

Duurzaamheidsrapport 2019

VOLGENS GRI (GLOBAL REPORTING INITIATIVE) STANDARDS

In acht te nemen regelgeving

Als vennootschap naar Belgisch recht, producent en leverancier van gas en elektriciteit, dient Luminus alle wet- en regelgeving in acht te nemen die is opgelegd door de federale, regionale en lokale overheden en de vier regulatoren van de gas- en elektriciteitsmarkt: CREG, Brugel, CWaPE en VREG.

Luminus NV moet tevens zijn jaarrekeningen alsmede een beheersrapport neerleggen bij de Nationale Bank van België overeenkomstig het Wetboek van vennootschappen. Volgens de voorschriften van dit Wetboek heeft Luminus gekozen voor de vrijstelling van subconsolidatie. De dochterondernemingen van Luminus worden in het MVO-rapport en in dit document dus niet geconsolideerd.

Als dochteronderneming van de EDF Groep, beursgenoteerd in Parijs, moet Luminus ook beantwoorden aan bepaalde verplichtingen die de Autorité des Marchés Financiers (AFM) oplegt, vooral wat de toegang tot informatie betreft. Daarom is een elektronische versie van dit document beschikbaar in het Nederlands en Frans. Cf. <https://www.luminus.be/nl/corporate/duurzaamheid/duurzaamheidsrapport/>

We willen de aanbevelingen van de Europese commissie inzake financiële rapportering respecteren en informatie publiceren die (1) relevant is ('material'), (2) objectief, evenwichtig en toegankelijk, (3) volledig maar bondig, (4) strategisch, (5) gericht op alle belanghebbenden (6), coherent en duidelijk, na de GRI-normen (Global Reporting Initiative) van de Global Sustainability Standards Board (GSSB).

Meetinstrumenten gebruikt in het rapport

Sommige gegevens uit dit document werden nog eens extern geverifieerd:

- De jaarrekeningen van Luminus worden gecertificeerd door KPMG Bedrijfsrevisoren en worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

- De inventaris van de uitstoot van broeikasgassen is opgesteld door Climact, conform het internationaal GHG-protocol.
- Er worden verschillende documenten voor rapportering aan de Belgische autoriteiten gebruikt om de resultaten van het bedrijf voor te stellen, vooral op het vlak van maatschappelijke en milieuaangelegenheden.

Periode van Rapportering

Het MVO-rapport 2019 heeft betrekking op de periode van 1 januari 2019 tot 31 december 2019, tenzij anders vermeld wordt.

Foto's

Cover: Olivier Anbergen, Melting Prod.

Berichten van het Senior Management: Nicolas Peeters, Melting Prod; Olivier Anbergen, Melting Prod.

Stakeholders Dialoog: Martin Dellicour; Yuzu Event; Hannelore Blomme.

Hernieuwbare energie: Janssens; Pol Lemestre; Arnaud Fraikin; Kevin Gardedieu; Simon Roussel; Bazefield.

Bescherming van de ecosystemen: Faune et biotopes; Robin Recordon, Luminus; the Jane Goodall Institute/ By Michael Cox.

CO₂-voetafdruk: Eric Perdu; Nicolas Peeters, Melting Prod; CO₂ Logic. Energieoplossingen: Ton Hurks, Center Parks; Vanparijs Engineers; Carl Geers, Luminus Solutions; An Daems; Isomo; Antoine Rassart; Tam Linh, Newelec; LuWA.

Innovatie: Olivier Anbergen, Melting Prod; ATS Groep; Audrey De Leval; Eric Perdu; Korneel Vermeyren.

Veiligheid van de installaties: Luminus.

Copyright

Hoofdredacteur: Pascale-Marie Barriquand, Head of Corporate Social Responsibility.

Mederedacteurs: Amélie Boes, Giacomina Galasso, Sophie Tips (& Coördinator), Frédéric Wauters.

KERNCIJFERS 2019

ETHIEK EN VERANTWOORDELIJKHEID

- 1 waarschuwingen in verband met aankopen
- 6 interne audits die zijn afgerond in het jaar

PRODUCTIE EN MILIEU

- 81,5 miljoen euro investering in hernieuwbare energie op land in België
- 26 extra windmolens (212 in totaal)
- 519 MW geïnstalleerd gecumuleerd vermogen in windenergie (+18%)
- 989 ton afval verzameld uit de Maas
- 96% recyclingpercentage van industrieel afval

KLANTEN EN ENERGIEVERBRUIK

- Verkoop van gas: 14,5 TWh (-2,3%)
- Verkoop van elektriciteit: 12,5 TWh (-1,4%)
- 44,3 MW gecumuleerd vermogen van fotovoltaïsche panelen, geïnstalleerd bij klanten (21MW in 2019, +90%)
- 25% van de gasverkoop is CO₂-gecompenseerd
- +36 Net NPS-score* met betrekking tot de nieuwe diensten (-12%)

HUMAN RESOURCES

- 0 ongevallen met wekverlet (bij Luminus SA)
- 41% vrouwen - 13 nationaliteiten
- 905 werknemers Luminus SA
- 2 125 werknemers Luminus Group (+2,8%)

ECONOMISCHE PRESTATIES

- 2,5 miljarden euro omzet
- 11,2 miljoen euro nettoresultaat
- 33,2 miljoen euro belastingen en heffingen

Cover picture: de windmolen van Villers-le-Bouillet, gebouwd in 2019.

2019 MVO-rapport

GRI (Global Reporting Initiative) Standards

 	BERICHTEN VAN HET SENIOR MANAGEMENT	4-7
 	BESTUURORGANEN	8
 	VERBINTENISSEN 2030	9-14
 	CONTEXT, BELANGRIJKSTE TRENDS EN EFFECTEN	15-25
 	DIALOOG MET DE STAKEHOLDERS	26-42
 	ETHIEK EN VERANTWOORDELIJKHEID	43-46
 	MILIEU	47-72
 	KLANTEN	73-90
 	INNOVATIE	91-98
 	SOCIALE UITDAGINGEN	99-106
 	ECONOMISCHE PRESTATIE	107-109
 	GRI INDEX	110-115

Behaalde resultaten bevestigen de strategie

In de strijd tegen de klimaatverandering blijft Luminus investeren in hernieuwbare energie, draagt het bedrijf bij tot de bevoorradingszekerheid van het land, verdedigt het zijn marktaandeel in de levering van gas en elektriciteit en ontwikkelt het zijn aanbod aan energieoplossingen steeds verder. Luminus behaalt een positief nettoresultaat voor 2019, ondanks de negatieve impact van de nucleaire voorzieningen.

De groei van het windpark overtrof onze verwachtingen met 82 MW bijkomende windturbines gebouwd in één jaar – en dit ondanks de gevolgen van het faillissement van een grote leverancier, Senvion. In 2019 werden twee nieuwe duurzame turbines geïnstalleerd in de waterkrachtcentrale van Monsin. Deze grondige renovatie, verbonden met het Life4Fish-project, heeft als doel de productie van hernieuwbare energie te vrijwaren en tegelijk de biodiversiteit te beschermen.

Onze thermische centrales, die het intermitterende karakter van hernieuwbare energie compenseren, konden inspelen op de marktvraag. De onbeschikbaarheid, als gevolg van een technisch defect, van de centrale met gecombineerde cyclus Gent Ringvaart op het einde van het jaar, toonde nog eens het belang van een gediversifieerd

productiepark. Om het hoofd te bieden aan de nucleaire uitstap en om de ontwikkeling van hernieuwbare energie te ondersteunen, blijft Luminus pleiten voor de implementatie van een capaciteitsvergoedingsmechanisme. Vanuit die optiek komt het project voor een nieuwe gasgestookte centrale met gecombineerde cyclus in Seraing.

In een bijzonder competitieve markt hebben we ons marktaandeel in de levering van gas en elektriciteit kunnen behouden.

De diensten aan de klanten blijven verder groeien via de evoluties binnen onze dochterbedrijven. Er werd een nieuw record bereikt voor de installatie van fotovoltaïsche panelen bij industriële klanten. De nieuwe ATS-site in Gent werd ons uithangbord voor alle energie-efficiënte oplossingen: batterijen, verwarming, ventilatie, enz. Ook kenden we in 2019 de start van de renovatie van de verlichting van de Waalse autosnelwegen, dankzij de gezamenlijke inspanningen van Citelum, Luminus en CFE binnen het consortium LuWA.

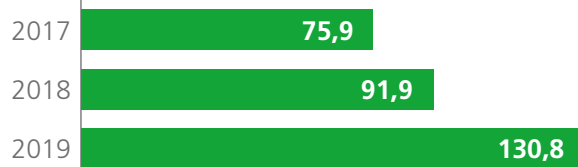
Dankzij deze geslaagde industriële ontwikkelingen is het nettoresultaat van Luminus positief voor 2019, ook al werden de resultaten negatief beïnvloed door de belangrijke stijging van de nucleaire voorzieningen.

Ik wil alle Luminus-teams, inclusief deze van de filialen, die zich enorm hebben ingezet in dienst van de energietransitie en in 2019 tevens gezorgd hebben voor de behaalde resultaten, van harte danken en feliciteren.

Paul De fauw

Investing in hernieuwbare energie (in miljoenen euro's)

GRI-OG2

Bron: Luminus. De cijfers hierboven bevatten alle bedragen die door Luminus, ofwel rechtstreeks ofwel via haar ontwikkelingsfilialen (e-NosVents, opgericht in 2016, ActiVent Wallonie, opgericht in 2017, enz.) zijn geïnvesteerd. De door derde investeerders betaalde bedragen zijn niet in aanmerking genomen.

In maart 2019 van de nieuwe WKK-installatie die het warmtenet van de stad Gent voedt. Een nieuwe fase in het leven van deze historische site van het bedrijf.

Samen, geëngageerd en innovatief in de strijd tegen de klimaatverandering

Onze strategie werpt commercieel, economisch, ecologisch en sociaal haar vruchten af. Bijna alle indicatoren zijn aanzienlijk verbeterd.

Vorig jaar was in vele opzichten een recordjaar. Helaas een nieuw hittestatistiek voor het derde jaar op rij. Hoogste CO₂-concentratie in de atmosfeer ooit. Ongeziene inzet van wetenschappers, jong en oud, in de strijd tegen de klimaatverandering. Het afremmen van de klimaatverandering was nooit zo cruciaal en dringend.

Jane Goodall en Grégoire Dallemagne tijdens de management vergadering van Luminus op 15 maart 2019. Voor een publiek van 450 personen overliep Jane haar parcours als wetenschapster en activiste, en deelde ze haar “redenen om te hopen”.

Luminus werkt hier al verschillende jaren aan mee. We willen de geprefereerde energiepartner worden door onze klanten te helpen hun CO₂-voetafdruk te verkleinen met innovatieve energie-efficiënte oplossingen en hernieuwbare energie.

Ook Luminus kende heel wat records in 2019: op vlak van nieuwe windturbines, zonnepanelen en verkoop van energiediensten.

80 MW gebouwd in één jaar

We zijn bijzonder trots op de successen die zijn behaald door het team dat verantwoordelijk is voor onze windontwikkeling.

We hebben 26 windturbines in gebruik genomen, goed voor een vermogen van 80 MW in één jaar. Dit is een nieuw record en het versterkt onze leiderspositie in onshore windenergie in België, met eind 2019 een park van 212 windturbines en een vermogen van 519 MW. Dit resultaat zou nog beter zijn geweest zonder het faillissement van een van de belangrijkste windturbinefabrikanten, Senvion, waardoor bepaalde projecten vertraging hebben opgelopen.

Bovendien zijn in onze portefeuille enkele honderden megawatt in ontwikkeling, met een ambitieus doel van 774 MW, te bouwen tegen 2023, of een stijging van 50% in vier jaar.

Renovatie van de waterkrachtcentrale van Monsin

Onze doelstellingen voor de productie van waterkracht-energie zijn ook bereikt dankzij de uitzonderlijke beschikbaarheid van de centrales ondanks een zeer droge

zomer. De twee nieuwe eco-duurzame turbines van de waterkrachtcentrale van Monsin produceerden begin december hun eerste kilowatturen. Het project, dat op zich al goed is voor een investering van 27 miljoen euro, zal deze of volgende zomer worden voortgezet om ook de renovatie van de derde turbine te voltooien.

Een zeer druk bevroegd park van flexibele gascentrales

In 2019 speelden de aardgascentrales nog meer dan in 2018 hun rol met het oog op de bevoorradingszekerheid en de flexibiliteit die nodig is voor het netwerk, om het variabel karakter van hernieuwbare energie op te vangen. Ze produceerden meer dan 3 TWh, wat niet meer was gebeurd sinds 2011. De STEG-centrale van Seraing, sinds november 2018 weer op de markt, droeg in grote mate bij aan het evenwicht van het netwerk, net zoals de centrale Ringvaart tot voor het incident in november, waardoor deze centrale tot eind februari 2020 niet meer beschikbaar was.

De derde warmtekrachtkoppeling van Ham, die in het voorjaar in gebruik werd genomen, werkte ook het grootste deel van het jaar om het stadsnet van de stad Gent van warmte te voorzien.

De pagina's van dit document zijn opgesteld op basis van de gecertificeerde resultaten van 2019. Op het moment van publicatie gaat België door een ongekennde gezondheids- en economische crisis waarvan we de gevolgen nog niet kennen. In dit stadium zien we al een aanzienlijke impact op de energieprijzen, een daling van de vraag, een stijging van achterstallige betalingen, evenals een aanzienlijke daling van de activiteiten van onze dienstverlenende dochterondernemingen. We hebben eenieder's inzet nodig om onze essentiële missie ten dienste van de gemeenschap te verzekeren, of het nu gaat om productie of levering van energie. Deze crisis heeft nieuwe vormen van solidariteit doen ontstaan. Moge deze zich in de toekomst evenzeer manifesteren, om ons te helpen een levensstijl aan te nemen die meer respect heeft voor de planeet en al haar bewoners.

Bedrijfs- en merknaam worden één met behoud van het marktaandeel

In 2019 werden de naam van het bedrijf* en het commerciële merk hetzelfde, Luminus, en werd de grafische identiteit van de groep EDF, overgenomen, die onze transformatie ten dienste van een koolstofarme economie ondersteunt. Deze unieke naam stelt ons in staat om maximaal gebruik te maken van de aanzienlijke investeringen die in België zijn gedaan in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie en om het gebruik van het merk voor Luminus en haar dochterondernemingen te vereenvoudigen. Luminus is er op die manier in geslaagd om zijn marktaandeel in de traditionele activiteiten te behouden, ondanks de zeer sterke concurrentie.

Lagere klanttevredenheid, maar minder klachten

Als we één punt moeten vermelden dat beter moet, dan is het de klanttevredenheid, die lager ligt dan vorig jaar. Een tijdelijke daling van de kwaliteit van de afhandeling van gesprekken (rechtgetrokken aan het eind van het jaar) heeft hieraan bijgedragen, maar klanten betreurden vooral de stijging van de marktprijzen, zowel voor gas als voor elektriciteit.

Anderzijds hebben we de afhandeling van klachten kunnen versnellen en zijn onze inspanningen op dat vlak bekroond, zoals blijkt uit de klachtenindicator van de VREG, waarop we beduidend beter scoren.

Dynamische groei in energieoplossingen

Onze dochterondernemingen die energiediensten aanbieden kennen een snelle groei, met een omzet van 278 miljoen euro in 2019.

* Het bedrijf heette EDF Luminus vóór april 2019 en SPE vóór 2011.

Vanparijs Engineers heeft verschillende WKK-eenheden kunnen bouwen en in dienst kunnen nemen die een grote bijdrage leveren aan de vermindering van de CO₂-uitstoot, waaronder die van de stadsverwarming in Gent.

Onze energieprestatiecontracten, die worden geïmplementeerd door Luminus Solutions, hebben laten zien hoe dit soort dienstverlening de toekomst is. In Luik, Oupeye en Seraing, in Anderlecht en binnenkort in Dilbeek ligt de daling van het verbruik in lijn met de doelstellingen en kan ze oplopen tot 40%.

Voor Newelec is 2019 een keerpunt, met de start van het "Luwa" verlichtingscontract voor de snelwegen, net als voor ATS, met de inrichting van het nieuwe gebouw aan de Langerbruggekaai in Gent, dat wordt uitgerust met de nieuwste automatiserings- en energie-efficiëntieoplossingen.

Dat het personeelsbestand van deze dochterondernemingen blijft toenemen, is een bewijs van deze dynamische groei. De overname van Censatech door ATS en die van Ervac door Newelec hebben hieraan bijgedragen.

De installatie van zonnepanelen bereikte een nieuw record met meer dan 20 MW geïnstalleerd door onze dochterondernemingen Dauvister en Insaver, of 90% meer dan in 2018, dankzij zeer efficiënte financieringsoplossingen.

Geëngageerde medewerkers

Volgens onze jaarlijkse enquête bedraagt het

betrokkenheidspercentage 82%, ten opzichte van 79% vorig jaar.

Dit is een teken van de groeiende steun voor de manier waarop we de uitdagingen van de energietransitie aangaan. Om het verschil te maken, streven we ernaar om ons allemaal samen te gedragen als ondernemers ten dienste van onze klanten en willen we tonen dat we objectief, ruimdenkend en optimistisch zijn.

Ons Top Employer-certificaat bevestigt trouwens voor het achtste jaar op rij dat we een van de beste Belgische werkgevers zijn.

SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

We willen de geprefereerde energiepartner worden door onze klanten te helpen hun CO₂-voetafdruk te verkleinen met innovatieve energie-efficiënte oplossingen en hernieuwbare energie.

We zijn leiders in
hernieuwbare energie
en flexibiliteit

We bieden onze
klanten gemakkelijke
toegang tot
gepersonaliseerde
energieoplossingen

We helpen
onze klanten hun
energieverbruik te
verminderen dankzij
ons netwerk van
professionals

Onze geëngageerde en positieve teams maken ons succes.
We stimuleren innovatie om onze huidige activiteiten te verbeteren en
aan onze toekomst uit te bouwen.

Vijf jaar zonder ongeval met werkverlet

Van al onze indicatoren liggen de indicatoren op vlak van veiligheid en betrokkenheid van het personeel ons het nauwst aan het hart.

Op het gebied van veiligheid, wat onze topprioriteit blijft, telt Luminus nu vijf jaar geen enkel ongeval met werkverlet onder haar werknemers. Het is het resultaat van de voortdurende inzet van iedereen om geen onzorgvuldigheid of nalatigheid toe te staan, bijnaongelukken te melden en al onze collega's keer op keer te sensibiliseren. In 2019 betreurden we helaas vier ongelukken bij onze onderaannemers, waaronder drie bij het renovatieproject van de centrale van Monsin.

In 2019 maakte het innovatieplatform van Luminus de lancering mogelijk van verschillende projecten, waaronder de start-up bcheck en de dienst Lumifix.

Het personeel genereerde bijna honderd nieuwe ideeën. Hiervan werden er 9 gepresenteerd op 5 december 2019.

Vijf daarvan zijn geselecteerd om te worden ontwikkeld als onderdeel van de incubator #next, die in 2017 werd gelanceerd met Start it@KBC.

Verbetering van het nettoresultaat

Al deze prestaties hebben ons in staat gesteld om opnieuw een positief nettoresultaat te behalen, een sterke verbetering ten opzichte van 2018. De participaties van Luminus in bepaalde Belgische kerncentrales woog opnieuw negatief op de resultaten in 2019, voornamelijk als gevolg van de opwaartse herziening van de nucleaire voorzieningen, die plaatsvond tijdens de driejaarlijkse herziening.

Onze ambities* voor 2020: de strijd tegen de klimaatverandering opdrijven

Onze eerste en belangrijkste missie blijft het veilig produceren van elektriciteit en het leveren van de energie die onze klanten nodig hebben. Dit draagt bij aan de continuïteit van de levering, overal in België. Maar nog meer dan gisteren willen we onze klanten vandaag helpen om minder te consumeren en hun CO₂-voetafdruk te verkleinen.

In 2020 zouden we de leider in onshore windenergie moeten blijven, gezien de geplande of reeds voltooide constructies. We willen ook doorgaan met de ontwikkeling van de nieuwe STEG-centrale op de site van Seraing - als de regelgevende context de levensvatbaarheid van een dergelijk project bevestigt.

Onze inspanningen met het oog op het verbeteren van de energie-efficiëntie en de ontwikkeling van onze diensten blijven meer dan ooit een strategische pijler. Met name de energieprestatiecontracten vormen een adequaat antwoord op de klimaatverandering en zouden vaker moeten afgesloten worden. En we wensen dat elektrische mobiliteit bijdraagt aan het verminderen van transportemissies.

We blijven investeren in innovatie om de uitdagingen van de energietransitie aan te gaan. Gebruik maken van kunstmatige intelligentie, deelnemen aan lokale energiegemeenschappen om de ontwikkeling van hernieuwbare energie en de productie van groene waterstof te bevorderen, onze samenwerking met Start-it@KBC voortzetten om groeimogelijkheden te creëren ... Het is maar een greep uit de projecten waar een groeiend aantal van onze collega's elke dag mee bezig zijn.

Samen vinden we onze toekomst uit, en die van onze klanten en onze kinderen. Dit ten dienste van een meer verantwoorde en duurzame samenleving. ■

* De crisis die België sinds midden maart 2020 treft, heeft een sterke impact op onze activiteiten. Onze commerciële en financiële prognoses zullen hier rekening mee moeten houden. De te volgen richting blijft intussen onveranderd.

Samenstelling van de raad van bestuur op

Op 31 december 2019, bestaat de raad van bestuur van Luminus uit 13 bestuurders:

- zes voorgedragen door Belgische aandeelhouders
- zeven voorgedragen door de EDF Groep

De voorzitter van de raad is Paul De fauw.

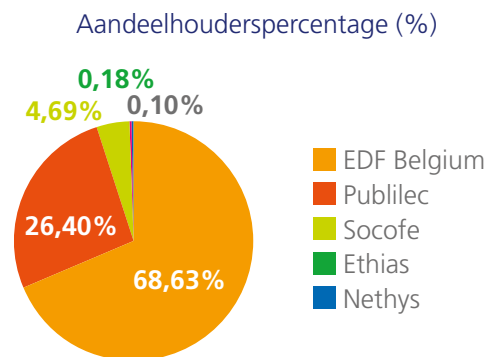
Belgische bestuurders

- Defada bsba, vertegenwoordigd door Meneer Paul De fauw
- Eficaz bvba, vertegenwoordigd door Meneer Ludy Modderie
- Meneer Alain Decerf
- Meneer Laurent Levauw
- Meneer Bernard Thiry
- Meneer Renaud Witmeur

EDF Groep bestuurders

- Sylvie Billon, Chief Financial Officer, International Division
- Carine de Boissezon, Directeur Duurzame Ontwikkeling
- Bruno Bensasson, Group Senior Executive, Vice President Renewable Energies
- François Driesen, General Counsel, Head of International Internal Control & Risks
- Stephen Hargreaves, Corporate Strategy Director, EDF Energy
- Marianne Laigneau, Group Senior executive Vice President in charge of the International Division
- Nicole Verdier Naves, Senior Vice President, Managers Training and International Mobility

Vier Belgische aandeelhouders bezitten 31,4% van de aandelen van Luminus

Bron: Luminus.

Aantal vergaderingen raad van bestuur en gespecialiseerde comités

GRI 102-18

Bestuur: regelmatige vergaderingen van bestuursorganen

De raad van bestuur bepaalt het beleid en de algemene strategie van het bedrijf en houdt toezicht op het operationeel beheer. De raad delegeert het dagelijks bestuur aan het uitvoerend comité. In 2019 waren er vijf vergaderingen.

De raad van bestuur heeft drie speciale comités opgericht om zijn taken tot een goed einde te brengen. De leden van de comités zijn bestuurders die door de raad van bestuur zijn gekozen. Elk comité komt minstens tweemaal per jaar samen en telkens wanneer het nodig is in het belang van het bedrijf.

De comités:

- Het strategisch comité evalueert het strategisch plan van het bedrijf (bv. investeringsprojecten of overnames) en geeft advies over de te volgen richtlijnen. Het comité is twee keer bijeengekomen in 2019.
- Het audit- en risicocomité controleert de betrouwbaarheid van de financiële informatie die aan de aandeelhouders wordt gegeven. Het doet aanbevelingen in verband met de boekhouding, de controle van de rekeningen en het budget en de kwaliteit van de interne controle. Het comité formuleert ook aanbevelingen voor het beleid in verband met grote financiële of operationele risico's. Dit comité is vier keer bijeengekomen in 2019.
- Het nominatie- en remuneratiecomité onderzoekt het verloningsbeleid van het bedrijf en volgt vooral de benoemingen, prestaties en verloning van de leden van het uitvoerend comité op. Het comité is een keer bijeengekomen in 2019.

N.B.: Marianne Laigneau heeft op 08/02/2020 ontslag genomen en is vervangen door Béatrice Buffon, uitvoerend directeur van de Groep, belast met de internationale afdeling van EDF, op de Raad van Bestuur van 14/02/2020.

Luminus concretiseert zes verbintenissen en refereert aan twaalf doelstellingen van de Verenigde Naties

Op 25 september 2015 bespraken de Verenigde Naties welke duurzame ontwikkelingsdoelstellingen ze wilden bereiken tegen 2030. De 17 doelstellingen (SDG's*) zijn vervat in een wereldwijde oproep tot actie om de armoede uit te roeien, de planeet te beschermen en ervoor te zorgen dat alle mensen kunnen leven in vrede en welvaart.

Sinds eind 2015 engageert Luminus zich bij het netwerk The Shift voor vier doelstellingen. Deze doelstellingen, die rechtstreeks verband houden met de activiteiten van Luminus, hebben betrekking op de gezondheid en het welzijn van het personeel (SDG nr. 3), schone en betaalbare energie (SDG nr. 7), duurzame steden en gemeenschappen (SDG nr. 11), de strijd tegen klimaatverandering (SDG nr. 13).

In 2019 is Luminus begonnen met een reflectie over hoe verbintenissen ten opzichte van de andere SDG's geformaliseerd kunnen worden. Deze reflectie maakte het mogelijk om zes verbintenissen te concretiseren, de vier voorgaande te integreren en te refereren aan in totaal twaalf SDG's.

Ethiek en aankoop: Integreren van de beste praktijken op het gebied van ethiek en ervoor zorgen dat de aankopen meer verantwoord zijn

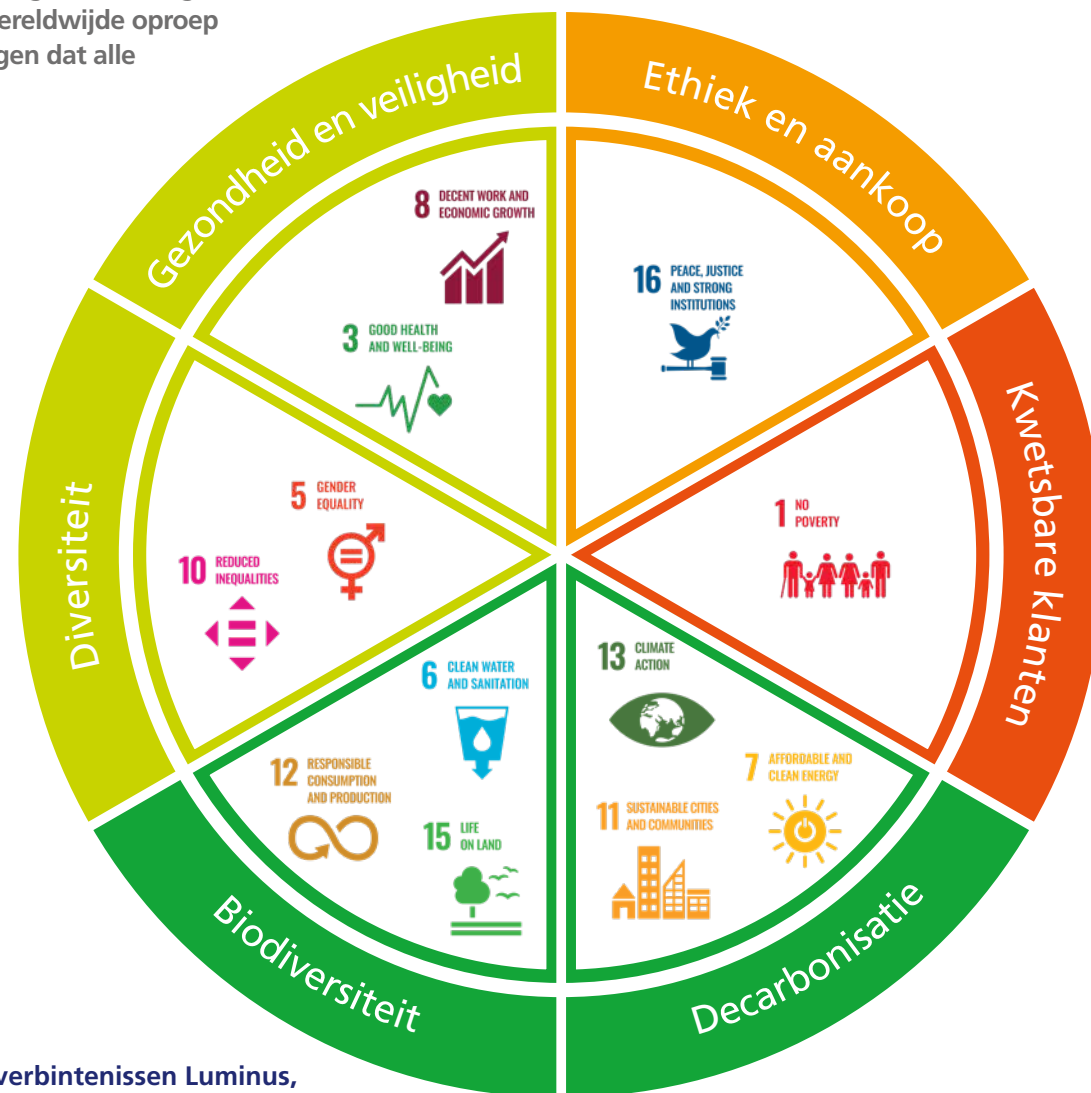
Kwetsbare klanten: anticiperen op moeilijkheden van kwetsbare klanten om hun toegang tot energie te vrijwaren

Decarbonisatie: bijdragen aan de strijd tegen de klimaatverandering door hernieuwbare energie en oplossingen voor energie-efficiëntie te ontwikkelen, en door de burgers te betrekken bij de investeringen

Biodiversiteit: de impact van onze projecten beperken en maatregelen treffen ter bevordering van de biodiversiteit

Gezondheid, veiligheid en welzijn op het werk: zorgen voor de gezondheid en veiligheid van iedereen, zowel binnen het bedrijf als daarbuiten

Diversiteit: diversiteit bevorderen en discriminatie bestrijden

Zes verbintenissen Luminus, twaalf SDG's: overzicht

* SDG: Sustainable Development Goal of Duurzame ontwikkeling Doelstelling

Integreren van de beste praktijken op het gebied van ethiek en ervoor zorgen dat de aankopen meer verantwoord zijn

- SDG 16.5** Op duurzame wijze een einde maken aan corruptie in al hun vormen
- SDG 16.7** Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen
- SDG 16.b** Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling

Luminus verbindt zich ertoe de ethische en conformiteitsregels zowel intern als extern na te leven aan de hand van verschillende beleidsrichtlijnen en de Gedragscode. Luminus heeft een waarschuwingssysteem opgezet en neemt de nodige maatregelen om te voldoen aan de Belgische wetgeving, zijn eigen beleid en integriteitsclausules, en bepaalde internationale verdragen. Als onderdeel van SDG16 verbindt Luminus zich ertoe fraude en corruptie te bestrijden in al zijn vormen, en elke situatie van onrechtvaardigheid of discriminatie in het beroepsleven te voorkomen en aan te pakken.

Anticiperen op moeilijkheden van kwetsbare klanten om hun toegang tot energie te vrijwaren

- SDG 1.4** Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mensen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering

Luminus verbindt zich er sinds 2012 toe om kwetsbare klanten te helpen hun energiefactuur beter te beheren. De interne processen werden aangepast opdat:

- de klanten proactief worden gecontacteerd wanneer hun jaarlijkse factuur veel hoger is dan voorzien;
- de aanvragen van klanten die dreigen te worden afgesloten, prioritair worden behandeld;
- klanten in moeilijkheden in contact worden gebracht met het OCMW.

Daarnaast worden tijdens de jaarafrekening maandelijkse voorschotten berekend, waardoor betalingen kunnen worden gespreid om onaangename verrassingen en het risico op te hoge schuldgraad te voorkomen. Als een klant moeilijkheden heeft, streeft het bedrijf ernaar om individuele oplossingen voor te stellen opdat het voorgestelde betaalplan zo realistisch mogelijk is en zonder problemen kan worden nagekomen.

Bijdragen aan de strijd tegen de klimaatverandering door hernieuwbare energie en oplossingen voor energie-efficiëntie te ontwikkelen, en door de burgers te betrekken bij de investeringen

- SDG 7.2** Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen
- SDG 7.3** Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen
- SDG 7.A** Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie

- SDG 11.B** Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 een holistisch rampriscobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus

Luminus verbindt zich ertoe jaarlijks zijn ecologische voetafdruk te meten. Die is onderworpen aan een certificering door een onafhankelijke derde partij. Er worden maatregelen genomen om de uitstoot van broeikasgassen (GHG) te beperken of te compenseren. De verkregen resultaten worden in volledige transparantie gepubliceerd in het jaarlijkse duurzaamheidsrapport.

Luminus verbindt zich ertoe om haar windpark verder te ontwikkelen, met een ambitieus doel van 774 MW, te bouwen tegen 2023, of een stijging van 50% in vier jaar. Luminus profiteert van de expertise van de EDF-groep, en met name van de afdeling Onderzoek en Ontwikkeling, bij de implementatie van de meest efficiënte en koolstofvrije technologieën.

Luminus biedt burgers de mogelijkheid om te investeren in haar hernieuwbare energieprojecten, waardoor de klimaatproblematiek onder de aandacht van het publiek wordt gebracht, in overeenstemming met de verbintenis die in 2015 is aangegaan met The Shift.

- SDG 13.3** De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering

De impact van onze projecten beperken en maatregelen treffen ter bevordering van de biodiversiteit

SDG 6.3 Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recyclage en veilig hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd

SDG 6.6 Tegen 2020 de op water gebaseerde ecosystemen beschermen en herstellen, met inbegrip van bergen, bossen, moerassen, rivieren, grondwaterlagen en meren

Luminus streeft ernaar het waterverbruik in al haar activiteiten te verminderen om bij te dragen aan een duurzaam waterbeheer. Luminus verbindt zich ertoe het gebruik van chemicaliën en gevaarlijke materialen te beperken, ongecontroleerde lozingen te voorkomen en het volume onbehandeld afvalwater vóór lozing te verminderen.

Meer in het algemeen tracht Luminus haar voetafdruk op ecosystemen te verkleinen. Luminus heeft op al zijn sites immers een selectief sorteersysteem ingevoerd, naast een proces voor de recyclage van industrieel afval. Als elektriciteitsproducent engageert Luminus zich ook om de impact van haar activiteiten op de vijf belangrijkste bedreigingen voor de biodiversiteit (IPBES*) te vermijden, verminderen of compenseren. Daarnaast verbindt Luminus zich er samen met partners toe om te strijden tegen ontbossing en / of voor herbebossing.

SDG 12.4 Tegen 2020 komen tot een milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken internationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken

SDG 15.1 Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten

SDG 15.5 Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling van natuurlijke leefgebieden in te perken, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen

SDG 15.8 Tegen 2020 maatregelen invoeren om de invoering van invasieve uitheemse soorten in land- en waterecosystemen te beperken en hun impact op aanzienlijke wijze te beperken, en de prioritaire soorten controleren of uitroeien

* IPBES: Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services

Zorgen voor de gezondheid en veiligheid van iedereen, zowel binnen het bedrijf als daarbuiten

3

GOOD HEALTH
AND WELL-BEING

- SDG 3.4** Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen
- SDG 3.5** De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol
- SDG 3.9** Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem

8

DECENT WORK AND
ECONOMIC GROWTH

- SDG 8.8** De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrerende werknemers, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in precare werkomstandigheden bevinden

Luminus streeft ernaar om een veilige en gezonde werkomgeving te creëren om ongevallen of materiële en milieuschade te voorkomen.

Het management zet zich in om objectiviteit, openheid en optimisme te cultiveren, om een positieve omgeving te creëren die bevorderlijk is voor het welzijn van iedereen.

Het Health, Safety, Environment (HSE)-beleid van Luminus en de Gedragscode beschrijven de verplichtingen van interne en externe medewerkers met betrekking tot veiligheid, gezondheid en milieu. Regelmatig worden opleidingen georganiseerd rond het voorkomen van ongevallen. Er worden regelmatig preventieve acties georganiseerd tegen misbruik van stoffen die schadelijk zijn voor de gezondheid.

Luminus streeft ernaar om de emissies en de uitstoot van stoffen die de lucht, het water en de bodem kunnen vervuilen, te verminderen. Luminus rapporteert ook over het niveau van bodemverontreiniging op haar sites door in overeenstemming met de regelgeving audits en de vereiste saneringen te laten uitvoeren.

Diversiteit bevorderen en discriminatie bestrijden

SDG 5.1 Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes

SDG 5.5 Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en van gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven

SDG 10.2 Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status

SDG 10.3 Gelijke kansen verzekeren en ongelijkheden wegwerken, ook door het afvoeren van discriminerende wetten, beleidslijnen en praktijken en door het bevorderen van de geschikte wetgeving, beleidslijnen en acties in dit opzicht

Luminus streeft ernaar om elke vorm van discriminatie te vermijden, van bij het aanwervingsproces tot de toegang tot de belangrijkste functies.

Non-discriminatie is een van de wettelijke verplichtingen die al lang vermeld worden in de Gedragscode van Luminus. Als werkgever "is Luminus vastbesloten om zijn werknemers gelijke kansen te bieden voor erkenning en loopbaanontwikkeling, ongeacht hun overtuiging, geslacht, leeftijd, handicap, afkomst of seksuele geaardheid."

Bovendien is de CEO van Luminus in 2016 een expliciet engagement aangegaan voor diversiteit op alle niveaus van het bedrijf: "Vooral onze managers moeten zich bewust zijn van discriminatie op grond van geslacht - zichtbaar, onzichtbaar of onbewust - die de beslissingen van zowel vrouwen als mannen kan beïnvloeden. Als we deze onbewuste vooroordelen goed kennen, kunnen we er komaf mee maken!"

De Leadership Ambition, geformaliseerd in 2018, specificeert het gedrag dat van managers wordt verwacht: "Ik waardeer de diversiteit bij mijn collega's en pas me aan iedereen aan."

Specifieke kenmerken van de gas- en elektriciteitsmarkt

De uitdagingen

Dit hoofdstuk heeft een pedagogisch doel en wil de volgende zaken zo helder mogelijk uitleggen:

- de specifieke kenmerken van de gas- en elektriciteitsmarkt
- de grote trends waaraan de sector onderhevig is
- de belangrijkste externe ontwikkelingen die de activiteit van Luminus in 2019 hebben beïnvloed
- alle onderdelen van de energiefactuur, ook die waar Luminus geen invloed op heeft
- de waardeketen om onderscheid te kunnen maken tussen de activiteiten die onder de directe controle van Luminus vallen, de activiteiten binnen Luminus' invloedssfeer en de activiteiten die buiten de controle van het bedrijf liggen.
- De (in)directe, interne of externe impact van Luminus' activiteiten op de natuur of de mensen (personeel, klanten, omwonenden enz.), in toepassing van de GRI-normen, de gangbare standaard als het om duurzaamheid gaat.

Dit hoofdstuk maakte in 2018 een sterke ontwikkeling door, ten gevolge van de aanbevelingen van de jongeren van Generatie T die door de The Shift waren geselecteerd om de bedrijven op te bevragen enerzijds over hun strategie en anderzijds over hun rapportage. Deze jongeren vonden namelijk dat een duidelijke uitleg over de fundamentele van de energiemarkt nuttig zou zijn om ervoor te zorgen dat de lezers de uitdagingen en de effecten van de sector beter zouden begrijpen. In dit rapport heeft de rubriek "Context, belangrijkste trends en effecten" significante wijzigingen ondergaan. De waardeketen werd herzien en vereenvoudigd. Bovendien zijn de opvallende feiten op de energiemarkt van 2019 uiteraard heel anders dan die van vorig jaar.

Een heel specifieke sector

Electriciteitsmarkt

Electriciteit kan niet, of heel moeilijk of duur, worden opgeslagen. Dat is des te meer zo in België, door de afwezigheid van grote waterkrachtcentrales (geen stuwdammen, enkel twee pompcentrales).

Zowel het residentiële als industriële verbruik kent in de loop van de dag en het jaar echter grote schommelingen, afhankelijk van de buitentemperatuur, zonneshijn en de economische activiteit. In de zomer kan het Belgische verbruik dalen tot 6 GW, terwijl in de winter het verbruik op de piekmomenten 's avonds kan oplopen tot meer dan 13 GW.

Om de vraag op elk moment te kunnen dekken, is er m.a.w. nood aan flexibele en betrouwbare productiemiddelen, vooral omdat de intermitterende hernieuwbare productiecapaciteit (windenergie, zonne-energie) toeneemt.

Omdat deze zeer complexe taak tegen een aanvaardbare kost moet kunnen worden volbracht, moet er ingespeeld worden op de macro-economische vooruitzichten, moeten er op korte termijn aanpassingen kunnen gebeuren, en moet er systematisch geherevalueerd worden. De wetgever heeft deze taak toevertrouwd aan de transportnetbeheerder Elia. Zij staan garant voor een continue bevoorrading heel het jaar rond. Hun hoofdtaak is het zorgen voor het transport van de elektriciteit op het Belgische grondgebied: van de elektriciteitsproducenten naar de distributienetbeheerders die de eindklanten bevoorraden. Om het globale evenwicht in zijn regelzone te verzekeren, moet Elia elke seconde zorgen voor de compensatie van de onbalansen.

Daartoe zal de transportnetbeheerder:

- een beroep doen op "evenwichtsverantwoordelijken", dit zijn spelers op de markt die zorgen dat hun eigen portfolio of dat van anderen op elk moment in evenwicht is, d.w.z. dat productie gelijk is aan consumptie.
- een deel van de flexibele productiecapaciteit reserveren via aanbestedingen, om op die manier over opwaartse evenals neerwaartse vermogensreserves te beschikken.

Deze vermogensreserves worden geselecteerd op basis van de aangeboden prijs om de systeemkost te beperken.

Gasmarkt

In de gasector zijn de verkochte volumes recht evenredig met de buitentemperatuur en de economische activiteit. De activiteit is dan ook zeer temperatuurgevoelig, met een doorgaans hoog verbruik in de winter, van oktober tot maart, en zeer hoge verbruikspieken wanneer het vriest.

Om het hoofd te bieden aan deze schommelingen beschikt België over relatief gediversifieerde bevoorradingsbronnen, maar een beperkte opslagcapaciteit. De gasprijs schommelt ook naargelang de mondiale vraag.

De transportnetbeheerder voor aardgas, Fluxys, moet uur per uur voor een continue bevoorrading zorgen, die in evenwicht is met het Belgische verbruik. Fluxys kan daarvoor de gasdruk in het transportnet naar boven of naar beneden aanpassen. Daartoe worden onder meer de infrastructuur van de haven van Zeebrugge, de import uit de buurlanden en de Belgische gasopslag gebruikt.

Belangrijkste trends: klimaatverandering, evenwicht van de ecosystemen, technologische evolutie

Dit hoofdstuk werd in 2018 voor het eerst opgenomen in het MVO-rapport van Luminus. De jonge transitie pioniers die door The Shift werden geselecteerd om deel te nemen aan de "Generation T Challenge" en om hun mening te geven over de strategie en rapportage van Luminus, wensten namelijk een analyse van de grote veranderingen die er gaande zijn in de energiesector. Het is namelijk op basis hiervan dat Luminus zijn meerjarig transformatieplan opstelt.

De volgende tekst is aanzienlijk bijgewerkt in een poging om uiteenlopende fenomenen zo relevant mogelijk weer te geven, rekening houdend met de veranderingen in 2019.

De ontwikkeling van de energiesector wordt beïnvloed door belangrijke trends, die we kunnen indelen in drie categorieën:

- de beperking van de klimaatverandering;
- de bescherming van het evenwicht van de ecosystemen;
- de technologische evolutie en de toenemende digitalisering van de interacties in het dagelijkse leven.

Voor elk van deze grote trends hebben we hieronder de uitdagingen, de recente actualiteit in België en de bijdrage van Luminus beschreven.

De klimaatverandering: de uitstoot van broeikasgassen verminderen om de opwarming van de aarde te beperken

DE UITDAGING

In het kader van de Overeenkomst van Parijs, die werd goedgekeurd tijdens de 21^e zitting van de Conferentie van de Partijen (COP) van het Raamverdrag van de Verenigde Naties over de klimaatveranderingen in Parijs in 2015, hebben 195 landen zich ertoe verbonden hun uitstoot van broeikasgassen (BKG) te verminderen om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5°C boven de pre-industriële niveaus. Volgens het in 2018 gepubliceerde rapport van het IPCC* zijn energiebronnen met een lagere broeikasgasuitstoot essentieel om de doelstelling van 1,5°C tegen 2050 te halen.

Een van de belangrijkste uitdagingen voor België bestaat erin zijn economie koolstofarm te maken en tegelijk de bevoorradingszekerheid en de toegang tot energie te garanderen.

* Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) voorspelt dat wereldwijd 70-85% van de geleverde elektriciteit in 2050 uit hernieuwbare energiebronnen zal komen. Terwijl ongeveer 8% afkomstig zal zijn van de gasproductie. De klimaatmodellen voorspellen ook een toename van de elektriciteitsproductie van nucleaire en fossiele oorsprong, waarbij het koolstofdioxide wordt opgevangen en opgeslagen, en een daling van de elektriciteitsproductie uit steenkool tot bijna nul.

DE TREND

De toename van de energie-efficiëntie, de elektrificatie van vervoermiddelen en verwarming, de ontwikkeling van energiebronnen zoals biogas of waterstof, evenals de ontwikkeling van technologieën voor de opslag van elektriciteit kunnen bijdragen tot het koolstofvrij maken van de energiesector. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, die echter de nood aan voorspelbare energiebronnen om de intermitterende productie te compenseren nog vergroot.

De Green Deal

Op 11 december 2019 werd de "Green Deal" voorgesteld aan de Europese Commissie, die erop gericht is dat Europa tegen 2050 zijn internationale klimaatverplichtingen nakomt en het eerste koolstofvrije continent wordt. De Green Deal heeft tot doel een efficiënt gebruik van de hulpbronnen te bevorderen, de biodiversiteit te herstellen en de vervuiling te verminderen. Het koolstofvrij maken van het energiesysteem van de Europese Unie is een van de cruciale maatregelen om dit te bereiken. De Green Deal wil voorrang geven aan energie-efficiëntie en een energiesector ontwikkelen die grotendeels gebaseerd is op hernieuwbare bronnen, en tegelijk een veilige en betaalbare energievoorziening garanderen voor de EU, in een volledig geïntegreerde, onderling verbonden en gedigitaliseerde markt.

De onmiddellijke ambitie bestaat erin tegen 2030 een emissieverlaging te bereiken van 50-55% ten opzichte van de niveaus van 1990.

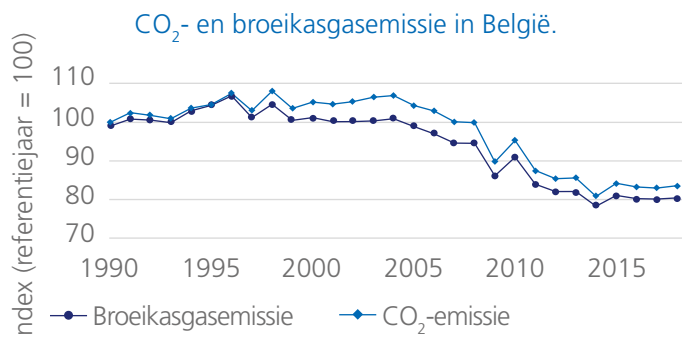
Het Nationaal Energie-Klimaatplan 2021-2030

Het Belgische NEKP beschrijft de inspanningen die op federaal niveau en in elk gewest moeten worden geleverd om de Europese doelstellingen tegen 2030 te bereiken.

Binnen de onderwerpen die aan bod komen, wordt bevoorradingszekerheid genoemd als een van de belangrijkste uitdagingen voor België op korte en middellange termijn, met name vanwege de geplande geleidelijke uitstap uit kernenergie tegen 2025 (ontmanteling van 5.918 MW). België streeft ernaar om tegen 2030 40% hernieuwbare energie te produceren, als tussenstap naar een volledig koolstofvrije energieproductie tegen 2050.

DE ACTUALITEIT IN 2019

De Belgische CO₂-uitstoot is sinds 2015 vrij stabiel. Van 2017 tot 2018 is hij licht gestegen (+0,38%). In 2018 bedroeg de totale Belgische BKG-uitstoot 118,5 MtCO₂e, goed voor een daling van 19,1% in vergelijking met het niveau van 1990. Hierbij moet worden opgemerkt dat de energiesector (zonder verwarming) de sector is met de sterkste verlaging van de CO₂-uitstoot over de volledige periode 1990-2018 (-10,034ktCO₂e). De uitstoot van de elektriciteitsproductie is met 35% gedaald als gevolg van technologische verbeteringen en de verschuiving van steenkool naar aardgas en hernieuwbare energiebronnen.

Bron: Climat.be.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

Luminus draagt bij aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen via verschillende initiatieven:

- **Investerings in hernieuwbare energie**
In 2019 investeerde Luminus rechtstreeks of onrechtstreeks 130,8 miljoen euro in de ontwikkeling van hernieuwbare energie.
- **Diensten die bijdragen tot het koolstofvrij maken**
Luminus biedt zijn klanten diensten aan die hun energieverbruik verminderen of bijdragen aan de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Het gaat onder meer om renovatie van verlichting, renovatie en regeling van verwarmings- /ventilatiesystemen, plaatsing van zonnepanelen en installatie van windturbines in industriezones. Meer dan de helft van de medewerkers van de Luminus Groep werkt bij dochterondernemingen die deze diensten kunnen leveren - ATS, Newelec, Insaver, Dauvister, Vanparijs Engineers en Luminus Solutions.
- **Vermindering van de CO₂-uitstoot in woningen**
In 2019 heeft Luminus verschillende studies uitgevoerd die het koolstofverlagende potentieel aantonen van enerzijds het isoleren van woningen en anderzijds de verandering van de verwarmingswijzen in residentiële woningen. Door een stookolieketel te vervangen door een zuinige gascondensatieketel kan de uitstoot met ongeveer 37% worden verminderd. Door over te schakelen op een warmtepomp kan de uitstoot tot een vierde worden herleid. Deze studies kunnen de regelgever helpen in het toewijzen van financiering om woningen koolstofarmer te maken.
- **De ontwikkeling van elektrische mobiliteit**
Luminus biedt oplaadoplossingen aan voor thuis, onderweg en op het werk. De laadinfrastructuur laat toe om het laden van elektrische voertuigen te sturen in functie van de beschikbare hernieuwbare energie (fotovoltaïsche energie, windenergie enz.).

Bescherming van de ecosystemen: positief bijdragen aan de bescherming en het herstel van de ecosystemen

DE UITDAGING

Menselijke activiteiten beïnvloeden de groei en de gezondheidstoestand van mens, fauna en flora. Hierdoor komen de instandhouding van de ecosystemen en de biodiversiteit in het gedrang. De grootste uitstoters zijn de thermische centrales die stikstofdioxide, zwaveloxide en fijn stof uitstoten wanneer ze niet op aardgas draaien; waterkrachtcentrales kunnen de waterfauna beïnvloeden; het effect van windturbines op vogels en vleermuizen moet nauwlettend worden opgevolgd.

DE TREND

Er worden maatregelen genomen om de negatieve impact van industriële activiteiten op het milieu en de biodiversiteit te beperken of op te heffen en zo het zelfherstellende vermogen van de ecosystemen te beschermen. De regelgeving verandert regelmatig om rekening te houden met pas geïdentificeerde risico's en de evolutie van de fauna en flora. Op basis van gedetailleerde kennis van de uitdagingen en de effecten kunnen de projecten en compenserende maatregelen worden aangepast om ze doeltreffender te maken.

DE ACTUALITEIT IN 2019

De grootste uitdagingen in België zijn de verbetering van de luchtkwaliteit, de vermindering van de watervervuiling en het behoud van soorten en habitats. De Belgische Nationale Biodiversiteitsstrategie 2006-2016 werd in 2013 geactualiseerd en afgestemd op het einddoel 2020.

Het IPBES (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services), een groep van internationale experts op het gebied van biodiversiteit, waarschuwt voor de snelheid waarmee zowel dier- als plantensoorten verdwijnen en voor het risico dat de biodiversiteit instort (<https://www.rse2018luminus.be/nl/>). Deze vaststelling geldt ook voor België. Het is daarom belangrijk dat elke speler wordt gemobiliseerd.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

Luminus draagt bij tot de bescherming van het milieu door middel van verschillende vrijwillige of opgelegde maatregelen:

- **Maatregelen om industriële risico's te voorkomen**
Om de vijf jaar of bij wijzigingen wordt elke site systematisch onderworpen aan een analyse van de industriële risico's.
- **Maatregelen om controle te houden over het waterverbruik**
De afvalwaterlozingen van de thermische centrales worden voortdurend gecontroleerd.
- **Maatregelen om het industriële afval te beheren**
Het afval dat wordt geproduceerd of uit de Maas wordt gehaald, wordt beheerd conform de regelgeving om zoveel mogelijk te recyclen.
- **Maatregelen om de biodiversiteit te beschermen**
Naast de regelgeving waaraan Luminus zich dient te houden zodra zijn projecten het ecologisch evenwicht kunnen aantasten, worden er ook enkele maatregelen vrijwillig genomen (partnerschap met Beeodiversity, het Jane Goodall Instituut België of Faune et Biotopes).

Met name voor de ontwikkeling van nieuwe productie-eenheden moeten specifieke studies worden verricht in het kader van de vergunningsaanvraag – en soms ook de uitvoering van compensatie- of effectbeperkende maatregelen (zoals het vastklemmen van windturbines ter bescherming van vleermuizen).

Het toezicht op de verplichte compenserende maatregelen bij de ontwikkeling van windenergie toont een positief effect op de lokale fauna.

In het Life for Fish-project, dat met de hulp van de afdeling Onderzoek & Ontwikkeling van de EDF Groep, de Europese Commissie en verschillende partners specifieke voorzieningen aanlegt bij de waterkrachtcentrales, werden in 2019 verschillende wijzigingen doorgevoerd.

Digitalisering van de interacties: technologische innovaties zorgen voor steeds meer eenvoud, transparantie en controle op afstand

DE UITDAGING

Technologische veranderingen vormen zowel een kans om nieuwe activiteiten te ontwikkelen als een uitdaging om het voortbestaan van een bedrijf te verzekeren.

De toenemende automatisering van de processen vormt zowel commercieel als maatschappelijk een uitdaging. Een juist evenwicht dient te worden gezocht tussen kostreductie, klantervaring en gepersonaliseerde dienstverlening.

DE TREND

De energietransitie wordt gekenmerkt door tal van technologische ontwikkelingen, waaronder de integratie van intermitterende productiemiddelen, "slimme" netwerken en sensoren, beheerplatforms van lokale energiegemeenschappen, data-analysesystemen, elektriciteitsopslag enz.

Door deze ontwikkelingen is een decentralisatie mogelijk van de productiemiddelen en kunnen de energiebehoeften zo dicht mogelijk bij de verbruikslocaties (woningen, industrieterreinen enz.) worden gedekt.

Anderzijds verandert ook het gedrag van de consument met apps die slechts een klik verwijderd zijn. Alles wat aankoopbeslissingen (vergelijking tussen leveranciers), levering (thuis) en facturatie (elektronisch) vergemakkelijkt, is sowieso gunstig. Consumenten zijn steeds meer op zoek naar efficiëntie, eenvoud en transparantie – en naar sociale en ecologische ethiek – zolang de prijs haalbaar blijft.

DE ACTUALITEIT IN 2019

In de energiesector bieden nieuwe apps de mogelijkheid om zijn verbruik in realtime te monitoren, verwarming en ventilatie op afstand te bedienen, een plaats te reserveren om zijn elektrische auto op te laden, parkeerplaatsen te delen, enz. De uitrol van slimme meters, die momenteel in het Vlaamse Gewest aan de gang is, zal bijdragen tot het ontstaan van een flexibeler en dynamischer aanbod, en zo de lokale evenwichten tussen productie en verbruik bevorderen.

Tot slot zullen lokale energiegemeenschappen bijdragen tot het ontstaan van nieuwe manieren om productie en verbruik met elkaar in evenwicht te brengen.

DE BIJDRAGE VAN LUMINUS

• Meer en meer onlineapplicaties

Luminus maakt het klanten mogelijk om hun energieverbruik voortdurend op te volgen en zo de maandelijkse voorschotten aan te passen en onaangename verrassingen bij de jaarafrekening te voorkomen. My Luminus biedt de klanten ook de mogelijkheid om hun verbruik te vergelijken met dat van voorgaande jaren. Ze kunnen hier ook hun factuur betalen en hun persoonlijke gegevens wijzigen.

Aangezien online- en smartphoneapplicaties steeds populairder worden (zo werd bijvoorbeeld de Luminus-website in 2019 in 43% van de gevallen via de smartphone geraadpleegd, tegenover 34% het jaar ervoor), biedt Luminus zijn klanten de mogelijkheid online vragen te stellen via de "chat"-functie en zijn er tal van onlinetools beschikbaar zoals:

- een energiecaldulator om na te gaan waar er mogelijkheden zijn om energie te besparen,

- een "scenario chooser" waarmee klanten online een contract kunnen afsluiten of hun bestaande contract kunnen wijzigen,
- een speciale module biedt klanten de mogelijkheid om een offerte aan te vragen voor de installatie van zonnepanelen,
- Lumifix biedt de mogelijkheid om snel een afspraak te maken, zodat een defect of storing bij een klant thuis snel verholpen kan worden.

• Gedecentraliseerde productiemethoden ontwikkelen

De actieve inbreng van Luminus bij het ontstaan van lokale energiegemeenschappen draagt bij aan de ontwikkeling van lokale hernieuwbare energiebronnen door de netwerkkosten te verlagen en door hun integratie in het lokale productie/verbruiksevenwicht te optimaliseren. Steeds meer voorzieningen maken het mogelijk om de vraag te moduleren, en niet alleen de productie.

• Afstandsbediening van processen en installaties

Om de energie-efficiëntie van de gebouwen op te volgen en te verbeteren, biedt Luminus tools aan voor het op afstand monitoren en bedienen van de technische installatie. Luminus gebruikt die tools om zijn eigen installaties te monitoren, met name om de productie van windenergie te optimaliseren.

Werking van de energiemarkt: de belangrijkste externe markante feiten van 2019

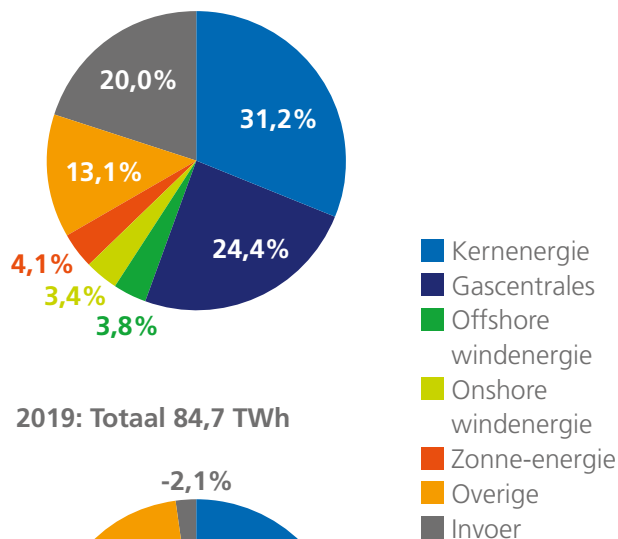
Toename van hernieuwbare energieproductie, betere beschikbaarheid van kernenergie en een positieve import/exportbalans

In 2019 nam de productie van elektriciteit van Belgische oorsprong toe, vooral door de productie van hernieuwbare energiebronnen en kerncentrales. - en in mindere mate door gas. Het jaar 2019 werd voornamelijk gekenmerkt door:

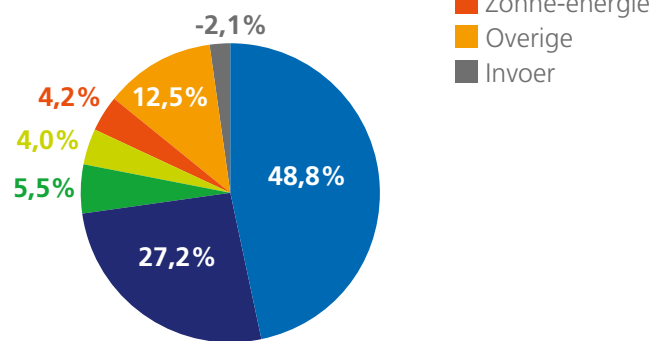
- een recordproductie aan on- en offshore windenergie en zonne-energie, met een toename van 9,82 TWh in 2018 tot 11,52 TWh in 2019, goed voor een stijging met 17%. Met name in de maand december werd een nieuw record gebroken: 16% van de consumptie werd gedekt door hernieuwbare energie (1,17 TWh). Dit gebeurde nooit eerder in België;
- alleen al onshore wind was goed voor 3,4 TWh* (+23,8% ten opzichte van 2018);
- de toename van het aandeel van kernenergie in de Belgische energiemix, goed voor 48,8% van de in België energieproductie, tegenover 31,2% in 2018;
- een toename van de productie van gascentrales (+8%) in 2019;
- de export van elektriciteit die voor het eerst in bijna tien jaar groter was dan de import. Zo ging België van een totale netto-invoer van 17,5 TWh, of 20% van de totale geconsumeerde energie in 2018, naar een totale netto-uitvoer van 1,8 TWh, of 2,1% van de geproduceerde energie in 2019.

Belgische energiemix

2018: Totaal 87,5 TWh

2019: Totaal 84,7 TWh

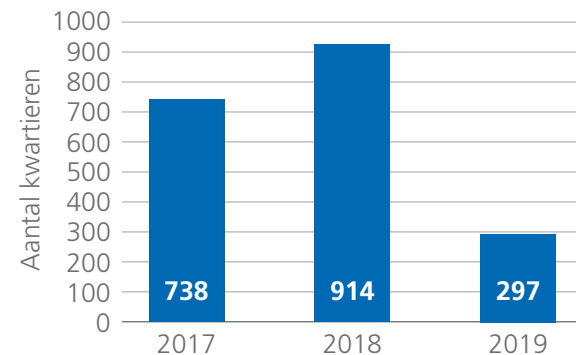

Bron: Elia.

Daling van de onevenwichtskosten

In 2019 nam de volatiliteit van de onevenwichtsprijzen** sterk af, voornamelijk als gevolg van de heropstart van twee Belgische kerncentrales in januari en februari 2019. Meer dan twee derde van de onevenwichtsprijzen boven 200 €/MWh werden in januari en februari waargenomen.

Aantal kwartieren met onevenwichtsprijzen boven 200 €/MWh

Bron: Elia.

* waarvan 27% geproduceerd door Luminus

** toegepaste prijzen wanneer op het hoogspanningsnet onbalansen worden vastgesteld tussen injecties en afnames

Minder variabele en dalende day ahead-prijzen*

De gemiddelde volatiliteit van de kortetermijnprijzen over het jaar is in 2019 gedaald, om dezelfde redenen als de vermindering van de variabiliteit van de onbalansprijzen.

Anderzijds is het aantal uren waarin de kortetermijnprijzen negatief waren, gestegen (71 uur gedurende het jaar).

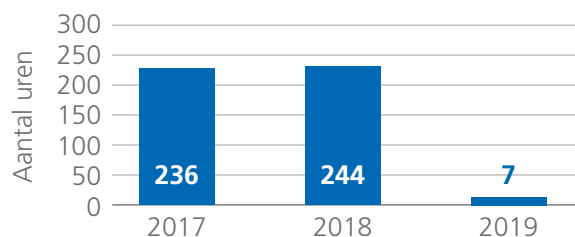
Deze factoren hebben ertoe bijgedragen dat de day ahead Belpex-prijzen weer op het niveau van de eerste helft van 2017 zijn beland.

Terwijl ze in januari nog hoog waren, daalden de day ahead-prijzen snel tot het niveau van 2017 en sloten ze het jaar zelfs af op een historisch laag niveau, in tegenstelling tot die in 2018, die sterk werden beïnvloed door de onbeschikbaarheid van bijna alle Belgische kerncentrales in de tweede helft van het jaar. De onzekerheden ten gevolge van de langdurige onbeschikbaarheid van verschillende Belgische kerncentrales hadden ook begin 2019 nog hun weerslag, voordat Tihange 3 en Doel 2 in januari en februari opnieuw in dienst werden genomen. Uit de grafiek hieronder blijkt dat de gemiddelde Belpex-prijzen het hele jaar door vrij laag waren, om in december 2019 rond 36,36 €/MWh te eindigen, wat laag is in vergelijking met 59,65 €/MWh in december 2018 (-39%).

Gemiddeld bedroeg de elektriciteitsprijs op de kortetermijnmarkt 39,4 €/MWh in 2019, een daling met 28,7% in vergelijking met 2018.

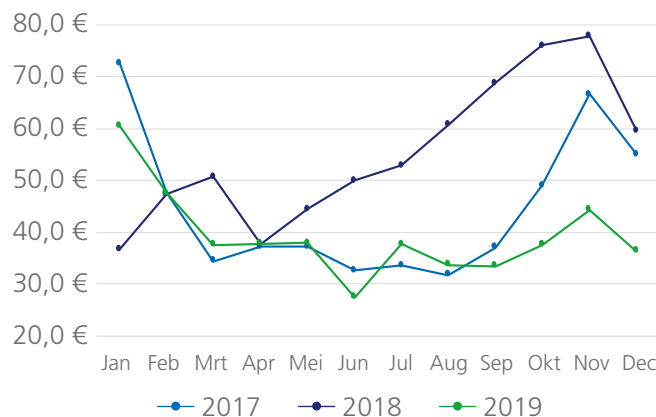
* Uurprijs die ontstaat afhankelijk van het evenwicht tussen vraag en aanbod op Dag-1

Belpex-prijzen (day ahead) boven 100 €/MWh

Bron: Belpex.

Gemiddelde Belpex-prijs per maand over drie jaar (day ahead)

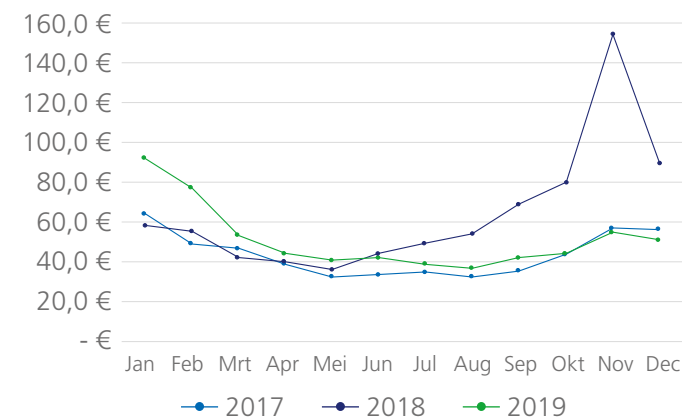

Bron: Belpex.

Daling van de forward-prijzen

De forward prijzen volgden dezelfde neerwaartse trend. Ze startten het jaar 2019 tegen 92,01 €/MWh en eindigden op 50,99 €/MWh in december, waarbij ze het niveau van 2017 bereikten.

Evolutie van de termijnprijzen over drie jaar

Elke curve toont de termijnprijzen in het lopende jaar, voor het volgende jaar

Bron: Belpex.

Stabilisatie van de prijs van koolstofemissierechten op een hoog niveau, na een hervorming van de emissiehandel

In 2019 bleef de prijs van de CO₂-emissierechten hoog (ongeveer 25 €/tCO₂). Deze prijs was in 2018 meer dan verdrievoudigd ten opzichte van de gemiddelde prijs in 2017, waardoor producenten van fossiele elektriciteit ruim drie keer meer moesten betalen dan gewoonlijk om de emissies van hun gas- of kolencentrales te dekken.

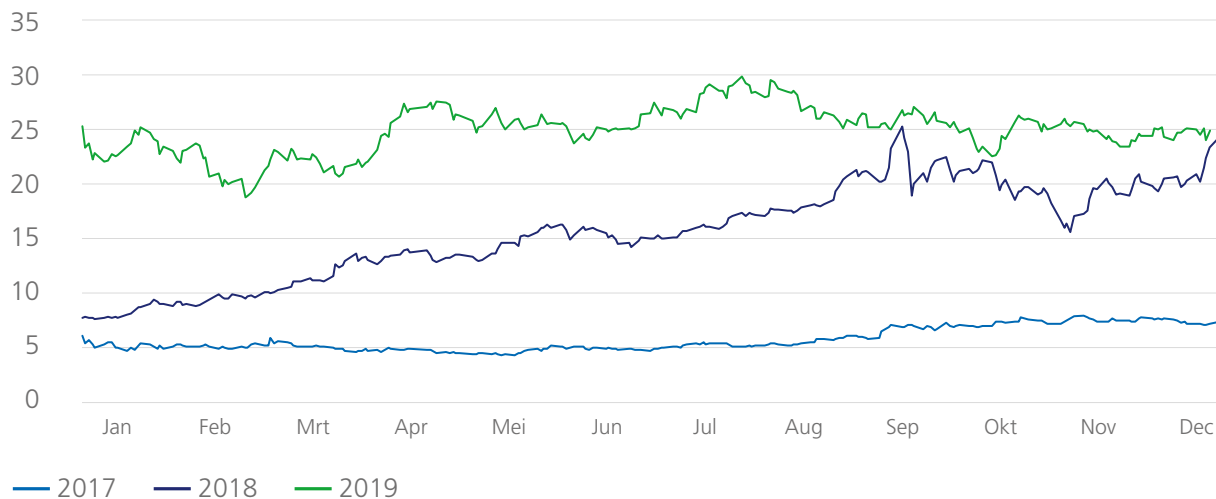
Deze stijgende prijsevolutie is het gevolg van een hervorming van het emissiehandelssysteem (ETS) in mei 2015. Deze werd doorgevoerd nadat er meerdere jaren een overschot aan CO₂-emissierechten ontstond, waardoor de marktprijs daalde. Daarom voerde de Europese Unie een "stabiliteitsreserve" in, die de overtollige emissierechten systematisch aan de markt onttrekt, met stijgende CO₂-prijzen als gevolg.

Ook de volatiliteit van de koolstofprijs nam in 2019 toe, vooral in vergelijking met 2017, als gevolg van de onzekerheid over de voorwaarden rond de Brexit. Er was een risico dat Groot-Brittannië vroegtijdig uit de Europese CO₂-markt zou stappen. Een plotse uitstap zou een forse daling van de CO₂-prijzen veroorzaken ten gevolge van de massale verkoop van emissierechten die nu in handen zijn van Groot-Brittannië.

Daling van de aardgasprijzen

2019 werd ook gekenmerkt door een daling van de aardgasprijzen als gevolg van een wereldwijd overschot. Dit overaanbod is deels toe te schrijven aan de dalende vraag in Azië en een zachtere winter. Daardoor kende de markt in 2019 een nagenoeg permanente prijsdaling.

Prijs van de emissierechten

Bron: S&P Global Platts, European Energy Exchange.

Kostprijs van de energie voor de eindklanten

De verbruikte elektriciteit maakt slechts 25 tot 30% van de totale elektriciteitsfactuur uit

De energieprijs maakt nauwelijks een derde uit van de totale factuur die door de eindklanten wordt betaald. Toch is deze prijs voor de klanten een van de belangrijkste keuzecriteria tussen verschillende aanbieders.

Het prijsniveau is afhankelijk van externe factoren

Voor een leverancier zijn de volgende voorwaarden vereist om concurrerende prijzen te kunnen aanbieden:

- een liquide groothandelsmarkt,
- voldoende betrouwbare en flexibele, productiecapaciteit om pieken in het verbruik op te vangen,
- eenvoudige en efficiënte verkoop- en facturatiesystemen,
- lage interne en externe kosten.

Al deze elementen vallen buiten de rechtstreekse of exclusieve controle van de leveranciers:

- de prijzen op de groothandelsmarkten evolueren op basis van de Europese en wereldwijde energiemarkten, in het bijzonder die voor gas, olie en steenkool;
- de facturatiesystemen moeten gegevens integreren die worden geleverd door de netbeheerders (verbruik, transportkosten, distributiekosten enz.);
- de facturen omvatten ook de kosten met betrekking tot de groenestroomcertificaten (voor elektriciteit), openbaredienstverplichtingen, belastingen en heffingen (btw, accijns, federale bijdrage, regionale heffingen);
- administratieve kosten, in de hoogte gejaagd door reglementaire, soms retroactieve, wijzigingen, die variëren van gewest tot gewest.

Voor bedrijven kan de prijs van elektriciteit en gas zowel vast zijn als afhangen van de marktprijzen, met formules die het mogelijk maken de prijsvariëaties op de groothandelsmarkten al dan niet af te vlakken, flexibiliteit te vergoeden, elektriciteit van hernieuwbare oorsprong te garanderen enz.

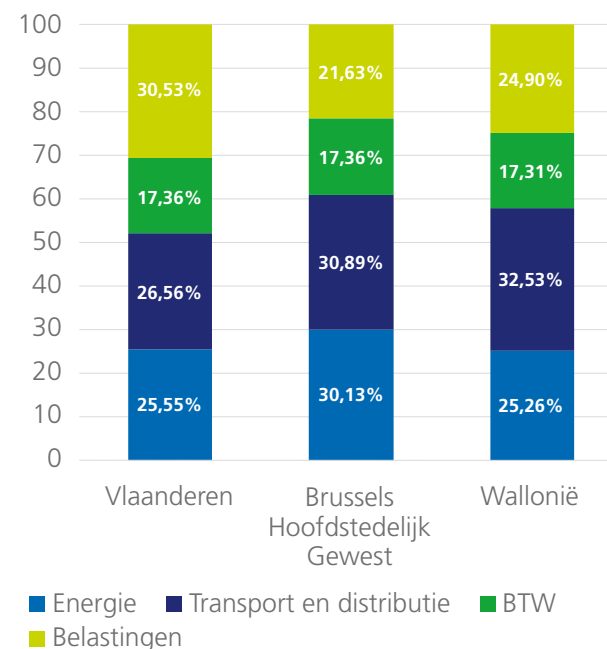
Voor particulieren zijn de prijzen ook vast of variabel. Ze evolueren periodiek, afhankelijk van het gekozen tarief (jaarlijks of driemaandelijks) en de evolutie van de groothandelsmarkten. Ook particulieren kunnen voor hernieuwbare elektriciteit of CO₂-gecompenseerd gas opteren.

Evolutie van de onderdelen van de algemene elektriciteitsfactuur

De grafiek hiernaast toont het percentage van de verschillende onderdelen van de elektriciteitsfactuur voor residentiële klanten in de drie Gewesten. Elektriciteit maakt in december 2019 slechts 25 tot 30% uit van de totale factuur. Dit is een verdere daling van het aandeel van de geleverde elektriciteit in de drie Gewesten: in 2018 bedroeg dit nog 30 tot 38%. Deze daling is voornamelijk het gevolg van de daling van de energieprijzen op de groothandelsmarkten. De leveranciers dragen bij achterstallige betalingen wel nog altijd de kosten van alle onderdelen van de factuur, behalve de btw en de federale bijdrage.

Wat het onderdeel transport en distributie betreft, zijn de tarieven weinig veranderd.

Onderdelen van de elektriciteitsfactuur voor residentiële klanten in de drie Gewesten

Bron: CREG: maandelijks dashboard elektriciteit en aardgas.
- December 2019 -

Waardeketen

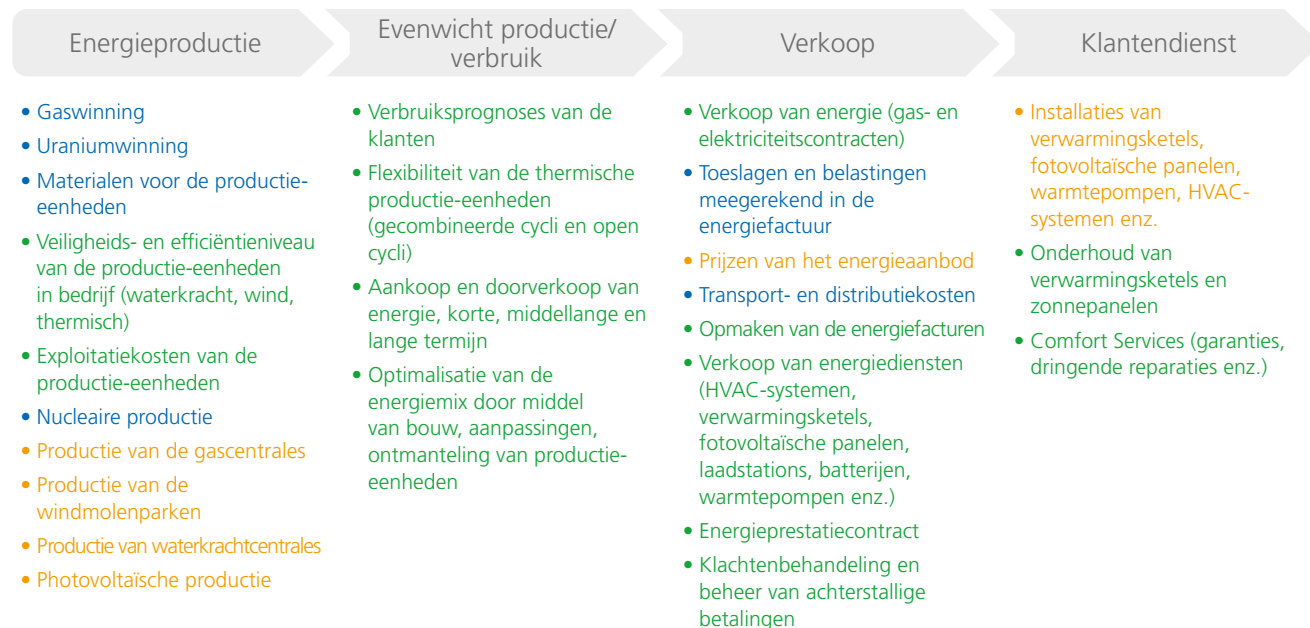
De Luminus-waardeketen maakt een opdeling tussen de activiteiten die onder de directe controle van het bedrijf staan, de activiteiten die onder zijn invloedssfeer vallen en de activiteiten waarop Luminus geen invloed heeft, conform de aanbevelingen ISO 26 000.

In 2019 werd de waardeketen in zijn geheel herzien om deze beter leesbaar te maken.

In de tabel hiernaast zijn de activiteiten gesorteerd volgens:

- het soort activiteiten: “core business” of “ondersteuning”, of de verschillende vakgebieden (energieproductie, energieverkoop, energiediensten);
- de mate van controle die Luminus heeft over de activiteit (groen, directe controle; oranje gedeeltelijke controle, blauw geen controle).

Kernactiviteiten

Eindklanten

Ondersteunende activiteiten

Directe en indirecte effecten van de activiteit

De GRI-normen raden aan een "verklaring van de prioritaire thema's en hun perimeter" op te nemen in een duurzaamheidsrapport.

In 2017 is een eerste effectenbeoordeling opgesteld om de rol van Luminus toe te lichten: directe verantwoordelijkheid, bijdrage via handelsrelaties of afhankelijkheid ten aanzien van externe beslissingen.

In 2018 werden er enkele wijzigingen aangebracht in deze tabel in verband met de aanpassingen aan de structuur van het rapport.

De tabel hieronder houdt rekening met de wijzigingen in het rapport van 2019 (13 belangrijke thema's in plaats van 16 in 2018). Bovendien bevat ze een kolom "draagwijdte van het effect", op korte of langere termijn, overeenkomstig de aanbevelingen van de GRI-norm.

	OPENBAARMAKINGEN OVER MANAGEMENTAANPAK	BELANGRIJKSTE EFFECTEN	OP WIE IS ER EEN IMPACT		DRAAGWIJDTE VAN HET EFFECT		ROL VAN LUMINUS	
			Intern	Extern	Onmiddellijk	middellange of lange termijn	Impact rechtstreeks veroorzaakt door Luminus	Impact onrechtstreeks veroorzaakt door Luminus
ETHIEK	Ethiek en naleving	Reputatie, economische prestaties, klantentevredenheid, keuze van de leveranciers	Personeel, aandeelhouders	Leveranciers, klanten, overheidsinstanties, ngo's	X	X	X	X
MILIEU	Hernieuwbare energie	CO ₂ -uitstoot, geluid, visueel	Personeel, aandeelhouders	Omwonenden, overheidsinstanties, milieu, ngo's	X		X	
	Koolstofdioxide voetafdruk	CO ₂ -uitstoot, klimaat, milieu	Personeel, aandeelhouders	Milieu, experts, omwonenden, burgers, overheidsinstanties, ngo's		X	X	X
	Veiligheid van de installaties	Gezondheid van het personeel en de omwonenden, crisisbeheer, milieu	Personeel, aandeelhouders	Omwonenden, milieu, gemeenten, provincies	X	X	X	X
	Bescherming van de ecosystemen	Milieu	Personeel, aandeelhouders	Milieu, overheidsinstanties, experts, omwonenden, ngo's	X	X	X	X
KLANTEN	Consumentenbescherming	Klantentevredenheid, motivatie personeel, koopkracht, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, verkopers, overheidsinstanties, regulatoren, leveranciers, burgers, ngo's	X	X	X	X
	Energieoplossingen	Klantentevredenheid, CO ₂ -uitstoot, concurrentiekracht bedrijven, motivatie personeel, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Residentiele klanten, zakelijke klanten, milieu		X	X	X
	Bevoorradingszekerheid	Klantentevredenheid, economische prestaties, crisisbeheer, reputatie	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, netbeheerders, overheidsinstanties, burgers	X		X	X
INNOVATIE	Innovatie	Nieuwe diensten, producten, aanbiedingen, economische prestaties	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, onderzoekscentra, leveranciers		X	X	X
HUMAN RESOURCES	Veiligheid en welzijn	Aantal ongevallen, motivatie personeel, klantentevredenheid, innovatie, economische prestaties	Personeel, aandeelhouders	Volksgesondheid, sociale partners, klanten, familie van het personeel	X	X	X	X
	Competentieontwikkeling	Innovatie, economische prestaties, motivatie personeel	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Klanten, onderwijs		X	X	X
	Diversiteit	Inclusie, reputatie	Personeel	Burgers	X		X	
ECONOMISCHE PRESTATIES	Economische prestaties	Winstgevendheid	Personeel, dochterondernemingen, aandeelhouders	Overheidsinstanties (belastingen), leveranciers, klanten	X	X	X	

Een permanente dialoog, waaruit vele lessen kunnen worden getrokken

Uitdaging

Een kwaliteitsvolle dialoog met iedereen, intern en extern, die betrokken is bij de ontwikkeling van het bedrijf, draagt bij tot het succes van haar strategie en het behalen van positieve resultaten, zowel op sociaal en ecologisch, als op economisch en commercieel vlak. Daarom is deze dialoog een van de hoekstenen van het MVO-beleid van Luminus.

Het kader

Deze dialoog neemt verschillende vormen aan:

- Evenementen die elk jaar worden georganiseerd om het grote publiek te ontmoeten in de buurt van de Luminus-sites
- Samenwerkingsovereenkomsten met de overheid (bv. beheer van de hydrauliteit op de Maas, ondertekend met het Waals gewest in 2017)
- Verplichte of vrijwillige openbare vergaderingen om nieuwe projecten voor te stellen
- Structuren die de gemeenten en burgers betrekken bij de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen (bv. E-NosVents, Activent Wallonie, Luminus Wind Together, KVCR Wara Genk)
- Partnerschappen met verenigingen (GoodPlanet, Power to School, Jane Goodall Institute Belgium)
- Een duurzaamheidsrapport dat sinds 2012 jaarlijks wordt gepubliceerd
- Een regelmatige evaluatie van het duurzaamheidsrapport door jonge werknemers of studenten: dit was het geval in 2015 (Antwerp Management School), 2016 (UC Louvain) en 2018 (Generation T)

- Regelmatige kwantitatieve of kwalitatieve studies om de inhoud van het rapport te verfijnen (cfr. de Ipsos-enquête die dit jaar door de EDF Groep werd besteld en in september 2019 werd verspreid in de Belgische pers, en de studies die in 2019 werden uitgevoerd om de materialiteitsmatrix te actualiseren).

Expliciete verbintenissen

In zijn versie van 2019 bevat het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen-beleid van Luminus een specifieke verbintenis tot dialoog met de stakeholders, die de volledige formulering uit 2017 herneemt: "Wij identificeren en reageren op verantwoordelijke wijze op onze ecologische en maatschappelijke uitdagingen. Wij gaan specifieke MVO-verbintenissen aan die verder gaan dan de geldende normen en wetten. Deze worden openlijk besproken met onze stakeholders, in het bijzonder de leveranciers*. Wij monitoren en evalueren onze MVO-prestaties en rapporteren jaarlijks over onze voortgang."

Deze verbintenis vertaalt zich sinds 2015 in de publicatie van een jaarlijks duurzaamheidsrapport conform de richtlijnen van het Global Reporting Initiative voor duurzaamheidsverslaggeving. Het rapport van 2019 bundelt 13 thema's die de stakeholders als prioritair beschouwen, met meer dan honderd indicatoren.

*precisie toegevoegd in 2019

Bijzondere aandacht voor nieuwe projecten

De EDF Groep heeft zich ertoe verbonden om, in het kader van zijn Ambitie 2030, systematisch en overal in de wereld een transparant proces van dialoog en overleg te organiseren rond elk nieuw project, waarin alle stemmen een plaats krijgen. Luminus heeft deze verbintenis met des te meer gemak geïntegreerd in zijn praktijken omdat de Belgische wet erin voorziet dat de bevolking kan worden geraadpleegd via openbare bevestigingen.

Dialoog met de stakeholders

De realiteit van de dialoog met externe stakeholders, een verbintenis van de EDF Groep en Luminus, kan op verschillende manieren worden gemeten. Een mogelijke kwantitatieve indicator is de organisatie van openbare vergaderingen met betrekking tot de ontwikkelingsprojecten van het bedrijf, met name op het gebied van windenergie. Deze vergaderingen maken het voorwerp uit van een constructieve dialoog, of ze nu op vrijwillige of verplichte basis worden georganiseerd.

In 2019 werden vijftien verplichte openbare vergaderingen belegd in Wallonië, en één vrijwillige. In Vlaanderen werden 13 vergaderingen georganiseerd, waarvan negen vrijwillig.

Dialoog met de stakeholders over onze windprojecten

19

Verplichte openbare vergaderingen

10

Vrijwillige openbare vergaderingen

Bron: Luminus.

Update van de materialiteitsmatrix uit 2015: focus op 13 prioritaire thema's

Opdat een duurzaamheidsrapport voldoet aan de GRI-normen (Global Reporting Initiative), moeten de onderwerpen die in het rapport aan bod komen het voorwerp hebben uitgemaakt van een formele raadpleging van de stakeholders, beschreven in het rapport. Dit hoofdstuk voldoet aan deze eis.

Stakeholders met uiteenlopende belangen

De stakeholders die in dit rapport in overweging worden genomen, worden onderverdeeld in negen categorieën. Elke categorie heeft specifieke verwachtingen. Studies door Luminus tonen bijvoorbeeld aan dat de academische wereld meer geïnteresseerd is in het milieu dan in de economische prestaties. Aan de andere kant zijn bedrijven en bankinstellingen steeds meer geïnteresseerd in de niet-financiële prestaties en de globale maatschappelijke rating van Luminus.

Naast de bevraging van de Belgische stakeholders zijn er ook externe evaluaties, al dan niet op vraag van Luminus. De inhoud van het rapport wordt ook bepaald op basis van deze voortdurend evoluerende vraag naar informatie. Om bijvoorbeeld een vraag van EcoVadis over de jaarlijkse evaluatiegesprekken te beantwoorden, specificeert het subhoofdstuk Competentieontwikkeling dit jaar dat 86%* van de werknemers van Luminus SA / NV heeft geprofiteerd van een jaarlijks evaluatiegesprek, inclusief de uitwerking van een jaarlijks opleidingsplan.

Twee aanvullende studies gelanceerd in 2019

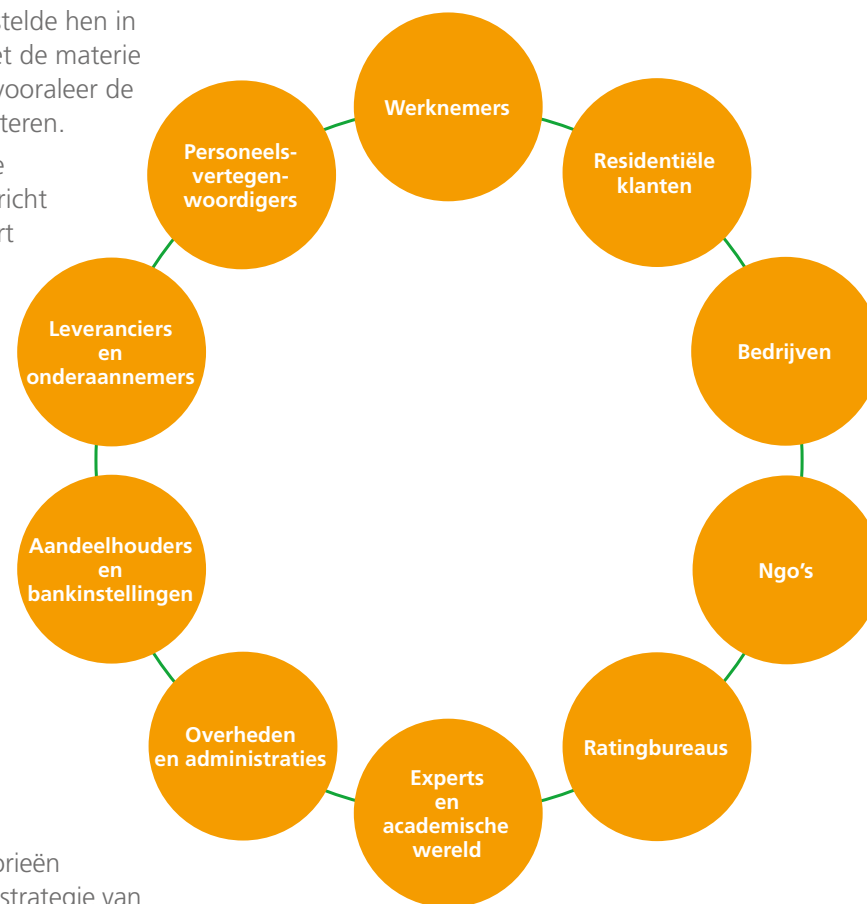
Eind 2019 zijn twee categorieën stakeholders bevraged over de inhoud van het rapport: residentiële klanten enerzijds en opinieleiders anderzijds. De kwalitatieve enquête die werd afgenomen bij 24 vrijwillige residentiële klanten (al dan niet Luminus-klanten), bestond erin hen te vragen een "verslag" te maken over het online rapport van

2018. Dit proces, gespreid over vier dagen, stelde hen in staat zich geleidelijk vertrouwd te maken met de materie en hun eerste indrukken te communiceren, vooraleer de gewenste verbeteringen meer in detail te noteren.

De door de consultant Cap Conseil gevoerde gesprekken met acht opinieleiders waren gericht op de verschillende thema's die in het rapport worden behandeld.

Twee organisaties (KUL, Bond Beter Leefmilieu) werden in 2015 al bevraged om een mogelijke verandering in meningen te identificeren. De helft van de respondenten kwam uit de politieke wereld, waarbij drie gewesten en drie partijen vertegenwoordigd waren, evenals de federale overheid. Drie respondenten kwamen uit de academische wereld. Het taalevenwicht werd gerespecteerd (vier Nederlandstaligen, vier Franstaligen). Wat het geslacht betreft, was de steekproef niet zo evenwichtig verdeeld als in 2015: de vrouwen vertegenwoordigden 25% van de respondenten, in vergelijking met 50% in 2015.

Naast het rapport werd van deze twee categorieën stakeholders ook feedback gevraagd over de strategie van Luminus.

* of 100% van de werknemers van wie het contract een formele jaarlijkse evaluatie toestaat.

De mening van de residentiële klanten

Eerste bevinding, of eerste verrassing na de studie, die wordt bevestigd door de gesprekken met de opinieleiders:

voor de meerderheid van de respondenten is een "duurzaamheidsrapport" een "milieurapport". De ethische, sociale en economische dimensies van duurzame ontwikkeling worden door de meerderheid van de lezers niet opgemerkt. Ze verwachten niet er informatie in terug te vinden over de kwaliteit van de dienstverlening, de veiligheid op het werk of competentieontwikkeling.

Het concept van een "geïntegreerd" rapport is onbekend, evenals een rapport met de prestaties en een algemene maatschappelijke beoordeling. Hierdoor leren residentiële klanten veel bij het lezen van het rapport. Concrete projecten, initiatieven van medewerkers, investeringen in windenergie ... De geloofwaardigheid van Luminus gaat er sterk op vooruit. Maar de klanten zouden liever een zeer korte versie van het rapport willen lezen, met enkele zeer opvallende feiten en enkele indicatoren. Ze voelen zich een beetje verloren tussen de vele thema's. Sommigen zouden liever op de hoogte worden gehouden naarmate de zaken vorderen, in plaats van te moeten wachten op een jaarrapport.

Opmerkelijk is dat de "meer informatie"-links aan het einde van elke pagina van het rapport die op een specifieke website zijn geplaatst, om het ontdekken van andere delen van het rapport te bevorderen, de lezer eerder "misleiden". Gezien de omvang van de gepubliceerde informatie verkiezen de lezers een klassieke lay-out, zodat ze door het rapport kunnen "bladeren".

Zeer uiteenlopende meningen bij de opinieleiders

De in 2019 bevroegde opinieleiders waren, op enkele uitzonderingen na, geen specialisten in de energiesector.

Er werd gekozen om het advies in te winnen van mensen die we zelden ontmoeten, met hulp van de consultant Cap Conseil.

Om de classificatie van de 16 behandelde thema's in orde van belangrijkheid te vergemakkelijken, werd hen gevraagd de drie belangrijkste en de drie minst belangrijke thema's op te sommen.

Dit is het resultaat van de stemming door acht opinieleiders. Een van de acht respondenten wenste geen "flop" toe te kennen, een andere slechts één, maar de voorgestelde regel werd gevolgd door de meeste respondenten. In de grafiek hiernaast zien we dat twee milieuthema's het vaakst genoemd zijn: hernieuwbare energiebronnen en CO₂-voetafdruk. Daarna volgen de thema's Innovatie, het thema dat sinds 2017 wordt besproken in een apart hoofdstuk, vervolgens Energieoplossingen en Veiligheid van de installaties, die enkel "tops" en geen "flops" krijgen.

Over de andere thema's is er veel minder consensus. Soms staan de standpunten zelfs diametraal tegenover elkaar. Dit is met name het geval voor het thema "kwetsbare klanten", buiten beeld voor sommigen (in Vlaanderen zijn het de netbeheerders die instaan voor het beheer van klanten die hun energiefactuur niet kunnen betalen), een belangrijk aandachtspunt voor anderen (in Wallonië blijven klanten die de installatie van een budgetmeter aanvaarden bij de leverancier van hun keuze). Wat de bescherming van de ecosystemen betreft is de waargenomen kloof niet uitgeklaard. De minst belangrijk geachte thema's hadden betrekking op de economische prestaties en human resources, met uitzondering van gezondheid en veiligheid. Net zoals in 2015 wekte het thema Diversiteit het minste belangstelling.

Flop: minst belangrijk

Top: meest belangrijk

Belangrijkste wijzigingen in het rapport van 2019

Na een grondige analyse van de verschillende gesprekken en verslagen zijn er verschillende wijzigingen aangebracht in het rapport van 2019. Sommige wijzigingen zijn puur vormelijk, andere dan weer inhoudelijk. Andere wijzigingen betreffen opmerkingen of verduidelijkingen, waarbij rekening werd gehouden met vragen die over bepaalde onderwerpen zijn gerezen.

Inhoudelijk zijn er verschillende wijzigingen aangebracht om te voldoen aan de verwachtingen van de lezers en om de structuur te vereenvoudigen:

- De titel van het hoofdstuk "Ethiek en naleving" is gewijzigd om rekening te houden met de feitelijke inhoud van het hoofdstuk, waarin de ethische verbintenissen zijn gegroepeerd die verder gaan dan de regelgeving (in het bijzonder MVO-beleid en gedragscodes). Het heet nu "Ethiek en verantwoordelijkheid".
- Het hoofdstuk Milieu gaat vooraf aan het hoofdstuk Klanttevredenheid, omdat het door de overgrote meerderheid van de stakeholders als prioritair werd beschouwd.
- Binnen het hoofdstuk Klanten zijn drie subhoofdstukken gegroepeerd onder één titel: Consumentenbescherming. Dit nieuwe overkoepelende thema behandelt achtereenvolgens Handelspraktijken, Kwaliteit van de dienstverlening en Kwetsbare klanten. De subrubriek Kwaliteit van de dienstverlening heeft één indicator minder dan in de voorgaande jaren, om rekening te houden met het feit dat de respondenten het onderwerp in 2019 een lage prioriteit toekenden. Het subhoofdstuk "Energieoplossingen" omvat alle diensten die aan de residentiële en zakelijke klanten worden aangeboden, om het beter te onderscheiden van het hoofdstuk Innovatie enerzijds en het subhoofdstuk "Bevoorradingszekerheid" anderzijds. Het hoofdstuk Innovatie blijft dus voorbehouden

aan specifieke projecten, soms nog in de vorm van prototypes, die nog geen deel uitmaken van het producten- en dienstenaanbod van Luminus. Het hoofdstuk "Bevoorradingszekerheid" dat vroeger "Continuïteit van de levering" heette, behandelt enkel nog de diensten die worden geleverd aan de transmissienetbeheerder van het hoogspanningsnet.

- Het hoofdstuk Human Resources is aan het einde van het rapport geplaatst, vóór het hoofdstuk Economische prestaties.
- Binnen het hoofdstuk Human Resources zijn twee subhoofdstukken gegroepeerd onder het thema "Gezondheid, veiligheid en welzijn op het werk". De actiemiddelen en de indicatoren met betrekking tot veiligheid en welzijn mogen dan wel sterk verschillen, vanuit het standpunt van niet-specialisten lijken hun doelstellingen inderdaad vergelijkbaar.

De nieuwe lijst met prioritaire thema's of DMA's wordt dan de volgende:

ETHIEK EN VERANTWOORDELIJKHEID		
MILIEU	KLANTEN	
Hernieuwbare energie	Consumentenbescherming	
CO ₂ -voetafdruk	Energieoplossingen	
Veiligheid van de installaties	Bevoorradingszekerheid	
Bescherming van de ecosystemen		
INNOVATIE		
HUMAN RESOURCES		
Gezondheid, veiligheid en welzijn	Competenties en loopbanen	Diversiteit
ECONOMISCHE PRESTATIES		

De rapportagestructuur bevat dus nog altijd zes hoofdstukken, die aansluiten op de zes pijlers van het MVO-beleid van Luminus. Drie van deze hoofdstukken bevatten tussen de drie en vier subhoofdstukken, met andere woorden 13 thema's die formeel zijn geïdentificeerd onder de term "Disclosures on Management Approach" (in plaats van 16 vroeger).

Wat de vorm betreft is het rapport weer in zijn geheel toegankelijk in pdf-formaat, om het lezen te vergemakkelijken. De 100% digitale formule die is toegepast voor de rapporten van 2017 en 2018, en waarvoor moet worden geklikt om van het ene hoofdstuk of subhoofdstuk naar het andere te gaan, leverde niet de verwachte resultaten op. Enkel het verwijzen binnen het rapport ging erop vooruit.

Om aan de verwachtingen van niet-gespecialiseerde lezers te voldoen, werden twee uittreksels opgesteld en gepubliceerd vooraleer het volledige rapport online werd gezet:

- 32 pagina's over de strategie en de opmerkelijke prestaties van 2019, gericht op de thema's die door de opinieleiders en residentiële klanten als prioritair worden beschouwd: ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, energieoplossingen, innovaties;
- de indicatoren met bijna alle grafieken die in het rapport zijn gepubliceerd, zonder de toelichtingen uit het volledige rapport.

Niet-gevolgde suggesties

Drie soorten suggesties werden niet gevolgd in dit nieuwe MVO-rapport.

Behoud van het subhoofdstuk Diversiteit

Het thema “Diversiteit” werd behouden, hoewel het, net als in 2015, het laagste aantal stemmen behaalde. Dit gebrek aan interesse kan voortkomen uit het feit dat de Luminus-groep, gezien zijn bescheiden omvang, het tij niet kan doen keren op dit gebied. Toch is het een van de thema’s die de Europese Commissie graag door bedrijven behandeld wil zien. Daarnaast zou het schrappen van dit subhoofdstuk ingaan tegen de wensen van de directie van Luminus, gezien het verband tussen diversiteit en innovatie enerzijds en de maatschappelijke vraagstukken die momenteel in België waarneembaar zijn anderzijds. Door indicatoren met betrekking tot leeftijd, geslacht, nationaliteit of handicap te blijven publiceren, doet Luminus zijn duit in het zakje.

Weinig benchmarks mogelijk

Een terugkerende vraag kon slechts gedeeltelijk worden ingevuld: doordat geen van de concurrenten van Luminus een duurzaamheidsrapport publiceert, konden er geen gedetailleerde benchmarks worden opgesteld. Slechts één vergelijkende indicator wordt elk jaar gepubliceerd: het aantal ontvankelijke klachten per leverancier, vastgesteld door de VREG, de Vlaamse regulator.

Een vrijwillig, niet-gecertificeerd rapport*

De jury van de wedstrijd voor het beste Belgische duurzaamheidsrapport geeft de aanbeveling het rapport te laten certificeren. In het geval van Luminus, de enige energieleverancier die een dergelijk rapport publiceert, zou zo’n inspanning zeer duur zijn. Zeker omdat het rapport dat Luminus op vrijwillige basis publiceert zo volledig mogelijk wil zijn. Het bevat elementen die al gecertificeerd zijn, in het bijzonder wat de sociale, financiële en ecologische resultaten (CO₂-voetafdruk) betreft. Bijgevolg koos Luminus er opnieuw voor om zijn rapport niet te laten certificeren.

* Ondanks de vele proeflezingen zijn er soms transcriptie- of vertaalfouten geslopen in teksten die de voorgaande jaren zijn gepubliceerd: deze worden gecorrigeerd en toegelicht in het volgende rapport.

Historiek van de materialiteitsmatrix, van 2015 tot 2018

Aangezien de jury voor het beste Belgische duurzaamheidsrapport tijdens de wedstrijd van 2017 had aanbevolen dat het laatst gepubliceerde MVO-rapport de historiek van de materialiteitmatrix dient te overlopen, geeft dit hoofdstuk een samenvatting van de informatie uit het rapport van 2018.

In 2015 stelde Luminus zijn materialiteitsmatrix op met de steun van de consultant Cap Conseil, conform de aanbevelingen van de GRI4-rapportagemethoden.

Gevolgte methodologie in 2015

Net zoals de (vorige) G4-versie van de richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving voorziet de GRI-norm (Global Reporting Initiative) in de identificatie van prioritaire thema's ("material topics") op basis van de meningen van verschillende stakeholders. Deze prioritaire thema's moeten formeel worden behandeld in het kader van een GRI-rapport, met voor elk thema een herhaling van de uitdagingen, een beschrijving van de interne processen en een keuze uit de belangrijke indicatoren.

De "material topics" nauwkeurig identificeren is dan ook een essentiële stap voor de geloofwaardigheid van een duurzaamheidsrapport.

In 2014 werd een eerste lijst met 35 uitdagingen opgesteld voor Luminus, waarbij de reeds geïdentificeerde uitdagingen voor de EDF Groep werden afgestemd op de Belgische context. Deze eerste

lijst, gepubliceerd in het duurzaamheidsrapport van 2014, werd het jaar daarna vereenvoudigd en teruggebracht tot 20 uitdagingen om het de stakeholders gemakkelijker te maken de uitdagingen te rangschikken volgens prioriteit. Deze stakeholders werden op verschillende manieren geraadpleegd, zie tegenover.

Geraadpleegde stakeholders in 2015

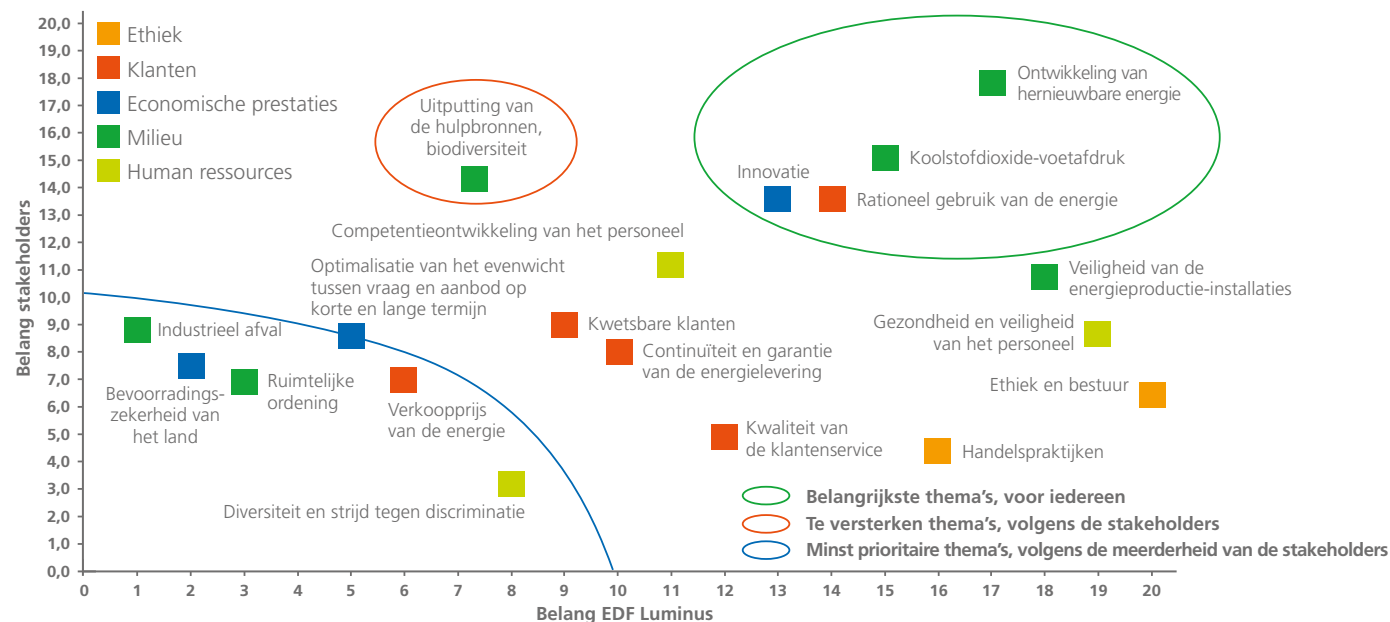
CATEGORIE	OVERLEG METHODE	AANTAL
Personeel	Vragenlijst intranet (vrijwillig)	29
Personeelsvertegenwoordigers	Specifieke gesprekken	2
Residentiële klanten	Vragenlijst verspreid via de Luminus-website en de sociale netwerken	20
Grote klanten	Kwalitatief gesprek	3
Ngo	Kwalitatief gesprek met een externe consultant	2
Overheidsinstanties	E-mail en kwalitatief gesprek met een externe consultant	4
Experts en academische wereld	E-mail en kwalitatief gesprek met een externe consultant	7
Leveranciers	Anonieme vragenlijst verzonden via e-mail	5
Uitvoerend comité Luminus	Hiërarchische rangschikking van de 20 prioritaire thema's	11

Resultaten van de raadpleging: de in 2015 opgestelde materialiteitsmatrix

Na de hierboven beschreven formele raadpleging werd de materialiteitsmatrix gepubliceerd in het duurzaamheidsrapport van 2015 (zie hiernaast). Deze kruist de meningen van de externe en interne stakeholders: rechtsboven staan de thema's die door iedereen als prioritair worden beschouwd, linksonder de minste prioritaire.

Aan de hand van de materialiteitsmatrix konden de 20 thema's in verschillende categorieën worden ingedeeld:

- vier thema's die door de meerderheid als prioritair werden beschouwd: ontwikkeling van hernieuwbare energie, ecologische voetafdruk, rationeel energiegebruik en innovatie;
- vijf thema's die door het bedrijf als prioritair werden beschouwd: ethiek en goed bestuur, gezondheid en veiligheid van het personeel, veiligheid van de energieproductie-installaties, kwaliteit van de klantendienst;
- een thema dat door de externe stakeholders als zeer belangrijk werd beschouwd: de uitputting van natuurlijke bronnen en de bescherming van de biodiversiteit - de stakeholders wilden dat over deze thema's meer informatie ter beschikking wordt gesteld;
- drie, in de ogen van de meeste stakeholders, vrij belangrijke thema's: competentieontwikkeling van het personeel, continuïteit van de energievoorziening en bescherming van de kwetsbare klanten;
- zes thema's die door een meerderheid van de stakeholders als minder belangrijk werden beschouwd: diversiteit en strijd tegen discriminatie, verkoopprijs van energie, optimalisatie van het evenwicht tussen productie en verbruik op korte en lange termijn, ruimtelijke ordening, bevoorradingszekerheid van het land, beheer van industrieel afval.

NB: De in 2015 opgestelde materialiteitsmatrix integreert alle ontvangen antwoorden, zowel via de online vragenlijst als degene die werden geformuleerd tijdens de kwalitatieve gesprekken. De resultaten zijn niet gewogen volgens categorie, een overheidsvertegenwoordiger weegt m.a.w. evenveel als een residentiële klant.

DIALOOG MET DE STAKEHOLDERS - MATERIALITEITSMATRIX

Uit een diepgaande analyse van alle verkregen resultaten, inclusief kwalitatieve gesprekken, in 2015 en daarna, blijkt evenwel dat de verschillende categorieën stakeholders zeer uiteenlopende, en soms tegengestelde meningen konden hebben. Bijvoorbeeld:

- De kwaliteit van de dienstverlening was zeer belangrijk voor de residentiële klant, maar minder voor de experts en overheden.
- De ontwikkeling van hernieuwbare energie was een prioriteit voor iedereen, maar minder voor de particuliere klant.
- De aandacht van de experts en de academische wereld ging vooral uit naar ecologische thema's.
- Een aantal ngo's hechtten veel belang aan thema's die volgens anderen weinig prioriteit hebben, zoals het industrieel afval.
- Specifieke domeinen die vooral de overheidsinstanties bezig houden, zijn de continuïteit van de energievoorziening en het globale evenwicht tussen vraag en aanbod.

PERSONEEL VAN LUMINUS	RESIDENTIËLE KLANTEN	EXPERTS EN ACADEMISCHE WERELD	OVERHEIDS-INSTANTIES
Gezondheid en veiligheid van het personeel	Kwaliteit van de dienstverlening	Hernieuwbare energie	Bevoorradingszekerheid
Hernieuwbare energie	Verkoopprijs van de energie	Natuurlijke hulpbronnen en biodiversiteit	Optimalisatie van het evenwicht tussen vraag en aanbod
Energie-efficiëntie	Energie-efficiëntie	Koolstofdioxide-voetafdruk	Hernieuwbare energie

Destijds, in 2015, koos Luminus ervoor om bij het opstellen van het rapport rekening te houden met de diversiteit van de meningen en werd getracht om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van elke stakeholdercategorie. De 15 thema's die dus werden uitgewerkt in het rapport van 2015, waren de volgende:

ETHIEK	KLANTEN	WINST-GEVENDHEID	MILIEU	HUMAN RESOURCES
Ethiek en naleving	Kwaliteit van de dienstverlening	Innovatie	Hernieuwbare energie	Ontwikkeling van vaardigheden
Handelspraktijken	Kwetsbare klanten	Economische prestaties	CO ₂ -voetafdruk	Gezondheid en veiligheid van het personeel
	Energie-efficiëntie		Veiligheid van installaties	
	Continuïteit van de levering		Natuurlijke hulpbronnen & biodiversiteit	
	Energieprijs			

NB: De kleuren in de onderstaande tabel komen overeen met die in de hoofdstukken van het rapport: donkeroranje voor de klantengerelateerde thema's, donkergroen voor de milieugerelateerde thema's en lichtgroen voor HR-gerelateerde thema's.

Veranderingen in de materialiteitsmatrix sinds 2015

Toevoeging van twee HR-thema's in 2016

In 2016 werd na nieuw intern overleg besloten om twee thema's die al in het rapport werden behandeld ('Welzijn op het werk' en 'Diversiteit') op het niveau van "Disclosures on Management Approach", in de GRI-zin van de term, te brengen. Deze thema's wonnen immers aan belang met het oog op de nakende transformatie van het bedrijf.

Geen veranderingen van de matrix in 2017

In 2017 werden een twintigtal medewerkers van verschillende afdelingen geraadpleegd om na te gaan of het aantal behandelde thema's kon worden verminderd. Uit die raadpleging bleek dat geen enkel van de 17 thema's kon worden geschrapt. Net zoals in 2015 liepen de meningen over de prioritaire thema's immers enorm uiteen, zonder dat er een tendens kon worden vastgesteld.

Herindeling en herformulering van verschillende thema's in 2018

De lijst met prioritaire thema's die in het rapport van 2018 aan bod kwamen, onderging enkele wijzigingen om beter te voldoen aan de GRI-normen en om de boomstructuur te vereenvoudigen:

- de subrubriek "Energieprijzen", die tot dan terug te vinden was in het hoofdstuk Klanttevredenheid, werd verplaatst naar het deel "Context en effecten" aangezien Luminus weinig controle heeft op de evolutie van het prijsniveau op de groothandelsmarkten;
- de subrubriek "Handelspraktijken" van het hoofdstuk Ethiek verschoof naar het hoofdstuk Klanten. Hierdoor heeft het hoofdstuk Ethiek een algemenere strekking terwijl het hoofdstuk Klanten de interactie met de klant behandelt, van de verkoop tot en met betalingsmoeilijkheden;
- een nieuwe subrubriek van het hoofdstuk Klanten, getiteld "Energieoplossingen"; groepeerde de inhoud van de twee subrubrieken die vroeger "verbruik van de residentiële klanten" en "energie-efficiëntie van de bedrijven" heetten, om alles wat te maken heeft met het verminderen van het verbruik en / of het verkleinen van de uitstoot van broeikasgassen te bundelen;
- de titel van het subhoofdstuk "Natuurlijke hulpbronnen en biodiversiteit" is ingekort en heet nu "Bescherming van de ecosystemen", met betrekking tot alle onderdelen (lucht, water, bodem, biodiversiteit).

Regelmatig extern advies

Sinds 2015 wordt het duurzaamheidsrapport regelmatig beoordeeld door zowel interne als externe stakeholders, met name via opdrachten die worden toevertrouwd aan de studenten van de Antwerp Management School.

Luminus kreeg ook advies van de leden van de jury die het beste Belgische duurzaamheidsrapport verkiest. De opmerkingen van de jury werden na de deelname aan de wedstrijd in 2013, 2014 en 2015 ter harte genomen. In 2014 en 2015 beoordeelde de jury het rapport als "opmerkelijk".

In september 2018 besloot Luminus om deel te nemen aan het "Generation T Challenge"-initiatief van duurzaamheidsnetwerk The Shift en jongerenorganisatie Act4Change. Vier jonge pioniers kregen zo de kans om in dialoog te treden met de CEO van Luminus en zijn MVO-manager en hun voorstellen voor verandering voor te leggen.

Op basis van deze feedback en de feedback van de jury van de wedstrijd voor het beste Belgische duurzaamheidsrapport van 2017, konden verschillende verbeteringen aan het rapport worden aangebracht, met name toevoegingen en aanvullende informatie.

Wat de inhoud betreft, werd er een subrubriek "belangrijkste trends" toegevoegd aan het hoofdstuk "Context en effecten". Dit hoofdstuk "Context en effecten" bevat ook veel meer details, zowel voor wat de specifieke kenmerken van de markt als de opvallende feiten van het jaar betreft.

Aan de andere kant was het gezien de vertrouwelijkheid van deze gegevens in een sterk concurrerende markt niet mogelijk om de aanbeveling van de jongeren te volgen met betrekking tot de publicatie van specifieke vijfjarige doelstellingen, behalve voor de windactiva.

Hoe ervaart de Belgische bevolking de energie- en klimaatvraagstukken?

Als belangrijke speler in de energiesector heeft de EDF Groep in 2019 een internationale inventarisatie laten maken van de meningen, kennis, verwachtingen en betrokkenheid ten overstaan van de klimaatverandering. Deze peiling, uitgevoerd in 30 landen, geeft stof tot nadenken en draagt bij aan het constructief zoeken naar oplossingen voor de toekomst. De in 2019 verkregen resultaten voor België worden hieronder samengevat.

De studie, "International Climate and Public Opinion Observatory" gedoopt, werd in opdracht van de EDF Groep uitgevoerd in 30 landen door marktonderzoeksbureau Ipsos. De steekproef van landen omvatte zowel de grootste uitstoters van CO₂ als landen met een lage uitstoot (in Afrika en Azië). In België werd tussen 17 en 26 september 2019 een representatieve steekproef van 1000 mensen online bevroegd.

Wat denken de burgers?

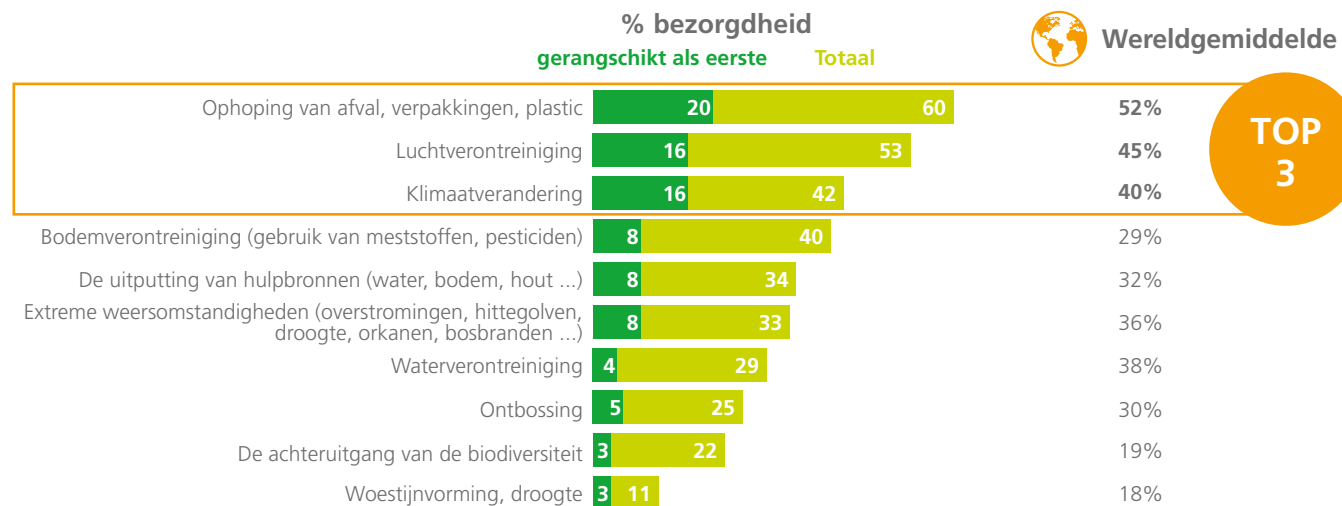
Het eerste deel van de studie was bedoeld om te bepalen hoe de bevolking de klimaatvraagstukken ervaart en in welke mate ze zich erover zorgen maken. Hoewel de Belgische bevolking (64%) de milieusituatie in het land als vrij slecht tot zeer slecht beschouwt - een pessimistischere mening dan het gemiddelde (54%) - is het milieu slechts de derde grootste zorg, na belastingen (83%) en immigratie (72%).

Klimaatverandering is niet de enige uitdaging

Een tweede vraag toont aan dat de allereerste zorg met betrekking tot het milieu de ophoping van afval betreft, en in het bijzonder plastic, zoals blijkt uit de grafiek hieronder. Dit is nog meer het geval voor de Belgen (60%) dan het gemiddelde van de ondervraagde bevolkingen (52%).

Luchtverontreiniging verontrust 53% van onze burgers, terwijl klimaatverandering pas op de derde plaats komt (42%). Bodemverontreiniging (40%) scoort veel hoger dan het wereldgemiddelde (29%). Aan de andere kant zijn de Belgen minder bezorgd dan het wereldgemiddelde over waterverontreiniging of ontbossing.

Wat zijn de meest zorgwekkende milieuproblemen in uw land?

TOP 3

Bron: Ipsos | EDF – Nov 2019.

De realiteit van de klimaatverandering staat niet meer ter discussie, niettemin twijfelt 36% van de Belgen nog steeds aan de menselijke oorsprong van het fenomeen.

België behoort niet tot de meest klimaatsceptische landen maar ook niet tot de meest overtuigde landen: 11% van de bevolking gelooft dat er geen klimaatverandering is, 25% wel, maar betwist de menselijke oorsprong ervan, d.w.z. 36% klimaatsceptici (versus wereldwijd gemiddeld 31%). Twee derde (64%) - een grote meerderheid dus - gelooft dat er inderdaad sprake is van een door de mens veroorzaakte opwarming van de aarde, tegenover 69% bij de wereldwijde steekproef.

Over de oorzaken van de klimaatverandering heerst nog altijd verwarring.

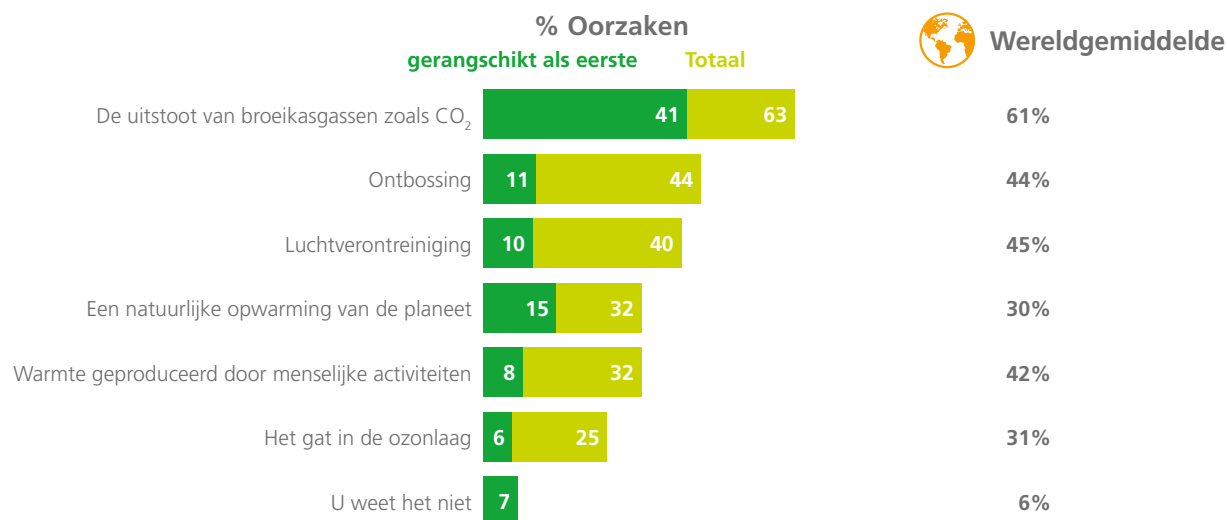
Een grote meerderheid (63%) vermeldt correct de uitstoot van broeikasgassen, maar een niet te verwaarlozen deel vermeldt ook de luchtverontreiniging (40%) of het gat in de ozonlaag (25%).

Voor elektriciteitsproductie, wordt door de Belgische respondenten correct aangenomen dat fossiele brandstoffen de meeste CO₂ uitstoten (steenkool kolencentrales, voor 84% van de Belgische respondenten). Kernenergie daarentegen, die nochtans koolstofvrij elektriciteit produceert, wordt door 47% beschouwd als uitstoter van CO₂.

Wat de gevolgen van de klimaatverandering betreft, maken de Belgen - hoewel 63% het met de rest van de wereld eens is over de risico's die de toename van extreme weersomstandigheden voor hun land met zich meebrengt - zich veel meer dan elders zorgen over een mogelijke overstroming van de kustgebieden (43% tegen 34%). Omgekeerd maken de Belgen zich gemiddeld minder zorgen over de risico's op woestijnvorming en droogte (27% tegenover 46%).

Meer dan twee derde van de Belgen (69%) maakt zich meer zorgen dan vijf jaar geleden over de opwarming van de aarde (en 29% "veel meer"), een percentage dat lager ligt dan het wereldgemiddelde (74% en 37%). Omgekeerd verwacht 50% van de Belgen ook positieve effecten bij de opwarming in hun regio (tegenover 39% voor het wereldgemiddelde).

Wat is of wat zijn volgens wat u weet de oorzaken van de klimaatverandering?

Bron: Ipsos | EDF – Nov 2019.

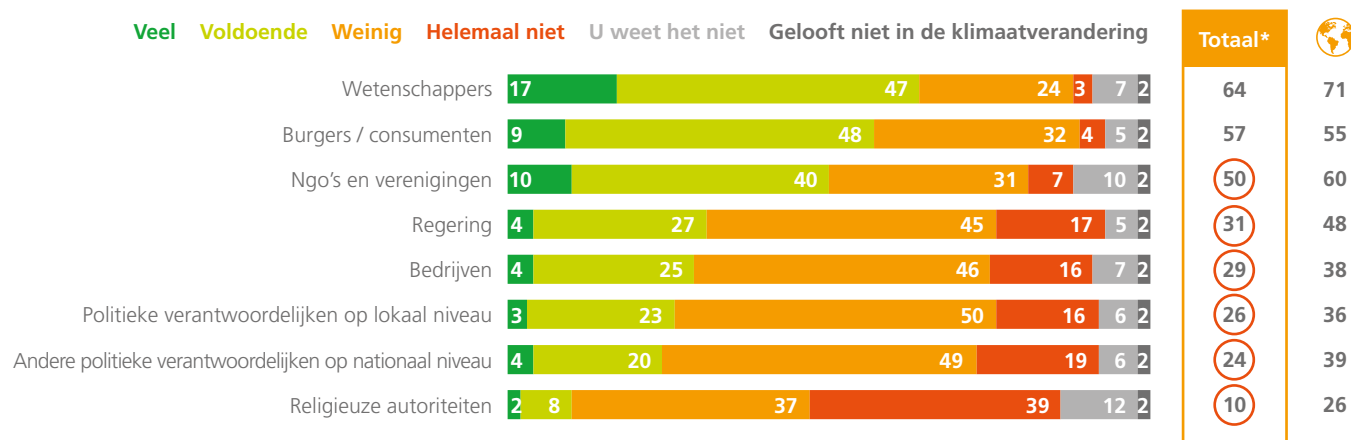
De verwachtingen beoordelen

De peiling kijkt ook naar de mening over de maatregelen om de klimaatverandering aan te pakken. In België, net als elders, vinden zeven op de tien respondenten dat het in de eerste plaats aan de overheid is om actie te ondernemen. Vervolgens is het aan de bedrijven en de burgers, beide met 40% (in vergelijking met 32 en 45% voor de wereldwijde opinie). De rol van lokale politici wordt pas op de vijfde plaats genoemd (20% van de stemmen, evenveel als de rol voor wetenschappers). In België worden ngo's maar weinig gezien als spelers die voor verandering kunnen zorgen (9%, tegenover 13% voor het wereldgemiddelde).

Wanneer we kijken naar de acties die worden genomen door de verschillende instanties die in staat zijn om de klimaatverandering te bestrijden, is de Belgische steekproef eerder kritischer dan het wereldgemiddelde, behalve wat de acties van burgers en consumenten betreft.

Bijna de helft van de Belgen, iets minder dan het wereldgemiddelde (49% tegenover 53%) gelooft dat de klimaatverandering vooral kan worden beperkt door onze levensstijl aan te passen. 25% gelooft dat vooral technische vooruitgang en innovatie zullen helpen bij het vinden van oplossingen. Het aandeel fatalisten dat vindt dat "er niets aan te doen is, we zullen de klimaatverandering niet meer kunnen beperken", ligt hoger dan elders (17% tegenover 10% bij het wereldgemiddelde). "Dit cijfer toont aan dat een deel van de bevolking niet heeft begrepen hoe CO₂-accumulatie in de atmosfeer werkt en dat het te allen tijde nuttig is om onze uitstoot van broeikasgassen te vermijden of te verminderen", aldus Communications Director Anne Grandjean. "Dit is een van de punten van de enquête die ons helpen om onze communicatieacties beter te oriënteren."

Vindt u dat actie genomen wordt om de klimaatverandering in uw land tegen te gaan?

Bron: Ipsos | EDF – Nov 2019.

* Totaal ACTIE ONDERNOMEN

Opinie versus Actie: Ipsos interpreteert de enquête

Een gedetailleerde analyse van de correlaties, uitgevoerd op mondiaal niveau door Ipsos, laat zien hoezeer de mening van burgers hun dagelijks handelen beïnvloedt.

Bij de 72% van de mensen die hun individuele gedrag hebben veranderd, merken we dat de betrokkenheid sterker is:

- Bij degenen die de effecten van de klimaatverandering al hebben waargenomen in hun regio (79%) dan bij degenen die er de effecten nog niet van hebben gezien (48%).
- Bij degenen die denken dat de klimaatverandering het gevolg is van menselijke activiteit (79%) dan bij degenen die denken dat de klimaatverandering een natuurlijke oorsprong heeft (62%).
- Bij degenen die denken dat de oplossing ligt in het veranderen van onze levensstijl (81%) dan bij degenen die denken dat innovaties zullen helpen om de klimaatverandering op te lossen (71%).

"Het is vrij logisch", verklaart Guillaume Petit, hoofd MVO-studies bij Ipsos. "Externe oorzaken toeschrijven aan het probleem van de opwarming van de aarde heeft een demobiliserend effect op burgers. Het is belangrijk dat iedereen zich meer bewust is van de impact van zijn inspanningen, op een concretere manier, bijvoorbeeld op het gebied van vermeden uitstoot."

Concrete acties ...

Ook al is de helft van de burgers ervan overtuigd dat het nodig is om hun levensstijl te veranderen, wordt dit niet altijd gevolgd door concrete acties in het dagelijks leven. 12% heeft zijn gedrag sterk veranderd, wereldwijd is dat 21%. Slechts 15% weet "precies" wat te doen, tegenover 24% wereldwijd. Bescheidenheid of echt onzekerheid? Als de vraag betrekking heeft op de concrete acties die al worden ondernomen, zijn de resultaten positiever dan het wereldgemiddelde, waarbij prioriteit wordt gegeven aan het sorteren van afval (79% doet dit systematisch), aan de aankoop van seizoensfruit en -groenten (44%), en aan uitgaven voor verwarming / klimatisatie van woningen (42%).

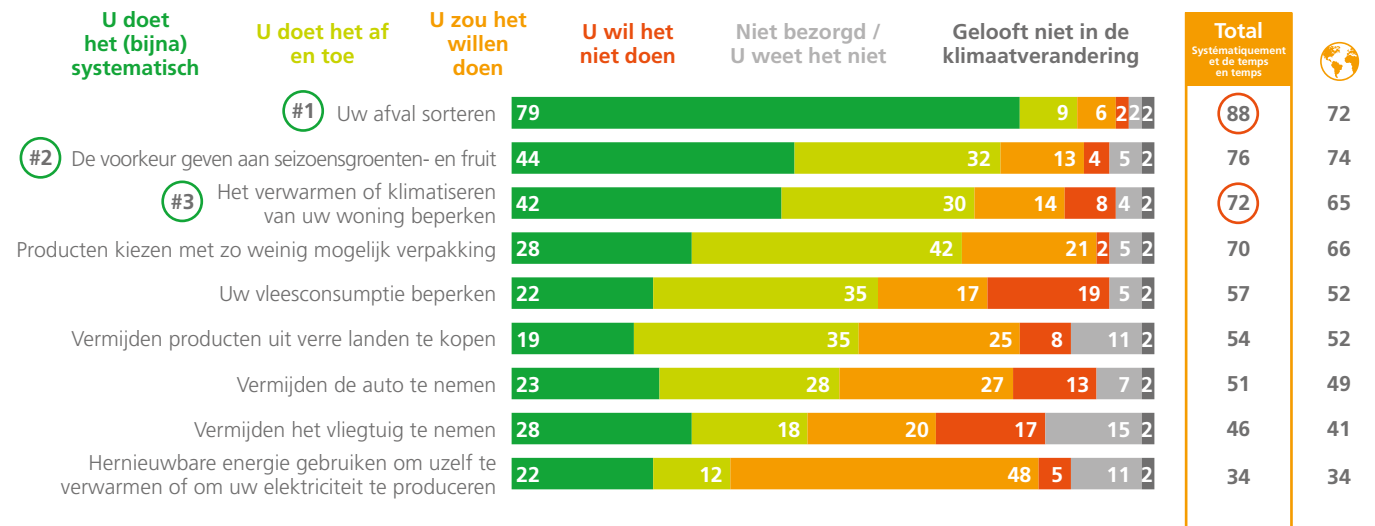
Anderzijds beperkt slechts een kwart van de bevolking zijn verplaatsingen met de auto of het vliegtuig. Een vijfde van de respondenten zegt hernieuwbare energie te gebruiken om zichzelf te verwarmen of hun elektriciteit te produceren.

Aanvaardbare maatregelen om de klimaatverandering tegen te gaan: beperkte manoeuvreerruimte

Op het vlak van infrastructuur voor elektriciteitsproductie is het gebruik van hernieuwbare energie overal populair (86% in België, 87% wereldwijd). De vervanging van steenkool- of stookoliecentrales wordt ook breed goedgekeurd, vooral als ze worden vervangen door gascentrales (60% keurt dit goed in België, 69% wereldwijd). Wanneer ze worden vervangen door kernenergie draagt dit de goedkeuring weg van 59% wereldwijd (53% in België).

De aansporing om woningen te isoleren wordt zowel in België (66%) als elders (63%) goed geaccepteerd. Belastingen daarentegen worden minder geaccepteerd: 44% is tegen belastingen op geïmporteerde producten, 47% tegen een koolstofbelasting en 54% tegen een belasting op huishoudelijk afval.

Individuele acties om de klimaatverandering tegen te gaan

Bron: Ipsos | EDF – Nov 2019.

Ook reisverboden of -beperkingen roepen zeer heftige reacties op: de toegang tot de stadscentra beperken tot elektrische of hybride auto's wordt door 57% van de Belgen verworpen en de invoering van een stadstol bij de ingang van grote steden door 63%.

Grégoire Dallemagne, CEO van Luminus: "Hoewel er op het gebied van bewustwording nog ruimte is voor verbetering, heeft deze peiling onze strategie en onze acties bevestigd. Belgen zijn immers een groot voorstander van hernieuwbare energiebronnen en maatregelen om de energie-efficiëntie te verbeteren, en dat is precies waar Luminus op zich op positioneert.

Elke dag stellen we vast dat onze klanten, bedrijven en particulieren, er steeds gevoeliger voor zijn. Er is een stabiel en toekomstgericht wettelijk kader nodig om de energietransitie te faciliteren, met name in de transport- en bouwsector."

Wind Day 2019 in Lierneux

Naar aanleiding van de Internationale Dag van de Wind 2019 nodigde Luminus de inwoners van Lierneux uit voor een volksfeest. Ze kregen de kans om een zeer bijzonder windmolenpark te bezoeken: het eerste van België dat volledig in bosbouwgebied ligt.

Voor de inhuldiging van dit eerste windmolenpark in bosbouwgebied, gebouwd in 2018, nodigde Luminus de omwonenden van Lierneux, de lokale overheid en het Departement voor Natuur en Bos uit voor een volksfeest. De inhuldiging viel samen met de Wereld Wind Dag, op zaterdag 15 juni 2019.

In de voormiddag konden de aanwezige scholen de binnenkant van een windturbine bezoeken. Medewerkers van Luminus beantwoordden vragen van omwonenden over hernieuwbare energie en boden hen de kans om de binnenkant van een windmolen te bezoeken.

Het werd een unieke gelegenheid voor de inwoners en de lokale overheid van Lierneux om kennis te maken met de voordelen van hernieuwbare energie en de energietransitie. Zo konden ze onder meer wandelen of mountainbiken langs een gloednieuwe route die door Luminus werd aangelegd. De route werd voorzien van educatieve borden die een link leggen tussen de omgeving van de site, windenergie, de energietransitie en de klimaatverandering.

Zo'n 450 personen namen deel aan deze dag.

Een van de informatieborden die werden geplaatst op het voetgangerspad aan het windmolenpark van Lierneux, langs de hoogspanningslijn van Elia. Op de achtergrond het bosbouwgebied.

Ontdekken [hier](#) alle panelen en lessenaars die in het park van Lierneux zijn opgesteld.

Fernelmont: Inhuldiging windmolenpark in partnerschap

Op 5 oktober 2019 werd in Fernelmont, tien jaar na de bouw van het eerste, een tweede windmolenpark ingehuldigd. Er is iets bijzonders aan dit nieuwe park: een van de vier door Luminus gebouwde windturbines werd immers aangekocht door Marchôvent⁽¹⁾, een coöperatieve die nauw betrokken is bij de ontwikkeling van windenergie in Wallonië.

Het eerste windmolenpark van Fernelmont werd in november 2009 in dienst genomen. De jaarlijkse productie van de drie windturbines van 2,3 MW wordt geschat op bijna 14 GWh, hetzij het verbruik van ongeveer 3 500 gezinnen⁽²⁾.

Het nieuwe park van vier windturbines, met elk een vermogen van 3,6 MW, produceerde in oktober 2018 zijn eerste kWh. De jaarlijkse productie wordt geschat op ongeveer 26 GWh, wat overeenkomt met het verbruik van 6 500 gezinnen.

Luminus ontwikkelde het windmolenpark Fernelmont 2 in samenwerking met Champs d'Énergie, een erkende coöperatieve gevestigd in Fernelmont, die de ambitie heeft om burgers te betrekken bij de energietransitie. De coöperatieve stelde haar leden namelijk voor om rechtstreeks te investeren in één van de vier windturbines, met een minimumbedrag van 125 euro en een maximum van 5 000 euro per persoon.

De aankondiging bij het begin van de bouw, eind 2017, stelde Champs d'Énergie in staat om haar aantal coöperanten te verdubbelen van 300 naar meer dan 600, waaruit mag blijken dat het windmolenpark goed onthaald werd in de lokale gemeenschap. Op 31 december 2019 telde Champs d'Énergie 735 leden.

Een groot feest voor de omwonenden aan de voet van de windturbines

Tijdens de inhuldiging op 5 oktober werden verschillende lezingen georganiseerd over thema's rond hernieuwbare energie, energieverbruik en de sociale economie. Medewerkers van Luminus beantwoordden vragen van burgers over hernieuwbare energie en gaven rondleidingen in de windturbine.

⁽¹⁾ Met de steun van Triodos bank is de windturbine in juli 2019 eigendom geworden van Marchôvent. Marchôvent is een entiteit die drie coöperatieven - Champs d'Énergie, Nosse Moulin, Hesbennergie - en de gemeente Fernelmont overkoepelt.

⁽²⁾ Voor een verbruik van 3,5 MWh/jaar

De Waalse minister van Energie, Philippe Henry, huldigt het windmolenpark van Luminus in Fernelmont in. Op de voorgrond, twee vertegenwoordigers van de gemeentelijke kinderraad.

Van links naar rechts:

- Brice Bourget, Senior Wind Project Developer Luminus,
- Grégoire Dallemagne, CEO Luminus,
- Christelle Plomteux, burgemeester van Fernelmont,
- Maxime Somville, derde schepen,
- Stéphane Hazée, Waals parlamentslid,
- Philippe Henry,
- Didier Delette, vierde schepen.

Drie nieuwe intekenrondes voor de coöperatieve Luminus Wind Together, kapitaal in recordtijd opgehaald

Voor het vierde jaar op rij bood Luminus alle Belgische inwoners* de mogelijkheid om via de coöperatieve Luminus Wind Together te investeren in windenergie. In totaal haalde de coöperatieve in 2019 ruim vijf miljoen euro op.

In 2019 werden drie nieuwe intekencampagnes gelanceerd. Op 1 juli en vervolgens op 1 augustus werden meer dan 30 000 aandelen - tweemaal twee miljoen euro - aangeboden.

Hoewel de voorgestelde intekentermijn een jaar duurde, werd dit kapitaal in een recordtijd opgehaald: in respectievelijk 31 en 33 dagen, wat aantoonde dat er een sterke burgerinteresse is in de deelname aan projecten voor hernieuwbare energie.

Een constant dividend van 4,4% over de afgelopen 3 jaar

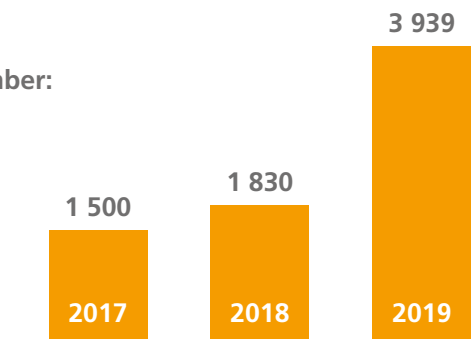
De derde Algemene Vergadering van de coöperatieve Luminus Wind Together vond plaats in juni 2019 in La Tricoterie in Sint-Gillis. Voor het derde jaar op rij werd de coöperanten een dividend toegekend van 4,4% van de nominale waarde van de aandelen.

Luminus besloot daarom op 1 november 2019 nieuwe aandelen aan te bieden voor een bijkomend bedrag van een miljoen euro. Het kapitaal van in totaal vijf miljoen euro werd volledig opgehaald.

Eind december 2019 telde de coöperatieve 3 939 leden, een stijging van meer dan 200% ten opzichte van het totaal voor 2018.

In de keuze van de sites waarop kan worden ingetekend, wordt een evenwicht tussen Vlaanderen en Wallonië aangehouden. De coöperanten van 2019 kunnen, in de vorm van een dividend, een deel van de inkomsten ontvangen die gelinkt zijn aan de productie van elektriciteit van vier windturbines, gebouwd op de sites van Geel Laakdal, Lierneux, Héron en Eeklo.

Aantal leden van de coöperatieve Luminus Wind Together eind december: meer dan verdubbeld in één jaar.

Bron: Luminus.

* Alle natuurlijke of rechtspersonen die in België verblijven of gevestigd zijn kunnen intekenen op maximaal 24 aandelen voor een bedrag van maximum 3 000 euro.

Collectieve financiering van een zonne-installatie op het dak van volleybalclub KVCR Wara Genk

Op 24 juli 2019 huldigde Luminus de 129 zonnepanelen op het dak van de sporthal van KVCR Wara Genk in. Deze panelen werden geïnstalleerd door Insaver, een dochteronderneming van Luminus, en gefinancierd door clubleden, supporters en inwoners van Genk.

Dankzij Luminus en de Raad van Bestuur van KVCR Wara Genk kregen niet alleen spelers, supporters en clubleden maar ook inwoners van de stad Genk de kans om te investeren in zonne-energie op de locatie waar Genkenars hun sport beoefenen. Dit werd mogelijk gemaakt dankzij Power2Green en het crowdfundingplatform mozzeno.

Power2Green is een oplossing voor de financiering van de energietransitie, gebaseerd op het principe van de derde investeerder, wat bedrijven de mogelijkheid geeft om te investeren in hernieuwbare energie en via huur de installaties in volle eigendom te krijgen.

De aanbodperiode liep van 26 februari tot 26 april. In die periode konden de investeerders aandelen kopen voor minimaal 35 en maximaal 700 euro.

39 personen tekenden hierop in, en 18 daarvan hebben een rechtstreekse band met de sporthal.

De investeerders ontvangen een bruto rendement van 3% gedurende 5 jaar.

Meer info is te vinden op <https://www.luminus.be/nl/prive/energie-besparen/zonnedelen/>

De 129 zonnepanelen die in het voorjaar van 2019 op het dak van de sporthal zijn geïnstalleerd door Insaver, een dochteronderneming van Luminus, vertegenwoordigen een gemiddeld vermogen van 35 000 kWh hernieuwbare energie per jaar, wat overeenkomt met het verbruik van zo'n tien gezinnen. De panelen zijn te zien op het platte dak van Eurassur Hal, tegenover. Het grootste deel van de productie wordt ter plaatse verbruikt, door de sporthal en de cafetaria.

Individuele en collectieve integriteit: in 2019 op de voorgrond geplaatst

De uitdagingen

Energiekeuzes zijn strategischer dan ooit: ze hebben een invloed op de klimaatverandering, de kwaliteit van het milieu, de energie-onafhankelijkheid van het land, het concurrentievermogen van bedrijven, de koopkracht van de mensen, het welzijn en de veiligheid van bevolkingen, enz.

In het licht van dergelijke uitdagingen is de naleving van wetten en regelgevingen mogelijk niet voldoende. De identificatie van de ecologische en maatschappelijke uitdagingen die verband houden met haar activiteit, is een cruciale verantwoordelijkheid van de onderneming, vooraleer pertinente engagementen aan te gaan, die ook rekening houden met de verwachtingen van alle betrokken belanghebbenden.

Rapporteren over de behaalde resultaten in overeenstemming met internationale normen op het gebied van verantwoorde rapportage is een andere uitdaging. Luminus is zich als nummer 2 op de Belgische elektriciteitsmarkt bewust van deze vele uitdagingen en streeft ernaar de juiste omstandigheden te creëren voor ethisch gedrag dat de regelgeving respecteert, zowel intern als tegenover externe partners.

Het kader

Beleid m.b.t. ethiek en juridische conformiteit

In het "ethisch en juridisch conformiteitsbeleid" van Luminus worden de belangrijkste risico's en de maatregelen die daartegen worden getroffen, opgelijst.

Dit beleid wordt regelmatig bijgewerkt om rekening te houden met wijzigingen in de regelgeving en met de vereisten met betrekking tot de niet-financiële rating.

Het MVO-beleid (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen)

Het allereerste MVO-beleid (Maatschappelijk verantwoord ondernemen) of CSR (Corporate Social Responsibility) van Luminus werd uitgewerkt in 2012. Dit beleid somde specifieke verbintenissen op in vijf domeinen: ethiek, klanttevredenheid, milieu, human resources en resultaten.

In 2017 werd dit beleid bijgewerkt en aangevuld met een zesde domein: innovatie.

In 2018 werden enkele kleine wijzigingen aangebracht om rekening te houden met de verplichtingen van de EDF-groep in 2030, het beleid voor duurzame ontwikkeling van de groep en de nieuwe MVO-overeenkomst die op groepsniveau werd ondertekend.

In juni 2019 werden opnieuw kleine wijzigingen aangebracht, met name wat het domein "Klanttevredenheid" betreft.

MVO-Governance

Elk jaar stelt de afdeling CSR, onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Strategy, Innovation and Business Development, een actieplan op, dat wordt besproken met de verschillende interne experts (Purchasing, Health and Safety, Legal, Production, ...). Het EG-actieplan Tien houdt rekening met de doelstellingen van de Verenigde Naties inzake duurzame ontwikkeling, de verbintenissen van de EDF-groep, het Luminusbeleid en de feedback van verschillende belanghebbenden (met name de EcoVadis-evaluatie).

De gedragscode

Sinds 2009 publiceert Luminus voor zijn medewerkers een gedragscode die de te volgen basisregels bij interne en externe interacties samenvat. Respect voor het individu, bescherming van gegevens, het melden van gevaarlijke situaties... deze code bestaat uit acht hoofdstukken. Ze is bijgewerkt in 2017 en nog eens in 2019. Ze is toegankelijk op de website van Luminus. De versie van 2019 is opgemaakt conform de nieuwe grafische identiteit van Luminus.

Verantwoordelijke aankoopvoorwaarden

De algemene aankoopvoorwaarden van Luminus bevatten sinds 2012 specifieke clausules met betrekking tot het respect voor het milieu en sociale praktijken (arbeidsomstandigheden, mensenrechten enz.). In 2017 werden ze aangevuld met een specifieke clause omtrent integriteit. Sindsdien worden regelmatig integriteitstests uitgevoerd bij kritische leveranciers.

De mapping van de leveranciers met een ongunstige beoordeling vanuit het oogpunt van maatschappelijke verantwoordelijkheid is uitgewerkt in 2012 en bijgewerkt in 2016. Deze onderging geen significante wijzigingen in 2017, 2018 en 2019.

Leveranciers die een overtreding van de wetgeving in verband met lopende of toekomstige contracten wensen te melden, kunnen dat doen op het adres: ethics@luminus.be.

De indicatoren

GRI 102-17

Eén lokale waarschuwing in verband met aankopen

De waarschuwing in verband met aankopen betreft een poging tot omkoping in een aanbestedingsprocedure. In september 2019 gaf een leverancier een ethische waarschuwing: een werknemer van Luminus zou hebben aangeboden om de beoordeling van zijn "kredietrisico" te verbeteren, in ruil voor een financiële compensatie. Naar aanleiding van deze melding werd de zaak intern onderzocht. In de andere door de werknemer behandelde dossiers werd geen bedrog vastgesteld. Het onderzoek bracht wel aan het licht dat de contacten tussen de werknemer en de leverancier plaatsvonden vóór de aanbestedingsperiode en tijdens de aanbesteding zelf. Geconfronteerd met de feiten diende de werknemer zijn ontslag in, dat werd aanvaard.

Twee nieuwe documenten om de ethische, sociale en milieueisen in de hele toeleveringsketen te versterken

In 2019 werden twee nieuwe documenten toegevoegd aan de reeds in de algemene aankoopvoorwaarden opgenomen teksten, om de verplichtingen van de leveranciers van Luminus te verduidelijken. Het gaat enerzijds om het verantwoordelijke aankoopbeleid en anderzijds om de gedragscode van de leverancier. Deze documenten staan online op de website van Luminus.

Cf. <https://www.luminus.be/nl/corporate/duurzaamheid/ethiek-en-goed-bestuur/>

Het verantwoordelijke aankoopbeleid

Dit document geeft het personeel van Luminus duidelijke richtlijnen over de te volgen methodologie om leveranciers te betrekken bij onze doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, ongeacht het bedrag van de aankopen. In het beleid wordt beschreven wat verantwoord inkopen tegenwoordig inhoudt. De criteria zijn zowel ecologisch als maatschappelijk, met de nadruk op vier aspecten die zijn weerhouden als belangrijke hefboomen voor een verantwoord aankoopproces:

1. Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen:
"Samen met onze leveranciers streven we ernaar om de uitstoot van broeikasgassen in onze toeleveringsketen zoveel mogelijk te verminderen."
2. Bevordering van hoge normen voor hygiëne en veiligheid, om mensen geen schade toe te brengen.
3. Respect voor mensenrechten, in het bijzonder op het gebied van diversiteit en integratie, loonbeleid en het verbod op moderne slavernij of kinderarbeid.
4. Vermindering van de hoeveelheid geproduceerd afval, met name door plastic voor eenmalig gebruik te vervangen door alternatieven voor plastic.

Het verantwoordelijk aankoopbeleid benadrukt ook de noodzaak om niet-financiële criteria op te nemen in het selectieproces van leveranciers en onderaannemers, naast de verplichting voor leveranciers om zich aan een gedragscode te houden.

Gedragscode voor leveranciers

In de toekomst zullen alle leveranciers die met Luminus samenwerken, dit document moeten ondertekenen. Het beschrijft de regels inzake ethiek (bestrijding van corruptie, fraude, discriminatie enz.), arbeidsomstandigheden, mensenrechten, milieu en veiligheid, maar ook corporate governance.

De gedragscode vereist ook dat leveranciers van Luminus zich ertoe verbinden op hun beurt hetzelfde ethische gedrag te eisen van hun eigen leveranciers en onderaannemers. Tot slot maakt dit document expliciet deel uit van de contractuele verbintenissen van leveranciers en kan het, in geval van een niet-gecorrigeerde inbreuk, leiden tot een beëindiging van de commerciële relatie.

Luminus behaalt de EcoVadis Platinum medaille, met een uitermate score van 85/100

Met een score van 85/100 in 2019 prijkt Luminus in de top 1% van de 65 000 door EcoVadis beoordeelde bedrijven, het beoordelingsplatform op het gebied van duurzame ontwikkeling, actief in 160 landen en 200 sectoren. De platinum medaille, een nieuwigheid, wordt toegekend als de totaalscore hoger dan of gelijk is aan 73/100. De gemiddelde globale score van de door EcoVadis beoordeelde bedrijven blijft 50/100.

Luminus blijft in de top 1% van de beoordeelde bedrijven

Score op basis van de beoordeling van 253 bedrijven in de sector "Productie en distributie van elektriciteit, van gas, van stoom en klimaatregeling". De gemiddelde globale score van de beoordeelde bedrijven wordt weergegeven met een stippelijijn.

Geavanceerde of uitzonderlijke scores

Luminus behield zijn score van 2018 in de vier door EcoVadis beoordeelde domeinen:

- milieu en sociale praktijken blijven op het niveau "uitzonderlijk", wat een score van meer dan 85/100 inhoudt,
- bedrijfsethiek en verantwoorde aankopen houden stand op het niveau "geavanceerd", goed voor een score van meer dan 65/100.

Luminus bevindt zich:

- in de top 3% van de bedrijven van de sector wat het milieuaspect betreft, met een score van 90/100
- in de top 1% van de bedrijven van de sector op het gebied van sociale praktijken en mensenrechten, met een score van 90/100

- in de top 4% op het gebied van verantwoorde aankopen, met een score van 70/100
- in de top 12% wat ethiek betreft, met een score van 70/100).

De methodologie van EcoVadis

Om zijn beoordeling uit te voeren, vraagt EcoVadis de bedrijven om een online vragenlijst in te vullen op basis van openbare bewijzen, die vervolgens wordt geanalyseerd.

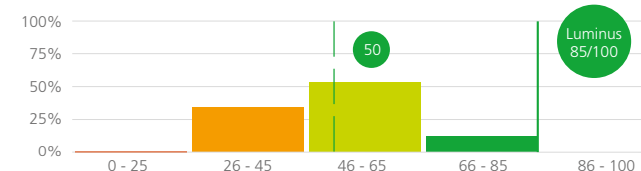
De score die voor elk van de vier thema's wordt toegekend, houdt rekening met drie aspecten: beleid, acties en resultaten. Het beleid is goed voor 25% van de score, de acties voor 40% en de resultaten voor 35%.

De globale score is een gewogen gemiddelde van de scores die voor elk onderwerp zijn toegekend. EcoVadis kent een verschillend gewicht toe aan de vier thema's, afhankelijk van de beschouwde activiteitensector, maar ook van de grootte en geografische ligging van de bedrijven. Het wegingsysteem van de sector "Productie en distributie van elektriciteit, van gas, van stoom en klimaatregeling" is als volgt: milieu en sociale praktijken zijn de belangrijkste criteria met een gewicht van 4/4; aankopen telt voor 2/4 en bedrijfsethiek voor 1/4.

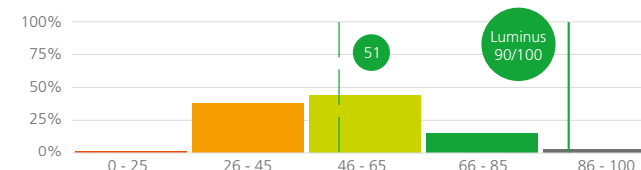
Voor EcoVadis betekent een "uitzonderlijk" MVO-niveau dat het bedrijf:

- een gestructureerde en proactieve benadering heeft van MVO
- een beleid uitstippelt en concrete acties invoert met betrekking tot de grote uitdagingen, met gedetailleerde informatie over de implementatie ervan
- zijn resultaten op het gebied van MVO uitgebreid rapporteert aan de hand van gedetailleerde prestatie-indicatoren
- innoverende praktijken invoert die een externe erkenning genieten via certificeringen.

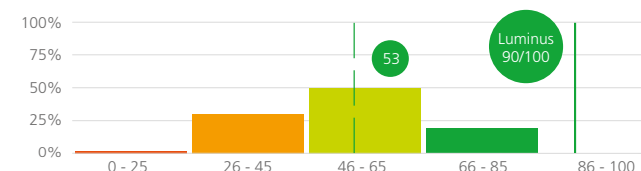
Globale score van de bedrijven van de sector

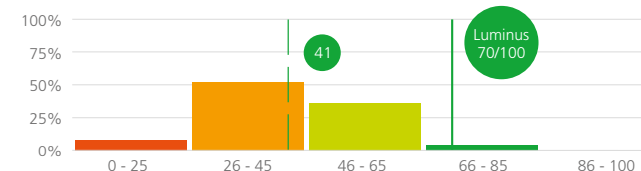
Score "Milieu"

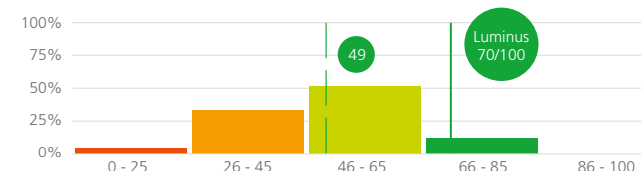
Score "HR-praktijken"

Score "Verantwoorde aankopen"

Score "Bedrijfsethiek"

■ Onvoldoende
 ■ Onvolledig
 ■ Matig
 ■ Geavanceerd
 ■ Uitzonderlijk

Het gemiddelde van de beoordeelde bedrijven wordt weergegeven met een stippelijijn.

Compliance Day: actieve reflectie over tien gouden regels voor ethiek

Op 9 december 2019 werd in het kader van een actie van de EDF-groep en naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Corruptie, een reflectie georganiseerd binnen elk team, om de bepalingen van de gedragscode beter te integreren in de dagelijkse werking.

Om iedereen te laten deelnemen aan deze reflectie, is er een samenvatting van de gedragscode verspreid in de vorm van "gouden regels" (zie hiernaast).

Elk team moest, na een open discussie, de drie belangrijkste regels voor de activiteit van het team identificeren. De keuze moest worden gemotiveerd, opdat iedereen zijn standpunt kon verdedigen. De bescherming van persoonsgegevens is bijvoorbeeld belangrijker gebleken voor de teams die verantwoordelijk zijn voor de residentiële markt dan voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van de hydraulische centrales. Het voorkomen van fraude, belangenconflicten en inbreuken op het mededingingsrecht was HET aandachtspunt van de afdeling Risico's en Audit, terwijl de afdeling Business Development zich meer bekommerde om de integriteitscontrole van de zakelijke relaties en het voorkomen van marktmisbruik.

Tijdens die dag konden alle medewerkers nadenken over ethiek op het werk in het algemeen. Het was ook een gelegenheid om het waarschuwingsproces dat moet worden gevolgd bij een vermoeden van corruptie in herinnering te brengen.

Véronique Vansteelandt, General Counsel: "Het opstellen, verspreiden en bespreken van de gouden regels – een co-creatie van de afdelingen Legal en CSR - was heel leerrijk. We hebben verschillende zeer positieve getuigenissen ontvangen van de teams, terwijl toch moet worden erkend dat ethische kwesties soms als onaangenaam worden beschouwd".

Non-discriminatie

Geen enkele vorm van discriminatie op basis van overtuiging, geslacht, leeftijd, handicap, afkomst of seksuele geaardheid wordt binnen Luminus getolereerd (cf. wet van 10 mei 2007). Intimidatie is ook verboden, in welke vorm dan ook.

Bescherming van de persoonsgegevens

Persoonlijke informatie (klanten, personeel enz.) dient te worden behandeld in overeenstemming met de privacyregelgeving. Elke Luminus-medewerker moet de vertrouwelijkheid van deze informatie beschermen en voorkomen dat deze wordt gewijzigd of bekendgemaakt.

Integriteitscontrole van de zakelijke relaties

Aangezien de reputatie van Luminus aanzienlijk kan worden beïnvloed door onze keuze van zakelijke relaties, is het absoluut noodzakelijk om alleen zaken te doen met partners die de integriteitsregels en waarden van Luminus respecteren.

Geschenken en uitnodigingen

Wat geschenken en uitnodigingen betreft, is het belangrijkste om transparant te handelen ten opzichte van onze hiërarchie, om binnen de grenzen van de rede te blijven en ons steeds de vraag te stellen hoe dit kan worden waargenomen of geïnterpreteerd door een buitenstaander.

Voorkomen van belangenconflicten

Elk potentieel belangenconflict moet zo vroeg mogelijk in de aangegane relatie aan de hiërarchie worden gemeld. In de professionele context dienen beslissingen altijd te worden genomen in functie van de belangen van Luminus, en nooit in functie van onze persoonlijke belangen.

Melding ongevallen en bijna-ongevallen

De regels moeten worden gevolgd om uw gezondheid en veiligheid te allen tijde te beschermen. Als u een gevaarlijke situatie opmerkt of betrokken bent bij een bijna-ongeval, moet u dit zo snel mogelijk melden door het daarvoor bestemde formulier in te vullen.

Corruptiepreventie

Corruptie wordt niet getolereerd. Geen enkele werknemer zal worden bestraft voor het naleven van de regels van Luminus door elke vorm van corruptie te weigeren, zelfs als een dergelijke beslissing kan leiden tot het verlies van een contract of enig ander nadelig zakelijk gevolg.

Preventie van marktmisbruik

Werknemers mogen nooit voorkennis of gevoelige informatie openbaar maken, of het nu is ten gunste van een derde of voor eigen gewin.

Preventie van inbreuken op mededingingsrecht

Het is verboden om met concurrenten informatie te delen over onderwerpen zoals prijzen, kosten of strategie, omdat dit aanleiding kan geven tot vermoedens van manipulatie of concurrentievervalsing. Ook het aangaan van overeenkomsten met concurrenten met als doel de vrije concurrentie op een markt te verstoren, is verboden.

Strijd tegen fraude

Het is absoluut noodzakelijk om de wetten en interne procedures na te leven, bij te dragen tot de implementatie van rigoureuze praktijken en om disfuncties op te sporen en aan te pakken.

Milieu-uitdagingen: vermijden, beperken of compenseren

Hernieuwbare energie

De ontwikkeling van hernieuwbare energie, of het nu gaat om wind-, waterkracht- of zonne-energie, is een van de manieren om de klimaatopwarming te bestrijden doordat er geen CO₂-uitstoot is tijdens de exploitatiefase van de productie-eenheden. Het Belgische windpotentieel blijft belangrijk voor een technologie die de economische maturiteit benadert. De waterkrachtcentrales langs de waterkant zorgen voor een redelijk voorspelbare toevoer van hernieuwbare energie op korte termijn. Zonnepanelen vormen een lokale back-up en helpen de ecologische voetafdruk van gebouwen te verkleinen.

Koolstofdioxide-voetafdruk

De productie van broeikasgas is mede verantwoordelijk voor de klimaatverandering. Deze verstoring van het klimaat heeft zichtbare - en vaak nefaste - gevolgen voor de ecosystemen en de bevolking, ook in België. Investeren in energie-efficiënte diensten en hernieuwbare energiebronnen is dan ook een van de wegen naar duurzame ontwikkeling. Een elektriciteitsproducent zoals Luminus moet echter beschikken over een gediversifieerde, hernieuwbare en / of koolstofvrije, maar ook in realtime regelbare energiemix.

Veiligheid van de installaties

Energieproductie en -levering vormen een kernactiviteit vanuit economisch en sociaal oogpunt. Het is dus noodzakelijk om de integriteit en de goede werking van zowel de industriële als de administratieve sites van Luminus te vrijwaren. Een industrieel ongeval (onverwachte vervuiling bijvoorbeeld) kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid van het personeel, de omwonenden of het milieu.

NB: Luminus bezit 10,2% van vier Belgische kerncentrales, maar heeft geen directe of indirecte verantwoordelijkheid voor de uitbating ervan (cf. koninklijke besluiten van 19 december 2000).

Bescherming van de ecosystemen

De energiemix van een elektriciteitsproducent en een leverancier van gas en elektriciteit kan rechtstreeks en onrechtstreeks impact hebben op natuurlijke hulpbronnen, bodem, water en biodiversiteit. Voor de bouw en uitbating van de productie-installaties, thermisch of hernieuwbaar, worden immers grondstoffen (voornamelijk aardgas in het geval van Luminus) en verschillende materialen (beton, staal, complexe legeringen) gebruikt.

De productie-installaties kunnen een invloed hebben op het milieu (bijv.: risico op vervuiling door de thermische centrales, risico voor vogels en vleermuizen in het geval van windmolens, risico voor de vispopulatie in het geval van waterkrachtcentrales).

ISO 50 001: nieuwe certificering behaald in 2019

Om een ISO 50 001-certificering te verkrijgen, moet een bedrijf een specifiek actieplan opstellen om systematisch het potentieel voor verbetering van de energieprestaties te identificeren. Dit actieplan moet geïmplementeerd worden en de voortgang ervan moet regelmatig gecontroleerd worden.

In oktober 2019 behield Luminus zijn ISO 50 001-certificering voor al zijn activiteiten. Het behaalde certificaat omvat de nieuwe ISO 50 001:2018-norm.

Met deze certificering toont Luminus zijn engagement

aangaande de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG's 7, 11, 12 en 13).

In 2019 boekte het actieplan van Luminus vooruitgang op verschillende punten. In het bijzonder:

- Negen windparken zijn nu uitgerust met een nauwkeuriger en efficiënter NorthTec-systeem voor 'shadow management', waardoor de productie kan geoptimaliseerd worden en de overlast door slagschaduw voor omwonenden beperkt. [Meer informatie >>](#)

- De analyse van onverwachte productiedalingen bij windturbines is verbeterd dankzij de nieuwe Bazefield monitoringtool. [Meer informatie >>](#)

Daarnaast werden in 2019 ook energie-audits uitgevoerd op twee sites in Vlaanderen. In het bijzonder met betrekking tot:

- de klimatisatiesystemen in Ham en Ringvaart
- de verwarmingssystemen op de Ringvaart-site
- het energieprestatieplan van Ringvaart (geen specifieke maatregelen gedetecteerd).

Hernieuwbare energie

Het kader

PA's grootste Belgische producent van elektriciteit opgewekt door waterkrachtcentrales en onshore windturbines, investeert Luminus enorme bedragen in het onderhoud en de ontwikkeling van zijn productiecapaciteit van hernieuwbare energie.

Om haar windmolenpark uit te breiden, is Luminus voortdurend op zoek naar nieuwe sites die geschikt zijn voor de bouw van windmolens.

Om de uitbating van de waterkrachtcentrales in stand te houden, blijft Luminus haar investeringsplan uitvoeren voor de renovatie van oude installaties, in overeenstemming met de wetgeving.

Een windpark bouwen: een hele onderneming

Een onshore windpark bouwen, gaat over een proces dat gemiddeld meer dan vijf jaar in beslag neemt, dat start met een prospectiefase, en eindigt met de indienststelling. Het hele proces kan nog meer tijd vergen, voornamelijk doordat de laatste jaren systematisch na vergunning beroepsprocedures worden ingezet.

Alleen windturbines van minder dan 3 MW in een industriezone kunnen soms operationeel zijn in drie of vier jaar.

FASE 1 - Voorafgaand onderzoek en voorbereiding van de vergunningen: deze fase omvat de haalbaarheidsstudie, de grondverwerving, de voorbereiding van de elektrische aansluiting en het dossier voor de vergunningsaanvraag.

FASE 2 - Vergunningsprocedure: de administratieve procedures op gewestelijk en provinciaal niveau nemen minstens elf maanden in beslag. Deze fase kan uitlopen door een beroepsprocedure bij de bevoegde minister en/of de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

FASE 3 - Technisch en juridische studies na het verkrijgen van de vergunningen. Een offerte aanvraag moet gelanceerd worden om de investeringsbeslissing voor te bereiden.

FASE 4 - De bouw van de windmolen. Nadat de nodige beslissingen over de investeringen genomen zijn, duurt het nog minstens elf maanden voordat de windmolen commercieel kan uitgebaat worden.

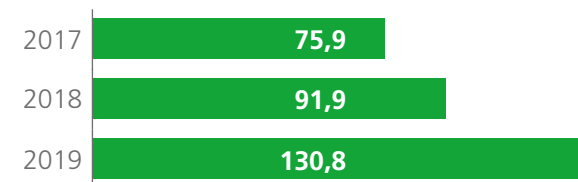
De indicatoren

130,8 miljoen euro geïnvesteerd in hernieuwbare energie

In 2019 is Luminus erin geslaagd zijn positie als marktleider in onshore windenergie nog te verstevigen.

Het totaalbedrag van de investeringen toegedragen aan hernieuwbare energie, met de start van de renovatie van de waterkrachtcentrale van Monsin in januari 2019, en indirecte investeringen in dochterondernemingen in windenergie, bedraagt 130,8 miljoen euro.

Investeringen in hernieuwbare energie
in miljoen euro

Bron: Luminus. De bovenstaande cijfers omvatten alle investeringen van Luminus, hetzij rechtstreeks, hetzij via haar groeifilialen (e-NosVents, opgericht in 2016, ActiVent Wallonie, opgericht in 2017 enz.). Bedragen die betaald zijn door derde investeerders, worden niet in rekening genomen.

27 nieuwe windmolens gebouwd in 2019

De totale productiecapaciteit steeg van 440 MW naar 518,8 MW, met andere woorden een groei van 18%, voor een totaal van 212 windturbines.

In één jaar werden 27 windmolens gebouwd, in Villers 4 (13), Eeklo (2 op 6), Lierneux (1 op 6), Colas Feluy (1), Le Roeulx (1), Ghislenghien (2), Geel West (3) en Turnhout (4 op 5).

Een windturbine die in 2018 gebouwd werd in Fernelmont, werd in de loop van het jaar verkocht aan de coöperatie Marchôvent.

Productie hernieuwbare energie neemt toe (+23%)

In 2019 kende de productie van windenergie van Luminus een nieuwe stijging (+30,4%) door het groeiend aantal windmolens in gebruik. De productie hiervan bereikte 934 GWh.

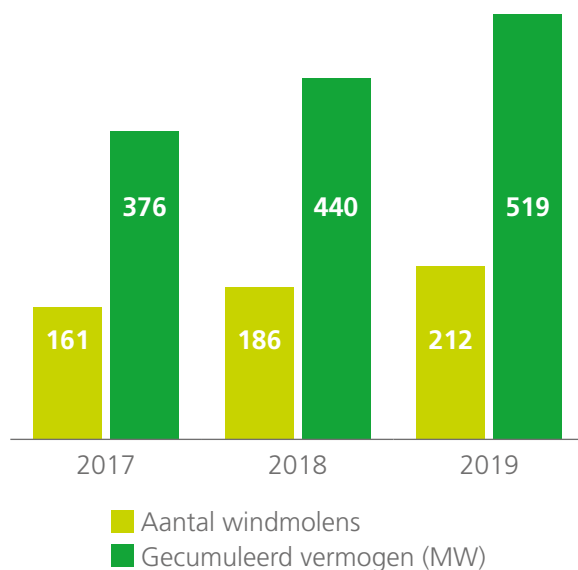
De hydro-elektrische productie is, ondanks een goede toevoer bij de waterkrachtcentrales, zeer licht gedaald als gevolg van de renovatie van de centrale van Monsin, die een aantal maanden werd stilgelegd ten gevolge van de vervanging van twee van de drie turbines door nieuwe, eco-duurzame modellen.

19 nieuwe vergunningsaanvragen

In 2019 werden 19 vergunningsaanvragen ingediend, voor een totaal van 138 MW.

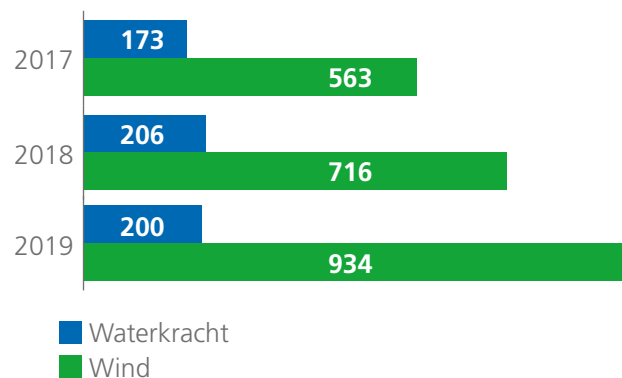
Deze aanvragen betreffen de gemeentes Walcourt, Grobbendonk, Thibessart, Oostkamp Beernem, Héron, Pittem, Genk, Mons Frameries, Hannut en Brugge N31, alsook industrie- en bedrijventerreinen zoals Total Katoennatie Feluy, Recybois Virton, Dauvister Stavelot, CBR Gent, VLS Mercatorok Gent, Safran Herstal, Coca Cola Anderlecht, JTekst Strépy, NMC Raeren.

Aantal windmolens op 31 december

Bron: Luminus.

Geproduceerde hernieuwbare energie (GWh)

Bron: Luminus.

Geel-West: drie windturbines in een industriezone

In 2019 werden drie nieuwe windturbines in gebruik genomen, namelijk op het industrieterrein Geel-West, de sites van Janssen Pharmaceutica, Boons en Transfurans Chemicals.

De windturbine op de parking van Janssen Pharmaceutica, in Geel. De groene stroom van de windturbine dient om te voorzien in de behoeften van de site, zodat het bedrijf zijn ecologische voetafdruk kan verminderen.

De drie windturbines zijn 180 meter hoog en hebben elk een vermogen van 3,6 MW.

De verwachte gemiddelde productie bedraagt 25 000 MWh per jaar, wat overeenkomt met het jaarlijkse verbruik van 7 000 huishoudens.

Geel-West: Een participatief energieproject

Voordat Luminus de drie windturbines bouwde op het industrieterrein Geel-West, zorgde het bedrijf voor energie-efficiënte oplossingen in twee scholen en een polyvalente zaal, na overleg met de bewoners van de naburige dorpen.

Omdat de industriezone van Geel-West vrij dicht bij de dorpen Punt en Stelen ligt, besloot Luminus in 2017 om de bewoners rechtstreeks te bevragen om ze zo te betrekken bij de keuze van maatregelen, aangepast aan hun woonplaats. Gedurende iets langer dan een maand, tussen 21 augustus en 1 oktober 2017, werd een participatieplatform opgezet.

“Eensgezindheid bereiken over de bouw van windturbines is niet evident”, stelt de burgemeester van Geel, Vera Celis vast. “De audits die werden uitgevoerd in de twee scholen en de polyvalente zalen en de implementatie van energie-efficiënte maatregelen die door de bewoners werden geselecteerd, hebben wel bijgedragen tot een beter begrip van de energieproblematiek.”

Na overleg kon een van de polyvalente zalen gebruik maken van dimbare en energiezuinige verlichting. De lagere school van Punt zal uitgerust worden met onder meer een akoestisch ventilatiesysteem, geautomatiseerde kranen en energiezuinige verlichting met bewegingssensor. Tot slot kozen de bewoners ook voor de installatie van zonnepanelen op het dak van basisschool Kompas in Stelen en voor isolatiewerkzaamheden.

Luminus neemt 13 nieuwe windturbines in gebruik in Villers-le-Bouillet, Verlaine en Wanze

Deze windturbines, die in de eerste helft van 2019 zijn geïnstalleerd, komen bovenop de 13 windturbines die al op de site in gebruik zijn, waardoor het - in aantal masten - het grootste windmolenpark van Wallonië wordt.

Het eerste windmolenpark, gebouwd in de drie gemeentes Villers-le-Bouillet, Wanze en Verlaine, telde al 13 windmolens, goed voor een vermogen van 22 MW. De windturbines die in 2019 zijn gebouwd hebben elk een vermogen van 3,45 MW, waardoor de huidige productiecapaciteit er bijna 45 MW bijkrijgt. De productie van het nieuwe park wordt geschat op 121 800 MWh per jaar, wat overeenkomt met het verbruik van 34 800 gezinnen*.

Snelle bouw

De bouwfase van het project is in 2018 gestart met het leggen van ondergrondse kabels en de grond- en wegenwerken. De werf werd in oktober 2018 opgeschort om de lokale landbouwers ongehinderd te laten oogsten, maar ook voor de traditionele winterstop. De werkzaamheden werden in februari 2019 hervat met onder andere de oprichting van de 84 meter hoge masten en de montage van de turbines en wieken.

Met dit nieuwe project ging Luminus voor zichzelf de uitdaging aan de totale duur van de werkzaamheden te reduceren. Een nieuwe planningsmethode en een nauwere coördinatie tussen Luminus, de verschillende aannemers en de landbouwers maakten het mogelijk om deze doelstelling te bereiken en zelfs te overtreffen: aanvankelijk was de inbedrijfstelling gepland voor eind oktober, maar ze kon al in juli beginnen en werd op 15 augustus afgerond.

Respect voor het milieu

Naast de technische beperkingen werden voor dit nieuwe windmolenpark ook een reeks voorzieningen getroffen met betrekking tot de bescherming van de lokale fauna:

- De bouwwerkzaamheden werden niet aangevat tussen 1 april en 31 juli om de broedperiode niet te verstoren.
- Het installeren van een systeem om de windturbines 's nachts stil te leggen, wanneer bepaalde omstandigheden zoals de vochtigheidsgraad, de wind en de temperatuur gunstig zijn voor de verplaatsing van vleermuizen.

*Op basis van 3,5 MWh/jaar per gezin

De montage van de wieken van een windturbine is een werk dat veel precisie vergt en alleen kan gedaan worden bij rustig weer, met windsnelheden van minder dan 36 km/u. De turbinefabrikanten selecteren de hijskranen die geschikt zijn voor het type windturbine en de geografie van de locatie.

Optimalisatie van het shadow management-systeem van onze windparken

In negen windparken werden in 2019 twintig systemen geïnstalleerd om de door windturbines veroorzaakte slagschaduw zoveel mogelijk te beperken met zo weinig mogelijk invloed op de elektriciteitsproductie. Verwachte optimalisatie: ongeveer 5% meer elektriciteit per windturbine.

De Belgische wet voorziet in een beperking tot 30 minuten per dag voor slagschaduw die omwonenden van windmolenparken kan storen, met een jaarlijkse limiet van acht uur in Vlaanderen en dertig uur in Wallonië. Daarom besloot Luminus een nieuw, krachtiger systeem aan te schaffen om het stroboscopisch effect van de schaduw van de wieken te beperken: de NorthTec "shadow module".

In juni 2019 werden de eerste technische interventies uitgevoerd en in september werden de nieuwe modellen online gezet. Eind oktober waren alle systemen klaar voor gebruik.

Nauwkeuriger

De nieuwe Shadow Module maakt het mogelijk om periodes van stroboscoopeffect die gegenereerd worden door de schaduw van de wieken efficiënter te beheren, doordat de lichtsensoren bovenaan de mast geplaatst worden in plaats van aan de voet van de mast. Daarnaast is het kalendersysteem vervangen door een meetsysteem van uur tot uur, dat de gegevens verzamelt op een centrale computer. Op die manier worden rekenfouten vermeden die veroorzaakt worden door de schaduw van omringende bomen. De locatie van elk raam in elke gevel van de aangrenzende gebouwen wordt gecodeerd en regelmatig bijgewerkt. De verzamelde informatie wordt vervolgens naar een centrale computer gestuurd die voorspellingen genereert. Dit nieuwe systeem maakt het mogelijk om het verschijnen van schaduw tot op de seconde te meten en zo nodig de wieken stil te leggen.

Dankzij deze technische evolutie kan de geschatte productiewinst voor sommige windturbines oplopen tot 5% of zelfs meer.

Windpark Kluizendok in Gent. Aan de rechterkant beoordeelt een lichtsensor met een ingebouwde gps het omgevingslicht, om de precieze locatie van de slagschaduw te bepalen.

Luminus schaft geïntegreerd monitoringtool aan om de prestaties van haar windparken te verbeteren

Om de prestaties van haar windturbines te verbeteren, heeft Luminus geïnvesteerd in een monitoringtool waarmee alle turbines en onderstations kunnen worden geïntegreerd in één dashboard.

Het windpark van Luminus in België bestaat momenteel uit verschillende turbinemodellen. Ze zijn ontworpen door verschillende fabrikanten en hebben aparte eigenschappen die het mogelijk maken om de specifieke kenmerken van elke locatie (snelheid en regelmaat van de wind, ruwheid van de ondergrond) ten volle te benutten en om de milieucriteria te respecteren die worden opgelegd door de beheerders van de gebieden waarin ze zich bevinden.

Verzamelen van de gegevens

Elke fabrikant heeft zijn eigen monitoringsysteem. Voor het beheer van de windparken moet dan ook worden geïntegreerd tussen verschillende dashboards. Het voordeel van een uniforme monitoringtool zoals Bazefield, ontworpen door een Noors bedrijf met dezelfde naam, is dat alle gegevens van de verschillende turbines in realtime verzameld worden. Door die centralisatie is het mogelijk om:

- De meteorologische gegevens van de verschillende turbines (windsnelheid en -richting) te vergelijken
- Ervoor te zorgen dat de milieuclausules worden nageleefd, en in het bijzonder de beperkende verplichtingen van elk park
- Voor elke turbine en voor elk park de verwachte productie en de daadwerkelijke productie te vergelijken
- De totale productie van de verschillende windparken te meten en binnen hetzelfde park eventuele verschillen in productie tussen windturbines te identificeren
- De gegevens die door de windturbines worden verzonden - bijvoorbeeld de oriëntatie van de gondels van twee aangrenzende turbines - te analyseren om de oorzaken van de verschillen in productie te identificeren.

Beheer op afstand

Met de monitoringtool kunnen ook bepaalde handelingen op afstand worden uitgevoerd, zoals het starten en stoppen van de turbines. Dankzij de installatie van bewakingscamera's op de gondels, kan het systeem ook bepaalde diagnoses op afstand uitvoeren. Zo kunnen technici in de winter zonder zich te verplaatsen nagaan of er geen vorst op de rotorblades zit vooraleer ze de turbines starten. Het realtime overzicht van de werking van de windparken maakt het verder mogelijk om sneller storingen en incidenten te identificeren die de tussenkomst van een technicus ter plaatse vereisen.

Beheer van de windmolens vanuit één enkel programma dankzij de verzamelde gegevens die worden geleverd door het nieuwe systeem.

Meer dan 200 verbonden windmolens

De implementatie van het Bazefield-systeem begon in juni 2018 en in juni 2019 werd het merendeel voltooid. Voortaan worden alle windturbines die Luminus op het Belgisch grondgebied beheert (212 eind 2019) geïntegreerd in dit uniforme monitoringsysteem. De werkzaamheden zijn ook aangevat aan de onderstations - de technische installaties waarmee een windpark op het net kan aangesloten worden - zodat ook zij op afstand kunnen worden aangestuurd. De eerste cijfers geven aan dat de geregistreerde productiviteitswinsten in lijn zijn met de verwachtingen. De investering werpt dus zijn vruchten af en laat een grotere productie van windenergie toe in België.

**Hans Lefever,
Wind Turbine
Supervisor,
gebruikt het
Bazefield-
systeem.**

Monsin: verjonging van de waterkrachtcentrale en bescherming van de biodiversiteit van de aquafauna

Renovatiewerkzaamheden van de waterkrachtcentrale van Monsin, voorbereid in 2018, zijn van start gegaan in januari 2019. In totaal werd 27,5 miljoen euro vrijgemaakt om de levensduur van de centrale te verlengen en de impact op trekvissen, paling en zalm te beperken.

De werkzaamheden, omvatten de elektrische conformiteit van de volledige installatie, evenals de vervanging van twee van de drie turbines door nieuwe eco-duurzame turbines, specifiek ontworpen om trekvissen beter te beschermen. Met deze aanzienlijke investering wordt de levensduur van deze centrale van 18 MW met 35 jaar verlengd. Het is een centrale die al 65 jaar bijna een kwart van de hydro-elektriciteit van Luminus produceert, of jaarlijks ongeveer 57 GWh volledig hernieuwbare energie, het equivalent van het verbruik van 16 285* gezinnen.

De renovatie zelf is begin 2019 begonnen, na ruim een jaar voorbereiding. In dit eerste jaar werden twee van de drie actieve turbines vervangen door turbines met een gelijkwaardig vermogen, speciaal ontworpen om de "migratie" van jonge zalm en palingen te vergemakkelijken, van hun broedgebieden stroomopwaarts van de centrale, naar de Maasmonding.

De duur van de montagewerkzaamheden kon aanzienlijk worden verkort in vergelijking met eerdere projecten: 13 maanden ten opzichte van gemiddeld 18 à 24 maanden. Die tijdsbesparing was mogelijk door twee wijzigingen: enerzijds werkten de teams parallel aan de twee turbines. Anderzijds werd de montage van de turbines langer voorbereid in de werkplaats, waardoor de montage ter plaatse sneller verliep. Zo konden de eerste megawatturen eind november al geproduceerd worden.

Het volledige rad (meer dan 70 ton) tijdens het tillen voor het in de put geplaatst werd.

Lossen van de rotor van een van de nieuwe turbines in de centrale.

Twee nieuwe eco-duurzame turbines

Onder de specifieke kenmerken van de nieuwe turbines zijn het vermelden waard:

- de vermindering van het aantal schoepen van 4 naar 3;
- de kleinere speling tussen de schoepen en de stator van de turbine (minder dan 2 mm);
- het meer afgeronde ontwerp van de schoepen, om het rendement te verbeteren.

*Op basis van 3,5 MWh/jaar per gezin

Koolstofdioxide-voetafdruk

Het kader

Als verantwoorde onderneming heeft Luminus vanaf 2011 beslist zijn totale CO₂-voetafdruk te meten, om de belangrijkste onderdelen van die afdruk te identificeren en gerichtere acties te ondernemen om hem te verkleinen, zowel binnen het bedrijf zelf, als bij de klanten en tevens de acties die onder de bevoegdheid vallen van het politiek beleid.

Scope 1: Direct

Uitstoot van broeikasgassen van bronnen die eigendom zijn van of gecontroleerd worden door een bedrijf.

Scope 2: Indirect

Uitstoot van broeikasgassen door de opwekking van elektriciteit, warmte of stoom die een bedrijf koopt.

Scope 3: Indirect

Uitstoot van broeikasgassen van bronnen die geen eigendom zijn van of niet direct gecontroleerd worden door een bedrijf maar gerelateerd zijn aan de activiteiten van het bedrijf.

De totale CO₂-voetafdruk van het bedrijf meten volgens het GHG-protocol

De emissiebronnen

De meeste menselijke activiteiten, zowel professioneel als particulier, genereren emissies die bijdragen tot het broeikas-effect. Deze kunnen onderscheiden worden naar hun aard (soort uitgestoten gas), oorsprong of soort actie die al dan niet kan ondernomen worden om de hoeveelheid ervan te verlagen.

Sommige emissiebronnen vallen onder de directe controle van de vervuiler, zoals het verbruik van elektriciteit en aardgas in de gebouwen waarvan de onderneming eigenaar is. De controle is indirect wanneer de onderneming enkel huurder is.

Op andere emissiebronnen oefent ze slechts gedeeltelijk controle uit. Bij Luminus kunnen we het rendement van de thermische productie-eenheden en hun werkingsregime (zelden of vaak opstarten, op volle of gedeeltelijke kracht) vermelden. De hoeveelheid emissies die daarmee samenhangt, wordt bepaald door de keuzes die Luminus maakt bij de vernieuwing van het productiepark, maar ook en zelfs vooral door de evolutie van de technologieën die de constructeurs gebruiken. Over het algemeen gaat de stijging van de rendementen gepaard met een vermindering van de uitstoot.

Wat zijn energiemix betreft spant Luminus zich dus in om de CO₂-voetafdruk van zijn productiepark te verkleinen door zijn meest vervuilende centrales geleidelijk te sluiten, zijn waterkrachtcentrales te renoveren en onshore windenergie verder te ontwikkelen. De effectieve uitstoot hangt af van de evolutie van het verbruik van de klanten en het marktaandeel van de onderneming, maar ook van het energiebeleid in elk land, en van de "merit order" op de groothandelsmarkten. In principe is de productie van hernieuwbare oorsprong prioritair, alvorens een beroep wordt gedaan op andere beschikbare productiemiddelen, te beginnen bij de goedkoopste.

In het geval van een energiebedrijf zoals Luminus, ontsnapt een groot deel van de voetafdruk (verbruik van aardgas of elektriciteit door de eindklanten) aan de rechtstreekse controle van de onderneming. Het verbruik van de klanten helpen verminderen of de milieu-impact ervan beperken via hernieuwbare energiebronnen is bijgevolg een prioriteit voor Luminus.

Het GHG-protocol

Luminus meet zijn totale CO₂-voetafdruk sinds 2011 en volgt daarbij het GHG-protocol (Greenhouse Gas Protocol). Deze methode is internationaal het meest erkend voor de berekening van de koolstofvoetafdruk.

Luminus volgt het GHG-protocol (Greenhouse Gas Protocol) voor de inzameling van gegevens en de berekening van de totale voetafdruk. Deze methode werd ontwikkeld op initiatief van het WRI (World Resource Institute) en de WBCSD (World Business Council for Sustainable Development) in overleg met bedrijven, ngo's en overheden.

Het protocol omvat de zeven belangrijkste broeikasgassen: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), stikstofprotoxide (N₂O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), zwavelhexafluoride (SF₆), stikstoftrifluoride (NF₃) en perfluorkoolwaterstoffen (PFC's). De gegevens worden voorgesteld in ton CO₂-equivalent (tCO₂e), de andere gassen worden omgezet op basis van hun aardopwarmingsvermogen.

Het GHG-protocol brengt de uitstoot van broeikasgassen onder in drie categorieën ('scopes'), zodat elke onderneming haar uitstoot kan bepalen en een dubbele berekening wordt vermeden:

- Afkomstig van bronnen die eigendom zijn van of gecontroleerd worden door het bedrijf (scope 1) – in het geval van Luminus zijn dat de emissies van de elektriciteitscentrales op aardgas, van het bedrijfsvoertuigenpark en deze afkomstig van de lokale verwarming van de gebouwen
- Afkomstig van de elektriciteitsproductie voor intern gebruik (scope 2) – in het geval van Luminus betreft het enkel de elektriciteit verbruikt in de industriële of tertiaire gebouwen van het bedrijf.
- De uitstoot die upstream en downstream wordt gegenereerd (scope 3) bij leveranciers (van goederen, diensten, brandstofbevoorrading of energie) of bij de eindklanten – hier vinden we de emissies afkomstig van de winning van delfstoffen of van het energietransport.

De indicatoren

Energiemix: verhoogde productie van wind-, thermische en kernenergie

In 2019 is het volume van de door Luminus geproduceerde elektriciteit sterk gestegen, zowel op het vlak van kernenergie (+ 68%), windenergie (+ 30,4%) als thermische energie (+ 17,4%), goed voor een stijging van de eigen geproduceerde elektriciteit met 35,2%. De mix van 2019 bestaat uit thermische energie (42,7%), kernenergie (41,2%) en hernieuwbare energie (16,1%).

De productie van hernieuwbare energie is gestegen (+ 23%) ten opzichte van 2018 als gevolg van de toename van de elektriciteitsproductie uit windenergie. Het vermogen van het windpark van Luminus bedroeg immers 519 MW (+ 18%). De energieproductie door waterkracht is zeer licht gedaald. In totaal en voor het eerst overschrijdt de productie van hernieuwbare energie van Luminus 1 TWh.

De nucleaire productie is bijna terug op het niveau van 2017, met de heropstart van Tihange 3 begin januari 2019 en vervolgens van Tihange 2 begin juli. Dit vertaalt zich in een stijging van het aandeel van kernenergie in de Luminus-mix, op grond van haar belang van 10,2% in vier Belgische reactoren, Doel 3 en 4, Tihange 2 en 3.

De productie van gascentrales is gestegen (+ 17,4%) ten opzichte van 2018. Deze stijging is grotendeels het gevolg van de terugkeer op de markt van de stoom- en gascentrale van Seraing, die tijdens de wintermaanden druk is ingezet. Deze centrale, met een vermogen van 470 MW, droeg met name bij om de onbeschikbaarheid van Tihange 2 op te vangen.

Toename van koolstofdioxide-uitstoot van het productiepark als gevolg van de toegenomen activiteit van de gascentrales

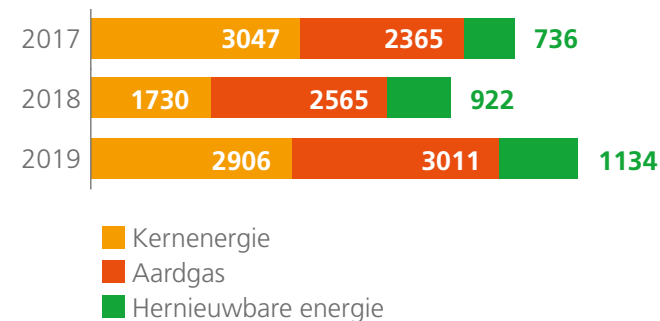
De directe emissies van de gascentrales van Luminus (met name CO₂, stikstofoxide) moeten jaarlijks verplicht worden aangegeven bij de autoriteiten.

Elke overschrijding van de reglementaire limieten moet bovendien meteen worden gemeld worden en er moeten correctiemaatregelen genomen worden. Deze aangiftes maken het voorwerp uit van interne audits en een jaarlijkse controle door een, wat CO₂ betreft, erkende instantie.

De directe CO₂-uitstoot van de Luminus gascentrales kent een stijging (+17,44%), als gevolg van de hogere productie.

De koolstofintensiteit van Luminus daalde daarentegen met 13% in vergelijking met 2018, dankzij de toename van het aandeel van kernenergie in de energiemix. Zo bedraagt de uitstoot per geproduceerd kilowattuur 168 kg, in plaats van 195 in 2018.

Netto elektriciteitsproductie (GWh), exclusief warmte

GRI-EU2

Bron: Luminus.

Directe CO₂-uitstoot van het productiepark (kiloton)

Bron: Milieurapporten.

Cijfers gecontroleerd en gevalideerd door VBBV (Vlaanderen) en Vincotte (Wallonië)

Koolstofdioxide-uitstoot per geproduceerd MWh, inclusief warmte, in kg per MWh

Bron: Luminus.

Globale koolstofdioxide-voetafdruk - totaal van de verschillende scopes

Alle emissies gegenereerd door de activiteiten van Luminus in België bedragen 5 152 kiloton

CO₂-equivalent in 2019, ofwel een daling van 10,1% in vergelijking met de emissies van 2018 (5 732 kiloton).

De emissies uit de eigen elektriciteitsproductie (scope 1) vertegenwoordigen 23,4% van de totale voetafdruk, in vergelijking met 17,9% in 2018.

Indirecte emissies als gevolg van activiteiten die niet opgenomen zijn in scope 1 en 2 vertegenwoordigen 76,6% van de totale CO₂-voetafdruk (scope 3). Het grootste onderdeel van scope 3 betreft de verkoop van aardgas aan eindklanten, goed voor 57,7% van de totale voetafdruk. Twee andere onderdelen vertegenwoordigen respectievelijk 19,4% van het totaal (voor de stroomopwaartse emissies van de fossiele brandstoffen) en 14,2% (voor de aangekochte elektriciteit voor wederverkoop).

Stijging scope 1 vanwege de terugkeer op het net van de STEG-centrale van Seraing

De directe emissies gegenereerd door de activiteit van het bedrijf (scope 1) zijn gestegen met +17,4% (of 1.206 ktCO₂e in 2019, in plaats van 1.028 in 2018), door de productietoename van de STEG-centrale van Seraing tijdens de winter, ondanks de onverwachte stilstand van twee maanden van de elektriciteitscentrale Gent-Ringvaart eind 2019.

De emissies afkomstig van het wagenpark zijn licht gedaald (-6,3%) door een daling van het aantal voertuigen en het brandstofverbruik. Daarnaast is het aantal dieselveertuigen gedaald ten gunste van benzinevoertuigen (voor werknemers die minder dan 25.000 kilometer per jaar rijden).

De emissies als gevolg van het verbruik van gas/stookolie in de gebouwen van Luminus zijn gedaald met 87,5%.

Deze daling is deels te danken aan de afname van de verwarmings- / klimatisatiebehoefte op de sites van Hasselt en Brussel. Net zoals in 2018 en 2017 vond er geen uitstoot van SF₆ plaats in 2019.

NB: dit cijfer houdt geen rekening met emissies die verband houden met het herladen van elektrische voertuigen van de Luminus-vloot, noch met emissies die verband houden met brandstofaankopen buiten België.

Scope 2: verhoogd elektriciteitsverbruik

Scope 2 omvat de emissies die verband houden met het elektriciteitsverbruik in de gebouwen die door Luminus worden gebruikt. Het wordt berekend aan de hand van twee verschillende methodes, op grond van het GHG-protocol:

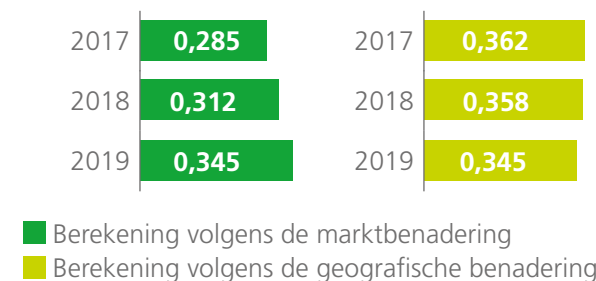
- volgens de geografische benadering, die rekening houdt met de totale emissiefactor van de elektriciteit die wordt geïnjecteerd in het Belgische net
- volgens de marktbenadering, die rekening houdt met de energiemix van de leverancier - hier is het die van Luminus, leverancier van alle betrokken gebouwen, waar rekening mee gehouden wordt.

In 2019 steeg het elektriciteitsverbruik (exclusief eigen productie dankzij zonnepanelen) in de gebouwen van Luminus met 28% door de verhoogde werking van de airconditioning tijdens de zomer van 2019, in het bijzonder op de site Markies (Brussel). Deze stijging is niet zichtbaar in de grafiek die is gemaakt volgens de geografische benadering, vanwege de daling van de emissiefactor van de Belgische mix. Ze is daarentegen wel zichtbaar in de grafiek die is opgesteld volgens de marktbenadering, ondanks de daling van de koolstofintensiteit van de Luminus-mix in 2019, die op hetzelfde niveau ligt als die van de Belgische energiemix (171 gCO₂ per kWh).

Scope 1 – Directe emissies gegenereerd door de activiteit van het bedrijf (ktCO₂e)

Scope 2: Indirecte emissies gegenereerd door elektriciteit die wordt verbruikt in gebouwen (ktCO₂e)

Scope 3: reductie door de daling van de elektriciteitsaankopen

De totale emissies van scope 3 zijn 16% afgenomen door de aanzienlijke daling van de elektriciteitsaankopen voor wederverkoop aan eindklanten.

De totale verkoop van aardgas (waaronder verkoop in het kader van evenwichtscontracten, exclusief emissies die upstream worden gegenereerd) vertegenwoordigt 57,8% van de totale voetafdruk. Ze nam af (-2,3%), met name als gevolg van de minder koude winter (Synergrid schat dat de verwarmingsbehoefte 1% lager was in vergelijking met 2018). De definitieve gegevens bedragen 14.525 GWh voor 2019, tegenover 14.872 GWh voor 2018, wat overeenkomt met een uitstoot van

2.975 ktCO₂e, in plaats van 3.274 ktCO₂e in 2018. Deze ontwikkeling hangt samen met de lichte daling van de gasverkoop, maar ook met de neerwaartse herziening van de emissiefactoren die het Franse milieu- en energie-agentschap ADEME voor de periode 2019-2020 heeft opgesteld.

De emissies gerelateerd aan elektriciteitsaankopen, die 10,9% van de totale voetafdruk vertegenwoordigen, bedragen 561 ktCO₂e voor 2019. De daling van deze emissies bedroeg -48%, voornamelijk dankzij een betere dekking van de behoeften door de eigen elektriciteitsproductie (cf. energiemix Luminus) en als gevolg van de beëindiging van een contract voor de aankoop van elektriciteit uit verbranding (koolstofintensiteit van 903 gCO₂e / kWh). De gekochte elektriciteit had dus een lagere emissiefactor.

De gerelateerde emissies aan de bron, uit de aankopen van gas en stookolie, zijn gestegen (+5,8%), door het toegenomen verbruik van aardgas in sommige gasgestookte elektriciteitscentrales van Luminus, in het bijzonder de STEG-centrale van Seraing.

Let ook op de toename van de emissiefactor "aardgas stroomopwaarts", gedefinieerd door ADEME, die resulteert in een zeer lichte stijging van de emissies.

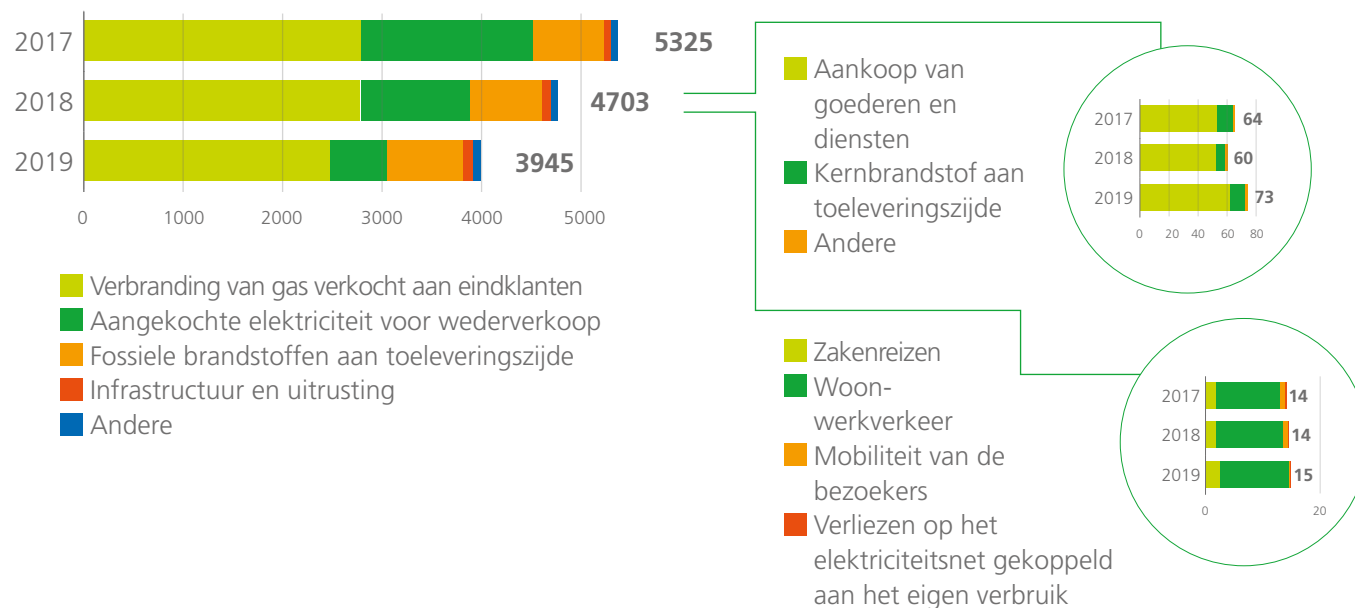
De post "kapitaalgoederen" steeg met 12%, voornamelijk door de stijging van de afschrijvingen van de kerncentrales en de ontwikkeling van het windpark, alsook door de implementatie van een nieuwe boekhoudnorm voor leasecontracten. De nieuwe IFRS 16-standaard verhoogt het totaal van wind- en andere kapitaalgoederen (gebouwen en voertuigen).

De emissies met betrekking tot de aankoop van goederen en diensten zijn met 18,2% gestegen, met name door investeringen in nieuwe windmolenparken en de renovatie van de waterkrachtcentrale van Monsin.

De stroomopwaartse en stroomafwaartse emissies van de nucleaire brandstof stijgen met 68% als gevolg van de toegenomen productie van de vier kerncentrales waarin Luminus een aandeel van 10,2% heeft.

* De emissies met betrekking tot de aankoop van elektriciteit voor wederverkoop aan eindklanten werden herberekend voor 2017. Ze bedragen 1.713 ktCO₂e. In het rapport van 2017 hield het gepubliceerde cijfer geen rekening met de oorsprong van de gekochte elektriciteit (geen onderscheid tussen warmtekrachtkoppeling, verbranding, hernieuwbare of nucleaire bronnen, alle aankopen werden gelijkgesteld aan de Belgische elektriciteitsmix). In 2018 en 2019 werden de emissies met betrekking tot de aankoop van elektriciteit voor wederverkoop aan eindklanten berekend rekening houdend met de oorsprong van de aangekochte elektriciteit.

Scope 3: Indirecte emissies van activiteiten die niet zijn opgenomen in scopes 1 en 2 (ktCO₂e)

Koolstofdioxide-voetafdruk 2019: Methodologische opmerking

Veranderingen van de methodologie in 2019

Elk jaar wordt de berekening van de CO₂-voetafdruk, uitgevoerd door Climact, verfijnd om te voldoen aan de recentste rapporteringsprincipes van het GHG-protocol.

Wanneer de berekeningsmethodes worden aangepast, gebeurt dat ook voor de voorgaande jaren om een vergelijkingsbasis te houden voor de geïllustreerde jaren. In 2019 valt er slechts één aanpassing van de methodologie te vermelden. Ze heeft een impact op de emissies van kapitaalgoederen, die ongeveer 2% van de totale koolstofdioxide-voetafdruk van Luminus uitmaken. Het gaat om de implementatie van IFRS 16 (nieuwe boekhoudnorm met betrekking tot leasecontracten), die het totaal van de uitrusting voor windmolens, gebouwen en voertuigen die in de koolstofdioxide-voetafdruk wordt meegenomen, vergroot. Vandaar een lichte stijging van de emissies met betrekking tot kapitaalgoederen.

Een reeks emissiefactoren, die worden gebruikt om de emissies van scope 3 te beoordelen, is bijgewerkt, met name na herzieningen door het Franse milieu- en energie-agentschap ADEME: verbranding en stroomopwaartse emissies van aardgas, stroomopwaartse emissies en verliezen op transmissie- en distributienetten voor elektriciteit, stroomopwaartse emissies van elektriciteit opgewekt uit windenergie, aankopen en kapitaalgoederen.

De meeste van deze updates hebben weinig impact op de koolstofvoetafdruk van Luminus omdat de waarde weinig verandert en / of omdat de emissiefactor betrekking heeft op een niet-significant deel van de koolstofvoetafdruk. De update die de koolstofvoetafdruk van Luminus het meest beïnvloedt, betreft de emissiefactor van aardgasverbranding bij Luminus-klanten, die goed is voor bijna de helft van de koolstofvoetafdruk. ADEME heeft de emissiefactor opnieuw beoordeeld op 187 kgCO₂e / MWh, terwijl dit de voorgaande jaren nog 205 kgCO₂e / MWh was.

Compenseren van de CO₂-uitstoot met betrekking tot de gebouwen en de mobiliteit

In 2019 besloot het Uitvoerend Comité van Luminus om een deel van de uitstoot van broeikasgassen (BKG) van het bedrijf te compenseren. Het Luangwa Valley Project profiteerde van deze compensatie. Het doel is om 8.616 boeren te ondersteunen en meer dan 48.000 hectare bos of 25.700.000 bomen te beschermen.

Steun voor de duurzame landbouw in Zambia.

Het project, voorgesteld door CO₂ Logic, wil in Zambia duurzame landbouw ontwikkelen. Boslandbouw verbetert de opbrengsten en voorkomt uitputting van de bodem, wat de landbouwers een behoorlijk inkomen oplevert. De landbouwers verbinden zich ertoe het bos te beschermen en te stoppen met stropen. Door de uitstoot van gebouwen, mobiliteit en het geproduceerde afval in 2019 te compenseren, ofwel 3.788 tCO₂e, ondersteunt Luminus 272 boeren en beschermt het 1.520 hectare bos, ofwel 811.429 bomen.

Het project heeft verschillende certificeringen: VCS (Verified Carbon Standard), CCBS (Climate, Community and Biodiversity Standards), REDD+ (Réduction des Emissions dues à la Déforestation et à la Dégradation des forêts). Het wordt ook ondersteund door de Wereldbank. Dit betekent dat de klimaatimpact en de sociaaleconomische voordelen van het project voor de lokale bevolking door onafhankelijke derde partijen zijn geverifieerd en gecertificeerd.

De bescherming van dieren in het wild is een belangrijke pijler van het boslandbouwproject in Zambia: de beschermde gebieden dienen als toevluchtsoord voor heel wat soorten - met name voor olifanten, waarvan de populatie zich herstelt na bijna te zijn uitgestorven in de jaren 80.

Nieuwe aansluitingen op het warmtenet van de stad Gent

Het stadsverwarmingsnet van de stad Gent - het meest uitgebreide in België met 23 kilometer ondergrondse leidingen - bedient meer dan honderd verschillende klanten: Universiteit Gent, AZ Sint-Lucas, sociale woningen, gebouwen van de Provincie Oost-Vlaanderen en de stad Gent, een winkelcentrum en een zwembad.

In 2019 kwamen er daar nog enkele nieuwe bij, onder andere aansluitingen tussen het net en de vastgoedprojecten in de wijk Voortman.

Bouw van een van de gebouwen in de wijk Voortman, die in 2019 aangesloten werd op het stadsverwarmingsnet.

Een van de gebouwen in de wijk Stapelplein, dat aangesloten zal worden op het warmtenet. In 2019 werden de warmtewisselaar en de regelsystemen geïnstalleerd in de kelder van het gebouw.

Nieuwe warmtekrachtkoppelingseenheid in Gent-Ham

In 2019 werd op de site van Gent-Ham een gloednieuwe WKK-eenheid van 4,4 MW in gebruik genomen. Ze levert warmte aan het grootste stadsverwarmingsnet van België en zorgt voor een reductie van de CO₂-uitstoot van de site. De steg-centrale die in de winter van 2018-2019 nog opnieuw opgestart werd om de bevoorradingszekerheid te waarborgen, werd omgebouwd naar een centrale met open cyclus om flexibeler te kunnen inspelen op de vraag van het net.

Warmtekrachtcentrales zijn efficiënter dan een conventionele ketel en kunnen de CO₂-uitstoot met meer dan 35% verminderen, wat de indirecte uitstoot van de stad Gent helpt verminderen.

In 2014 had Luminus al geïnvesteerd in de modernisering van het Gentse warmtenet met de installatie van twee WKK-eenheden van elk 2,7 MWe, waardoor het mogelijk werd om 6 MW warmte te produceren.

Deze nieuwe eenheid is de krachtigste ooit die gebruiksklaar geïnstalleerd werd door Vanparijs Engineers, een dochteronderneming van Luminus, gespecialiseerd in warmtekrachtkoppeling. Ze produceert 4,4 MW elektriciteit en 5 MW warmte. De geproduceerde elektriciteit wordt geïnjecteerd in het distributienetwerk, terwijl het warme water gebruikt wordt om het verwarmingsnet van Gent te voeden, het meest uitgebreide van België (23 km ondergrondse leidingen).

Deze derde WKK-eenheid werd ingehuldigd op 25 maart 2019.

De warmwaterleidingen die het warmtenet voeden vanuit de nieuwe warmtekrachtkoppelingseenheid.

De nieuwe warmtekrachtkoppelingseenheid van Gent-Ham.

De koolstofvoetafdruk van Luminus verminderen: vrijwillige acties

Het kader

Een "Climaction" taskforce

Bepaalde emissiebronnen, in het bijzonder die met betrekking tot de mobiliteit, zijn het onderwerp van een specifiek actieplan, uitgevoerd door een multifunctioneel team van "Climactors". Dit team beoordeelt elk jaar verschillende emissiebronnen die worden gegenereerd door de activiteit van het personeel en bekijkt de mogelijkheden om deze te verminderen. Promotie van het openbaar vervoer, de fiets, papiergrammage, e-mailbeheer... een veertigtal tips zijn samengebracht in een boekje dat aan alle medewerkers wordt uitgedeeld.

Een steeds evoluerend bedrijfswagenbeleid

Het bedrijfswagenbeleid van Luminus verandert voortdurend om een reeks voertuigen te kunnen aanbieden die aangepast zijn aan de verschillende chauffeursprofielen. Er worden strikte criteria gehanteerd om de modellen te selecteren: comfort en veiligheid, totaalprijs en door de fabrikant vermelde emissies. In 2019 is de markt van de elektrische voertuigen matuurder geworden en in oktober is het EV60 project gelanceerd. De bedoeling daarvan is om de kaderleden te stimuleren om in plaats van een voertuig met thermische motor een volledig elektrisch voertuig te bestellen. Eind december 2019 waren er, vergeleken met een doelstelling van 60 te bestellen voertuigen in één jaar, al 56 voorbesteld.

De indicatoren

Wagenpark: uitstoot gedaald met 6,3%

De feitelijke uitstoot van het wagenpark is gedaald met 6,3% t.o.v 2018. De redenen hiervoor zijn: een daling van het aantal bedrijfswagens (-8), 4% minder brandstofverbruik in de totale vloot en een shift van diesel naar benzine voor werknemers die minder dan 25.000 kilometer per jaar afleggen.

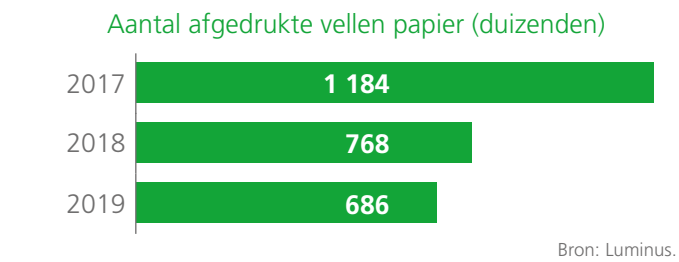
In het algemeen nemen de emissies met betrekking tot de mobiliteit af (-2%), met name als gevolg van het lagere brandstofverbruik van privévoertuigen (-11,2%). De emissies als gevolg van zakenreizen en het openbaar vervoer daarentegen zijn gestegen (+ 38% en + 19%), met name door de toename van treinreizen.

Woon-werkverkeer: aantal fietsers neemt opnieuw toe

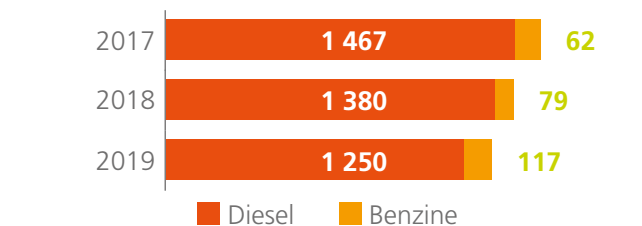
In 2019 hebben 108 fietsers mogen genieten van een toegekende premie als ze de fiets namen voor het woon-werktraject, tegenover 94 in 2018. Er zijn maar liefst 105.851 kilometers afgelegd, dus een gemiddelde van 980 kilometer per jaar per fietser.

Nieuwe daling van het papierverbruik (-10%)

In 2019 is het aantal door gebruikers gevraagde afdrucken verder afgenomen (-10%). Dit is te danken aan een systematisch beleid waarbij papierloos werken wordt gestimuleerd.

Emissies van het wagenpark van Luminus (in tCO₂e)

Veiligheid van de installaties

Het kader

De doelstelling van Luminus is om alle ernstige schade aan mensen of het milieu te voorkomen.

De exploitatie van de industriële sites is onderworpen aan strikte voorwaarden vermeld in de door de overheid verleende vergunningen. Bovendien wordt elke nieuwe site onderworpen aan een systematische analyse van de industriële risico's, tijdens de ontwerpfase, tijdens de inbedrijfstelling, en vervolgens om de vijf jaar, of tijdens wijzigingen aan de hele of een deel van installatie. De evolutie van de risico's moet immers doorheen de hele levensduur van de site gecontroleerd worden, zowel wat betreft de installatie als de exploitatie- en onderhoudsprocessen.

De resterende risico's worden gerangschikt volgens hun potentiële gevolgen en de waarschijnlijkheid dat ze zich voordoen, rekening houdend met:

- de gegevens die worden geleverd door de constructeur,
- de analyse van de incidenten of bijna-ongevallen die werden vastgesteld in situ, in het hele proces,
- bijkomende risicostudies uitgevoerd door multidisciplinaire teams van Luminus onder toezicht van externe deskundigen, volgens internationaal erkende methodologieën,
- de ervaringslessen van de sector en de autoriteiten.

De voortgang van de geplande acties ter vermindering van de risico's wordt maandelijks gerapporteerd. De gebruikte methodologie dient als referentie de certificaten ISO 14 001 en 45 001 te behalen.

Luminus moet over incidenten met betrekking tot zijn installaties rapporteren aan de bevoegde instanties. Alle incidenten die milieuschade kunnen berokkenen, hoe klein ook, moeten worden gemeld.

De indicatoren

In 2019 werden twee milieu-incidenten gemeld.

Onopzettelijke vervuiling aan de voet van een windturbine in het park van Ciney

In september 2019 was een storing aan een tandwielkast, in windturbine nr. 5 van het windpark van Ciney, de oorzaak van een olie lek ter hoogte van de gondel van de windturbine. Het olie verlies, dat wordt geschat op 360 liter, kon niet volledig worden opgevangen doordat het volume van de opvangbak onvoldoende was. Daardoor liep de olie over langs de mast van de windturbine. Nadat het lek was gedetecteerd, werden snel absorberende middelen geplaatst aan de voet van de mast om zo veel mogelijk olie op te vangen. Toch kon niet worden voorkomen dat ongeveer 10 m² van het grondoppervlak aan de voet van de windturbine werd vervuild.

Een oppervlakte van ongeveer 100 m² is vervolgens onderzocht om de exacte omvang van de vervuiling te bepalen. Uit analyses onder toezicht van een expert van Geolys bleek dat er, gezien de zeer lage concentraties, geen bodemsanering nodig was.

Na het incident is het defecte onderdeel aan de tandwielkast vervangen. Bij alle windturbines van dit type werden soortgelijke onderdelen gecontroleerd. Daarnaast zijn er ook nieuwe monitoringtools geplaatst.

Tot op heden (31 december 2019) heeft Luminus nog geen verklaring moeten afleggen over een ernstig incident.

Olielek in de centrale van Angleur

Op 30 september 2019 ontstond er een olie lek op de site van Angleur.

Een toevoerslang naar de smeerpomp van unit TG 32 unit, die niet bleek te voldoen aan de specificaties van de originele slang, was gescheurd.

De olie die werd gemorst in de turbinehal kon worden afgevoerd en geabsorbeerd om te voorkomen dat ze in het riool zou terechtkomen, maar een deel (37 liter) stroomde via een afvoer in de Maas.

Het plan met corrigerende maatregelen na dit incident omvat in het bijzonder:

- Vervanging van de beschadigde slang door een geschikte roestvrijstalen leiding
- Controle op alle thermische sites van Luminus van de conformiteit van de slangen die de smeerpompen voeden
- Onderzoek naar een eventuele verhoging van de afvoer die een lozing in de Maas heeft veroorzaakt.

Bescherming van de ecosystemen

WATERVERBRUIK

Het kader

De thermische centrales moeten gekoeld worden met lucht via een aerocondensor of water, al dan niet met een koeltoren. Dat water wordt opgepompt vanuit een nabijgelegen kanaal, rivier of de zee. In het laatste geval moet dit water worden behandeld voordat het in de koelcircuits wordt geïnjecteerd om problemen met oxidatie en kalkaanslag te voorkomen.

Na warmtewisseling moet het gebruikte water opnieuw worden geloosd met inachtnaam van strikte voorwaarden, zowel wat betreft de chemische samenstelling als de temperatuur. Van alle vloeibare lozingen van de Luminus-centrales worden stalen genomen en/of worden de lozingen continu gecontroleerd opdat de in de vergunningen opgelegde normen permanent kunnen worden nageleefd.

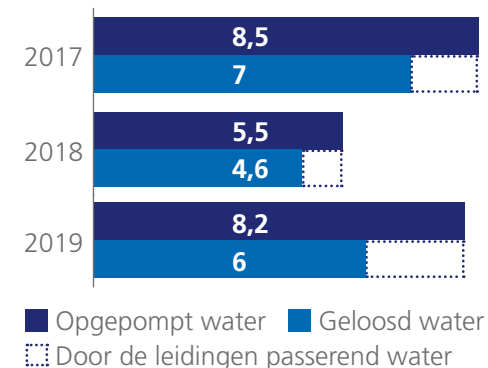
In de thermische centrales met gecombineerde cyclus moeten bepaalde koelcircuits onder water blijven, zelfs wanneer de centrale stilligt (bv. wanneer de stoomturbines van de centrale van Seraing gebruiksklaar wordt gehouden). Omdat een deel van de centrale is stopgezet, passeert een deel van het water dat stroomopwaarts wordt afgenomen enkel door de leidingen, zonder dat het wordt verwarmd of behandeld. Met goedkeuring van de overheid wordt dit watervolume niet ingebracht in de aangegeven lozingen van de overheid.

De indicatoren

Koelwater dat wordt gebruikt door thermische energiecentrales

Het waterverbruik ligt 2,7 miljoen m³ hoger, voornamelijk door de toename van de bedrijfsuren van de centrale van Seraing. Het water dat stroomafwaarts van de centrale wordt geloosd, neemt in dezelfde mate toe. De verdamping uit de koeltoren van Seraing vertegenwoordigt slechts 2% van het water dat stroomopwaarts van de installatie wordt opgepompt.

Gebruikt koelwater (miljoenen m³)

GRI 303-1

Bron: Luminus.

Transformatie van de demineralisatieketen in Angleur

Begin 2019 moderniseerde Luminus de demineralisatieketen van twee open-cyclus gasturbines (TG4) die in 2012 in gebruik werden genomen op de site van Angleur.

Met de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen in België, en de daarmee gepaard gaande onvoorspelbaarheid, wordt veel vaker een beroep gedaan op open-cyclus gasturbines. Dit veroorzaakt een toename van het dagelijks verbruik van gedemineraliseerd water. Op de site van Angleur leidde dit tot de vervanging van het systeem dat in 2012 werd geplaatst, met de steun van Ingeum, de engineeringafdeling voor thermische energie van de EDF-groep.

Het nieuwe systeem heeft veel voordelen, zowel technisch, economisch als ecologisch.

Waarom water demineraliseren?

De centrale van Angleur haalt het water dat nodig is voor de goede werking van twee van haar gasturbines uit de Ourthe, een zijrivier van de Maas. Dit water wordt op twee manieren gebruikt:

- in de vorm van “verneveling” (fogging), wanneer de buitentemperaturen hoog zijn, om de lucht te koelen bij de inlaat van de luchttoeren en bij de inlaat van de compressor
- door directe injectie ter hoogte van de branders, om de verbrandingstemperatuur van aardgas te verlagen, wat de productie van stikstofoxide die vrijkomt bij deze verbranding vermindert.

De hoeveelheid water is zeer variabel (afhankelijk van de gebruiksfrequentie van de turbines).

Renovatie van het systeem

De renovatie van het demineralisatiesysteem is eind 2018 gestart en het werd in april 2019 in gebruik genomen. In plaats van een demineralisatiesysteem in twee fasen, namelijk een mechanische voorfiltratie gevolgd door ultrafiltratie samen met een chemische behandeling (zie grafiek 2), maakt het gebruik van een zandfilter het proces voortaan eenvoudiger en betrouwbaarder. (zie grafiek 1).

Het water uit de Ourthe bevat een aanzienlijke hoeveelheid slib, waardoor de ultrafiltratielijnen verstopt raakten en er een chemische behandeling en zeer frequente interventies van het team van chemici vereist waren.

Nieuw filtersysteem

Het zandfilter, dat bestaat uit lagen hydroantraciet, zand en grind, kan gemiddeld 75 kubieke meter per uur filteren, ongeveer zes uur lang, en doorloopt vervolgens was- / spoelsequenties voordat het een nieuwe cyclus aanvat. Nadat het water is gefilterd, wordt het opgeslagen in een “brandbluswatertank” met een inhoud van 1.900 kubieke meter. Deze tank was oorspronkelijk gevuld met stadswater en werd gebruikt om de brandblusinstallatie op de hele site van water te voorzien.

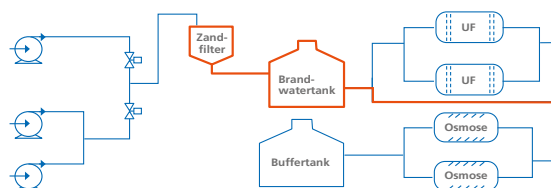
Ze is nu gevuld met gefilterd water dat rechtstreeks uit de Ourthe wordt gehaald en heeft een dubbele functie: 65% wordt gebruikt als brandblustank en 35% wordt gebruikt voor de TG4-turbines. Het is deze hoeveelheid water die naar de omgekeerde osmoselijnen wordt gestuurd, en nu slechts uitzonderlijk door de ultrafiltratielijnen passeert, om te worden opgeslagen in een buffertank, die de twee turbines rechtstreeks van water voorziet.

Veel voordelen

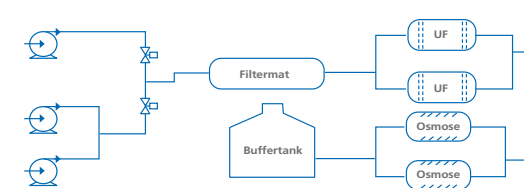
Dit nieuwe demineralisatiesysteem heeft veel voordelen:

- Door de aanzienlijke vermindering van het gebruik van de ultrafiltratielijnen is het mogelijk om het gebruik van chemicaliën om het water te reinigen te beperken. Het water dat in het rioleringsnet wordt geloosd, is nu enkel vuil water afkomstig van het reinigen van de osmoselijnen en het filter, en wordt niet langer chemisch geladen;
- Het aantal interventies door het team van chemici is aanzienlijk afgenomen;
- Het debiet is toegenomen, waardoor het systeem betrouwbaarder is geworden;
- En tot slot hoeft de centrale niet langer een beroep te doen op het drinkwaternet van de stad om de brandblustank te bevoorraden, wat aanzienlijke besparingen oplevert.

Grafiek 1: Nieuw demineralisatiesysteem

Grafiek 2: Oud demineralisatiesysteem

LUCHTKWALITEIT

De indicatoren

Stikstofoxide uitstoot zeer licht gedaald

De uitstoot van stikstofoxide (NOx) is lichtjes gedaald (-2%), ondanks een hogere productie van de aardgascentrales van Luminus. Deze daling is deels te danken aan wijzigingen in het bedrijfsregime van de twee belangrijkste STEG-centrales van Luminus, alsook aan het feit dat er in 2019 in Angleur geen dieselolie werd gebruikt om elektriciteit te produceren.

De NOx-uitstoot per geproduceerd kWh is gedaald door de toename van de opwekking van kernenergie en windenergie in de energiemix van Luminus (heropstart van verschillende Belgische kerncentrales, waarin Luminus een belang van 10,2% heeft).

Uitstoot zwaveldioxide sterk gedaald

Net zoals in 2017 was er in 2019 vrijwel geen uitstoot van zwaveldioxide. Alleen bij de tests van de dieselmotoren op de sites van Seraing, Ham en Ringvaart werd brandstof verbruikt in 2019.

Totale NOx-emissies (ton)

GRI 305-7

Bron: Luminus.

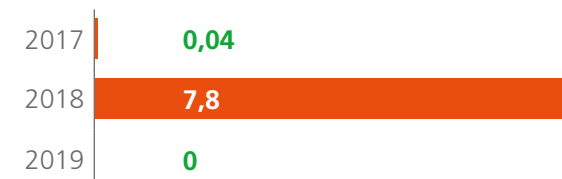
NOx-emissies, inclusief warmte (kg per MWh)

GRI 305-7

Bron: Luminus.

Totale SO₂-emissies (ton)

GRI 305-7

Bron: Luminus.

BEHEER INDUSTRIEEL AFVAL

Het kader

De industriële activiteiten van Luminus veroorzaken verschillende soorten vast afval.

Elk jaar haalt Luminus honderden ton afval uit de Maas om de doorstroming stroomopwaarts van de waterkrachtcentrales te beschermen. Het bedrijf draagt de kosten voor de inzameling, het sorteren en de recyclage van dat afval. De hoeveelheid afval die uit de rivier wordt gehaald, varieert van jaar tot jaar en is afhankelijk van het waterdebiet en eventuele overstromingen.

De hoeveelheid rechtstreeks door Luminus geproduceerd afval hangt af van de geplande onderhoudswerkzaamheden (routine-onderhoud, groot onderhoud, renovatie, enz.). Sommige afvalstoffen kunnen worden gesorteerd, gerecycleerd of hergebruikt.

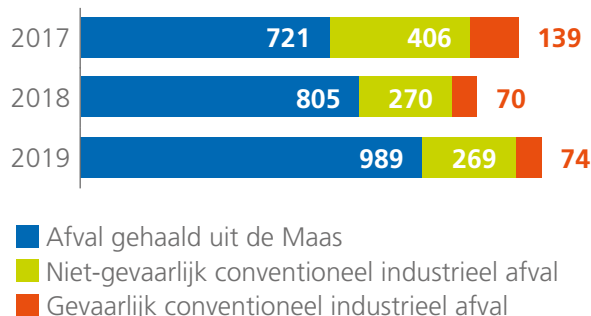
De indicatoren

Conventioneel industrieel afval (ton)

De hoeveelheid afval die stroomopwaarts van de waterkrachtcentrales uit de Maas is gehaald, is toegenomen (+22,8%). Dit afval werd in 2019 gesorteerd en gerecycleerd voor een kostprijs van ongeveer 146.000 euro.

De hoeveelheid gevaarlijk en niet-gevaarlijk industrieel afval is stabiel. Deze stabiliteit is te danken aan het feit dat 2019 geen grote projecten kende, afgezien van de ontmanteling van de thermische centrale van Monsin, van september 2018 tot februari 2019.

Conventioneel industrieel afval (ton)

Bron: Reporting REGINE - Service Public de Wallonie, DGO3 - Département Sols et Déchets. Reporting to OVAM, Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij.

GRI 306-2

Gerecycleerd afval (ton) en aandeel gerecycleerd afval in vergelijking met het totaal geproduceerd

In 2012 heeft Luminus een beleid uitgestippeld dat tot doel heeft de hoeveelheid stortafval, dat naar een stortplaats wordt afgevoerd, te verkleinen..

Al het afval dat uit de Maas wordt gehaald, wordt gesorteerd en gevaloriseerd.

In 2019 is zowel de hoeveelheid gerecycleerd afval als het recyclagepercentage gestegen. Dit hangt deels samen met de toename van het afval dat uit de Maas wordt gehaald en volledig wordt hergebruikt.

Gerecycleerd afval (ton) en aandeel (%) gerecycleerd afval in vergelijking met het totaal geproduceerd

GRI 306-2

Bron: Luminus.

BESCHERMING VAN DE BIODIVERSITEIT

Het kader

De bescherming van de biodiversiteit is één van de eisen waarmee het bedrijf dagelijks wordt geconfronteerd, als gevolg van de mogelijke impact van zijn activiteiten op het milieu. Het bedrijf voert acties uit om deze te beschermen.

Alle projecten die een significante impact kunnen hebben op het ecologisch evenwicht worden onderworpen aan een milieueffectenstudie vooraleer een milieuvergunning kan worden afgeleverd.

Vergelijkbare studies worden ook uitgevoerd bij verlengingen van vergunningen, voor de centrales die beschikken over een vergunning van klasse 1 & 2 en voor specifieke projecten zoals in de wetgeving gedefinieerd. Voor andere projecten wordt een milieunota opgesteld waarin de belangrijkste effecten op het milieu besproken worden door ze te kwantificeren en waar nodig milderende maatregelen te bepalen.

In het Waalse Gewest in het bijzonder voorziet de reglementering de invoering van compenserende maatregelen wanneer een windenergieproject een risico op verstoring van de biodiversiteit inhoudt dat op onvoldoende wijze kan worden beperkt. In het Vlaamse Gewest kan de reglementering ook voorzien in de invoering van compenserende maatregelen wanneer een windenergieproject een risico op verstoring van de biodiversiteit inhoudt dat op onvoldoende wijze kan worden beperkt. Dit wordt vastgelegd in de omgevingsvergunning.

VRIJWILLIGE ACTIES

Naast de acties voorzien in de vergunningen, draagt Luminus vrijwillig bij tot het behoud van de biodiversiteit. Dit is met name het geval voor:

- de sites van Ringvaart en Seraing (zones waarin beperkt gemaaid wordt);
- de site van Lierneux (wand- en fietsroute met educatieve stops);
- de sites van Angleur en Lixhe (ruimtes gewijd aan de biodiversiteit);
- de vier sites met bijenkolonies (Floriffoux, Grands Malades, Seraing en Ringvaart).

Bovendien werd een meerjarige samenwerking aangegaan met het Jane Goodall Institute Belgium om 3,6 miljoen bomen te planten in Afrika en België (link naar de pagina over het onderwerp).

De indicatoren

Verplichte en vrijwillige maatregelen ter bescherming van de biodiversiteit

Hier volgt een lijst met sites waar **verplichte** maatregelen ter bescherming van de biodiversiteit van kracht zijn.

[2019 Biodiversiteit Verplichte maatregel](#)
Adobe Acrobat Document 24 KB

Hier volgt de lijst met sites waarop Luminus **vrijwillig** maatregelen heeft genomen om de biodiversiteit te behouden of te herstellen.

[2019 Biodiversiteit Vrijwillige maatregel](#)
Adobe Acrobat Document 19 KB

Bodembescherming

Hier volgt een lijst met de audits die zijn uitgevoerd om de vervuilde bodems te inventariseren. Uit deze lijst blijkt dat er geen saneringen nodig zijn.

[2019 Bodemonderzoeken sites Luminus.pdf](#)
Adobe Acrobat Document 113 KB

Bepanting met het oog op het toekomstige windmolenpark van Tinlot: eerste bevredigende resultaten

Met steun van de vzw "Faune et Biotopes" heeft Luminus gezorgd voor vogelvriendelijke bepanting op 2,3 kilometer van het toekomstige windmolenpark van Tinlot. Deze begeleidende maatregelen hebben tot doel de impact op de biodiversiteit in de nabijheid van de vijf te bouwen windturbines te minimaliseren.

Begin 2017 werd een overeenkomst gesloten met de landbouwer die de percelen bezit en uitbaat, opdat hij voor aanvang van de bouw verschillende soorten vegetatie kon voorzien op een oppervlakte van 10,2 hectare. Dit gebied moet fungeren als toevluchtsoord voor de vogels en zorgt tevens voor een belangrijke bron van voedsel.

Perceel zesrijge gerst in het vroege najaar, met het graan bedekt en gekiemd, een voedselbron voor de fauna.

Zo werden in de loop van 2019 verschillende maatregelen genomen op het terrein:

- De graan- en koolzaadpercelen van de landbouwer werden niet gemaaid om vanaf de winter van 2019 te kunnen beschikken over voederplanten. Daarnaast is er in het begin van het jaar gestopt met het sproeien van meststoffen en pesticiden op deze percelen.
- De perceelstroken werden gerooid om er aan het einde van de zomer grassen te zaaien.

Deze maatregelen zijn door de landbouwer uitgevoerd in nauwe samenwerking met de vzw Faune & Biotopes. De landbouwer kreeg een gepersonaliseerde kalender voor een periode van vijf jaar en een aangepast lastenboek.

De begeleiding van de vereniging was onder meer gericht op de ideale ligging van de percelen in kwestie, de uit te voeren ingrepen tijdens het maaien, de methodes voor het zaaien van de grassen, de identificatie van de nodige mengsels, zaadleveranciers enz.

Eind oktober 2019 ging de vzw Faune & Biotopes na of de ingevoerde maatregelen strookten met de specificaties van het lastenboek. De voederplanten zijn inderdaad een interessante bron van granen voor de fauna. Er kon vastgesteld worden dat de vogels van het koolzaad eten. De zesrijge gerst is grotendeels geleverd en gekiemd.

De uitvoering van de maatregelen en in het bijzonder het onderhoud van de percelen zal gedurende de gehele uitbating van het windmolenpark worden voortgezet.

Voederplanten in de vorm van een koolzaadperceel in het vroege najaar, met links een grasstrook.

Windmolensite Héron: een derde monitoringjaar bevestigt de doeltreffendheid van de compenserende maatregelen

In 2019 zette vzw Faune et Biotopes haar evaluatie van de compenserende maatregelen in de buurt van windmolenpark Héron voort. De laatste waarnemingen bevestigen de doeltreffendheid.

Voorafgaand aan de bouw van drie windturbines bij Heron in 2017 werd een studie uitgevoerd om de mogelijke effecten op het milieu te bepalen. Op basis van de uitgevoerde studie werd aanbevolen om maatregelen te nemen die gunstig zijn voor vogelsoorten die in een agrarische omgeving leven - omdat een diffuse impact op deze soorten niet kon worden uitgesloten.

Bijgevolg liet Luminus in 2016 in de buurt van de site dan ook acht hectare percelen aanleggen die gunstig zijn voor verschillende agrarische soorten zoals kiekendieven, veldleeuweriken, voorjaarkwikstaarten, patrijzen en Kieviten. De percelen werden beplant met voedergewassen en grassen en spelen op die manier een rol als schuilplaats rol tijdens de nestvoorbereiding en broedperiode en ook als voorraadkast voor de vogels.

Op vraag van Luminus volgt de vereniging Faune et Biotopes deze maatregelen sinds 2017 op om de doeltreffendheid ervan te bestuderen. Uit de monitoring die in 2019 uitgevoerd is, blijkt dat de bevredigende vaststellingen van de voorgaande jaren opnieuw bevestigd worden, namelijk dat de soorten die we willen stimuleren, waargenomen zijn op de aangelegde percelen.

Zo hebben een koppel bruine kiekendieven en een koppel grauwe kiekendieven zich in de zomer van 2019 met succes genesteld in de buurt van de grasvelden. Deze soorten waren er wel al waargenomen voor de invoering van de compenserende maatregelen, maar volgens Faune et Biotopes lijken die maatregelen toch een positieve invloed

gehad te hebben, aangezien de kiekendieven voorheen slechts sporadisch en tegenwoordig dagelijks worden gespot.

De slechtvalk is gespot in de winter van 2017 en de zomer van 2018 en opnieuw in de winter van 2019. Hij jaagt op duiven die in de graanpercelen, die in de winter ongemaaid worden gelaten, een overvloedige voedselbron vinden in de winterperiode. De aanwezigheid van de velduil, een minder vaak voorkomende nachtroofvogel, reeds bevestigd in voorgaande jaren, werd in 2019 opnieuw bevestigd.

Na 29 maanden monitoring en 25 veldbezoeken is de vereniging Faune et Biotopes van mening dat al deze waarnemingen tot nu toe aantonen dat de maatregelen effectief zijn. Aangezien de effecten van bepaalde uitgevoerde werkzaamheden van jaar tot jaar kunnen verschillen, zullen deze veelbelovende waarnemingen in de loop van de tijd wel herbevestigd moeten worden.

In de zomer van 2019 nestelde een koppel bruine kiekendieven zich in Meeffe, een deelgemeente van Wasseiges, op twee kilometer van de compenserende maatregelen.

De bruine kiekendief is een beschermde soort, in Wallonië rood geïdentificeerd (bedreigd).

Doordat hij op lage hoogte vliegt, weet deze roofvogel zijn prooi te verrassen.

Life4fish-programma: nieuwe ontwikkelingen

Het Life4fish-programma heeft opnieuw vooruitgang geboekt bij de implementatie en evaluatie van duurzame oplossingen om zalm en paling, tijdens hun migratie te beschermen. Er zijn met name gedragsbarrières geplaatst op de twee proefsites van Grands-Malades en Ivoz-Ramet.

Sinds juni 2017 werkt Luminus op de Maas samen met verschillende partners* om duurzame oplossingen te vinden om enerzijds de productie van elektriciteit op basis van waterkracht te vrijwaren en anderzijds het stroomop- en -afwaartse migreren van trekvisen te garanderen. Dit project kan rekenen op substantiële steun vanuit Europa.

Montage van de elektrische barrière op de site van Grands Malades.

In 2019 zijn drie maatregelen geïmplementeerd en werd hun efficiëntie getest met behulp van akoestische detectiebakens:

- op de site van Grands-Malades werd een elektrische afstotende barrière geïnstalleerd om de vissen via de bypass stroomafwaarts te leiden;
- op de site van Ivoz-Ramet werd een bellenbarrière geplaatst;
- op de site van Andenne werd een protocol voor de automatische uitschakeling van de machines getest, gebaseerd op een voorspellend migratiemodel, samen met akoestische detectie maatregelen, om de relevantie van de vooraf bepaalde periodes waarin de machines zijn uitgeschakeld te evalueren.

De verzamelde gegevens zullen in 2020 worden geanalyseerd om de effectiviteit van de verschillende maatregelen te vergelijken en aanbevelingen te formuleren voor het vervolg van het programma.

Andere acties die aanvankelijk gepland waren voor 2019, moesten uitgesteld worden. In het bijzonder werd de acceptatietest van de nieuwe eco-duurzame turbines van Monsin uitgesteld tot november 2020, om te worden uitgevoerd onder de nominale debietomstandigheden die voorzien zijn in het testprotocol.

De duur van het programma werd dan ook met een jaar verlengd. Het zal doorlopen tot september 2023, voor een totaal budget van 4,05 miljoen euro, waarvan bijna twee miljoen euro toegekend door het Europees financieringsprogramma LIFE.

Installatie van de elektrische afstotende barrière stroomopwaarts van de waterkrachtcentrale van Grands-Malades.

* De universiteiten van Namen en Luik, Profish en de onderzoeks- en ontwikkelingsteams van de EDF-groep.

Partnerschap met Jane Goodall Institute Belgium: drie jaar om meer dan 3,6 miljoen bomen te planten

In maart 2019 verbond Luminus zich ertoe het Jane Goodall Institute Belgium te helpen bij het planten van 36.000 bomen in België en 3,6 miljoen bomen in Afrika in drie jaar tijd. Het aanplanten van de bomen begon op Afrikaanse bodem in 2019.

Het Jane Goodall Institute (JGI), opgericht door de beroemde primatoloog Dr. Jane Goodall, is een wereldwijde non-profitorganisatie die mensen in staat stelt om een verschil te maken voor alle levende wezens. Dankzij zijn Globetrotters*-programma had Luminus in 2017 en 2018 al deelgenomen aan Forest in One day, een boomplantactie die het Jane Goodall Institute Belgium en Bosgroep Limburg jaarlijks organiseren. In totaal hielp het personeel van Luminus in 2018 al 6.554 bomen planten. Het aantal geplante bomen hing immers samen met de sportactiviteiten van het personeel die werden geregistreerd op het Globetrotters-platform (één boom per geregistreerde kilometer).

Partnerschap van drie jaar

In 2019 besloten Luminus en het Jane Goodall Institute om een versnelling hoger te schakelen. Het project werd gelanceerd op 15 maart tijdens een lezing door Dr. Jane Goodall, getiteld "Reasons for Hope". In het driejarig partnerschap zullen elk jaar 12.000 bomen worden aangeplant in België en 1.200.000 in Afrika.

De aanplantingen in België zullen worden verdeeld over de verschillende regio's. Bij de acties zullen telkens Luminus-medewerkers worden betrokken, aangezien zij, samen met externe gasten, klanten of partners, de bomen zullen planten.

Lokale soorten

Zowel in België als in Burundi worden inheemse bomen en struiken geplant. Luminus en JGI Belgium werken in Vlaanderen samen met De Bosgroepen en in Wallonië met Sylva Nova om de meest geschikte soorten te bepalen. In België krijgen eik, esdoorn en linde de voorkeur qua bomen, en viburnum, meidoorn en hazelnoot qua struiken en heesters. In Afrika zijn het onder andere de baobab, de avocado-, sinaasappel- en citroenboom die de voorkeur krijgen. Dankzij deze aanplantingen wordt er niet alleen CO₂ geabsorbeerd, maar ook effectief gestreden tegen ontbossing: de bomen geven schaduw en fruit aan de lokale bevolking, die dus des te meer redenen heeft om ze te beschermen.

De eerste bomen werden geplant in 2019 in Afrika. Volgens de meest voorzichtige schattingen zullen de bomen die geplant worden in het kader van het partnerschap met het JGI 26.000 ton CO₂ absorberen in hun leven, ofwel de CO₂-uitstoot van 2.600 Belgische huishoudens.

* Cf. <https://www.rse2018luminus.be/nl/milieu/globetrotters/>

De chimpansee op deze foto werd behandeld in het revalidatiecentrum voor chimpansees in Tchimpounga, door gekwalificeerde professionals. Het Jane Goodall Institute raadt nauw contact met chimpansees en andere dieren in het wild af.

Dr. Jane Goodall begon haar onderzoek naar in het wild levende chimpansees toen ze 26 was. Het Jane Goodall Institute werd opgericht in 1977.

Onze missie: klanten helpen om minder te verbruiken

Consumentenbescherming

Aangezien de levering van gas en elektriciteit als een essentiële dienst kan worden beschouwd, is de energiesector een van de meest gereguleerde, vooral in België. Consumentenbescherming, of het nu gaat om de verkoop van elektriciteit, gas of aanverwante diensten, het opstellen van tarieven en facturen, de behandeling van klachten of het toekennen van afbetalingsplannen voor klanten in moeilijkheden, is het onderwerp van vele wetten en regels. In dit hoofdstuk komen drie thema's aan bod die in eerdere rapporten afzonderlijk werden behandeld: handelspraktijken, kwaliteit van de dienstverlening en de verbintenissen ten aanzien van klanten in moeilijkheden.

Handelspraktijken

In een dermate gereguleerde markt als de energiemarkt moeten handelspraktijken zeer nauwlettend in het oog worden gehouden. Ze zijn belangrijk met het oog op de naleving van de wetgeving (onder andere in het kader van consumentenbescherming) en ze beïnvloeden de klantentevredenheid, op korte en middellange termijn en het imago van het bedrijf.

Oneerlijke praktijken kunnen leiden tot klachten bij de administratie (FOD Economie), de regulatoren of de federale ombudsman.

Kwaliteit van de dienstverlening

De kwaliteit van de dienstverlening die een leverancier biedt, vormt voor de meeste klanten, zowel privépersonen als ondernemingen, een belangrijk criterium bij hun keuze van leverancier. Snel antwoord krijgen in geval van een verhuis, als ze vragen hebben over een factuur of tijdelijk met betaalproblemen kampen, enz. kan het verschil maken. Daarom heeft Luminus de nodige middelen en instrumenten voorzien om een uitstekend serviceniveau te garanderen. De tevredenheid van de residentiële klanten is ook een van de parameters die regelmatig worden geëvalueerd door de regionale regulatoren.

Kwetsbare klanten

Sommige klanten kunnen te maken krijgen met tijdelijke of meer structurele betaalproblemen. Dat kan leiden tot onbetaalde facturen, wat een risico inhoudt voor zowel de klanten (te hoge schuldgraad) als de leveranciers (solvabiliteit). De interne processen worden dus regelmatig herzien om alle risico's te beperken.

Energieoplossingen

De klimaatuitdaging is actueler dan ooit. Residentiële energieverbruikers stellen zich veel vragen, en zoeken naar oplossingen om hun steentje bij te dragen. Enerzijds helpt het verminderen van het energieverbruik, anderzijds het verduurzamen van de gebruikte energie.

Residentiële klanten - Om de klimaatopwarming tegen te gaan is het belangrijk om de residentiële klanten tools te bieden die hun een beter inzicht geven in hun verbruik. Bepaalde energiediensten helpen om het verbruik te verminderen, zoals bijvoorbeeld de installatie of het geplande onderhoud van condensatieketels. De installatie van zonnepanelen stelt de klanten dan weer in staat om hun energieverbruik te verduurzamen en zo hun ecologische voetafdruk te verkleinen.

Bedrijven - Gezien de milieu-impact van elk energieverbruik, is de rol van bedrijven nog belangrijker, zowel op ecologisch als op commercieel vlak. Het potentieel aan energiebesparingen is bijzonder hoog in de Belgische dienstensector. Het is voor Luminus erg belangrijk om zijn klanten verschillende diensten aan te bieden om hun energieverbruik beter te leren begrijpen, zodat ze hun installaties kunnen aanpassen en zo hun energiefactuur kunnen verlagen. Dit vormt een opportuniteit, zowel vanuit het oogpunt van de gegenereerde inkomsten, als voor het imago van de onderneming. Naast de energie-efficiëntie op zich, geeft het gebruik van hernieuwbare energie de klanten ook de kans om hun energieverbruik te verduurzamen en zo hun ecologische voetafdruk te verkleinen.

Voor bedrijven is het bovendien belangrijk om hun elektriciteitsvoorziening veilig te stellen en, waar nodig, hun eigen energieproductie te vergroten - zeker als dit op basis van de vraag kan worden aangestuurd.

Bevoorradingszekerheid

Een onverwachte onderbreking in de levering van gas of elektriciteit kan rechtstreekse gevolgen hebben voor de gezondheid en het welzijn van de gebruikers, voor de veiligheid van de industriële installaties, de continuïteit van de openbare diensten of zelfs de economie van het land.

Luminus draagt bij tot de bevoorradingszekerheid van het land door de flexibiliteit van zijn klanten te vergroten en vooral dankzij zijn flexibele en betrouwbare aardgasgestookte centrales die bijdragen tot het evenwicht tussen productie en verbruik.

Handelspraktijken

Het kader

Luminus werkt samen met verschillende Belgische bedrijven gespecialiseerd in verkoop, face to face, per telefoon of op openbare plaatsen. Deze bedrijven worden jaarlijks gecertificeerd en zijn verantwoordelijk voor wat hun personeel doet.

Voor de verkoop van deur tot deur heeft Luminus een specifieke gedragscode opgesteld die elke verkoper vooraf moet ondertekenen. Deze code bevat zowel Belgische wettelijke verplichtingen als specifieke regels voor Luminus. De verkopers mogen enkel Luminus-producten verkopen. Ze moeten een opleiding volgen en slagen voor een verplicht jaarlijks examen, dat recht geeft op een certificering.

Dankzij die opleiding kunnen verkopers de situatie van elke klant goed inschatten, energiebesparende oplossingen en, waar nodig, hulp voor dringende reparaties voorstellen.

Opvallende feiten

Invoering van een "quality call"

In juli 2019 is een nieuwe procedure ingevoerd om de kwaliteit van de face-to-face verkopen nog beter te controleren. Na elke ondertekening volgt voortaan een realtime telefonische verificatie bij de klant om er zeker van te zijn dat het contractuele proces correct is uitgevoerd.

Luminus veroordeelt verkoopmethodes die strijdig zijn met de marktpraktijken en gedragscode

Op 19 december 2019 publiceerde Luminus een persbericht waarin verkoopmethodes die niet stroken met de marktpraktijken en zijn eigen gedragscode sterk worden veroordeeld. Test Aankoop had klachten van klanten en getuigenissen over twijfelachtige wervingsmethoden verzameld. Luminus heeft zich ertoe verbonden om actie te ondernemen na verificatie van de feiten. De noodzakelijke sancties jegens de verantwoordelijke verkopers werden snel genomen.

De indicatoren

Daling van de tevredenheid na ondertekening van het contract

Luminus meet de tevredenheid van zijn klanten op verschillende tijdstippen en maakt daarbij gebruik van verschillende methoden/indicatoren. Om de kwaliteit van het verkoopproces te beoordelen, wordt de klanttevredenheid in het bijzonder gemeten via de NPS-score* (Net Promoter Score).

Een eerste meting wordt uitgevoerd onmiddellijk na het commerciële contact en de behandeling van het contract. Dit helpt om de kwaliteit van de relatie met de klant te beoordelen.

De daling van deze NPS-score (van +29 in 2018 naar +19 in 2019) is grotendeels te wijten aan de negatieve perceptie van de prijzen op de energiemarkt. De kwalitatieve analyse van de resultaten maakt het echter mogelijk om vast te stellen dat de tevredenheid ten aanzien van de verkopers stijgt.

Net Promoter Score voor de nieuwe klanten na ondertekening van het contract

* De "NPS", Net Promoter Score, wordt gebruikt om de klanttevredenheid en klantentrouw te beoordelen op basis van aanbevelingen die zijn geformuleerd door de gebruikers van een product of dienst, op een schaal van 0 tot 10. Deze scores vallen in drie categorieën:

- de "promotors" (voor de scores van 9 tot 10),
- de "passives" (7 of 8),
- de "detractors" (0 tot 6).

De berekening gebeurt door het percentage detractors af te trekken van het percentage promotors. Een NPS-score wordt uitgedrukt als een absoluut getal tussen -100 en +100. Een positieve NPS duidt dus op een goede tevredenheidsgraad. Bij Luminus wordt deze score maandelijks berekend op een representatieve steekproef van 3.000 klanten.

Kwaliteit van de dienstverlening

Het kader

Afhankelijk van het type dienstverlening dat de klant wenst, heeft Luminus haar organisatie aangepast.

- De website van Luminus is zodanig ontworpen dat de klant zeer vlot de gewenste informatie kan terugvinden over zijn leverings- en dienstencontracten, zijn verbruik, zijn factuur, wat hij moet doen in geval van verhuis, enz. De meeste zaken kan hij meteen via de website regelen.
- Alle afdelingen die instaan voor de dienstverlening aan de klant (callcenters, facturatie, enz.) stellen zich tot doel de klant snel een volledig antwoord te geven. Voor de ondernemingen is een persoonlijk aanspreekpunt voorzien.

Luminus meet de tevredenheid van zijn klanten op verschillende manieren. Dankzij de metingen kunnen we begrijpen waarom klanten ontevreden zijn en hun verwachtingen opvolgen.

De indicatoren

Tijdelijke daling van de klanttevredenheid in de week na een contact

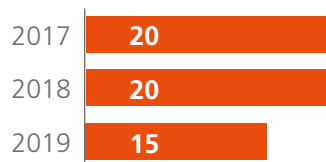
Door de tevredenheid van onze klanten te meten in de week die volgt op een contact met de klantendienst kunnen we onze prestaties nauwgezet opvolgen.

De NPS-score "na een contact" is licht gedaald, van +20 in 2018 naar +15 in 2019. Deze tijdelijke daling houdt verband met een organisatorische verandering op callcenterniveau, waardoor de prestaties enkele maanden achteruit gingen. De klanttevredenheid is de laatste drie maanden van 2019 verbeterd met een NPS-score van +21.

Tevredenheid over de nieuwe diensten licht gedaald

De tevredenheid over de nieuwe diensten die onder de merknaam Luminus worden verkocht, wordt specifiek gemonitord, waardoor het mogelijk is om de prestaties van elk van de Luminus-partners zeer precies te meten.

NPS-score in de week na een contact

NPS-score met betrekking tot de nieuwe diensten

De "NPS", Net Promoter Score, wordt gebruikt om de klanttevredenheid en klantentrouw te beoordelen op basis van aanbevelingen die zijn geformuleerd door de gebruikers van een product of dienst, op een schaal van 0 tot 10. Deze scores vallen in drie categorieën:

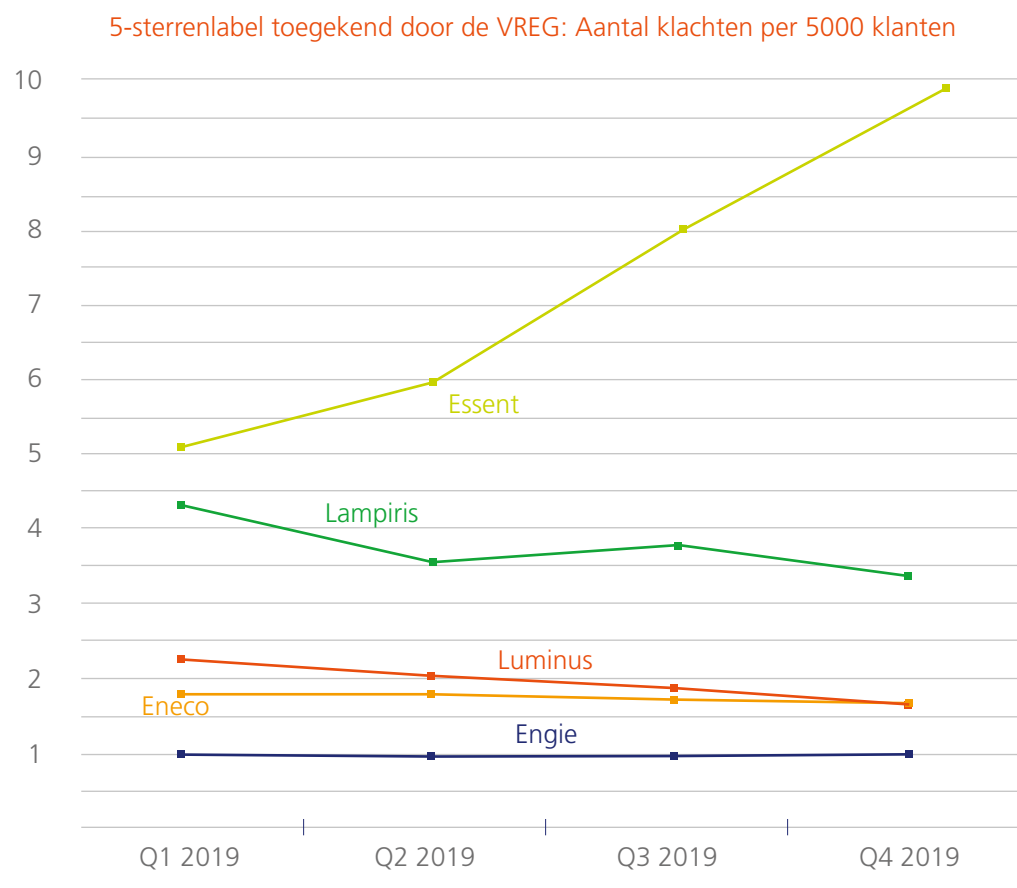
- de "promotors" (voor de scores van 9 tot 10),
- de "passives" (7 of 8)
- de "detractors" (0 tot 6).

De berekening gebeurt door het percentage detractors af te trekken van het percentage promotors. Een NPS-score wordt uitgedrukt als een absoluut getal tussen -100 en +100. Een positieve NPS duidt dus op een goede tevredenheidsgraad. Bij Luminus wordt deze score maandelijks berekend op een representatieve steekproef van 3.000 klanten.

Sterke daling van het aantal klachten

In geval van een geschil met een leverancier kan elke klant klacht indienen bij de regionale regulatoren of de federale Ombudsdienst voor energie. De klachten worden geregistreerd onder de naam van de leverancier of de energieverdeler in kwestie.

Luminus slaagde erin het aantal klachten het hele jaar door gestaag terug te dringen, van gemiddeld 2,4 in 2018 naar gemiddeld 1,62 in 2019 (-33%).

“Customer First”-programma: 750 uitdagingen voltooid in 2019

In 2019 werd een specifiek programma gelanceerd binnen de Retail- en B2B-teams om de belangrijkste waarde van Luminus, klantgerichtheid, op dagelijkse basis, beter te vertalen. Het Customer First-programma omvat vier soorten acties. Acties die een gedragsverandering impliceren, acties met betrekking tot processen of de klantenervaring en acties rond de evaluatie van de resultaten.

Het “Customer First” -programma werd gelanceerd nadat bij de jaarlijkse interne enquête onder het personeel werd vastgesteld dat de score bij de vraag “is klantgerichtheid een van de prioriteiten van het management van uw unit?” in 2017 was gedaald van 79% naar 61%.

Eind 2019 klom het opnieuw naar 70%. Voorbeelden van geïmplementeerde acties zijn onder meer:

- Een procedure voor nieuwe medewerkers die de nadruk legt op de “Customer First”-houding, van bij de werving tot de jaarlijkse evaluatie, door de klanten en de manager.
- Specifieke uitdagingen die aan al het personeel worden voorgesteld, om Customer First-ambassadeurs te worden. De ambassadeurs moesten drie uitdagingen tot een goed einde brengen voordat ze als zodanig werden erkend.
- Technieken voor de evaluatie van de resultaten die een gedetailleerdere analyse van de klantenervaring mogelijk maken, om zonodig verbeteringen in het proces te identificeren.

In totaal ging 75% van de Retail / B2B-medewerkers minstens één uitdaging aan. Een kwart van hen behaalde de ambassadeursstatus. Kwalitatief zijn de resultaten net zo positief: tijdens de uitdagingen had 90% van de deelnemers het gevoel dat ze een directe bijdrage leverden aan de realisatie van de “Customer First”-waarde.

Voor Sophie Lambrechts, Customer Experience Manager, is dit “een langdurig programma, dat op elke afdeling doorloopt. De impact op de waarde “Customer First” is duidelijk, maar de toegenomen autonomie heeft ook invloed op de andere twee waarden, “Entrepreneurship” en “All Together”. Het gaat wel degelijk om ondernemerschap... binnen het team en ook daarbuiten, om zowel intern als extern datgene wat de verbetering van de klantenervaring mogelijk maakt, zichtbaarder te maken.”

* De indicator van de VREG splitst de energieleveranciers op in vijf groepen, op basis van het aantal ontvankelijke* klachten dat de Vlaamse regulator (VREG) en de Ombudsdienst voor Energie (Ombudsman) ontvangen, in verhouding met het aantal klanten. De rangschikking wordt op het internet gepubliceerd en schommelt elk kwartaal. Om vijf sterren te behalen moet een leverancier het aantal klachten per 5000 klanten lager kunnen houden dan drie. De onderstaande grafiek toont de evolutie van het aantal ontvankelijke klachten in de afgelopen 12 maanden. Een klacht wordt als ontvankelijk beschouwd als de klant zijn leverancier erover heeft geïnformeerd voordat hij contact opneemt met een van deze organisaties.

Kwetsbare klanten

Het kader

Luminus is afhankelijk van de regelgeving die werd ingevoerd door de overheden om een te hoge schuldgraad te beperken en om te vermijden dat klanten worden afgesloten wegens onbetaalde facturen. Het bedrijf stelt bij problemen altijd een per. De werkwijze van de onderneming moet tegelijkertijd in overeenstemming zijn met bovenvermelde reglementering en dient de solvabiliteit van Luminus te vrijwaren. Aangezien de leveranciers het verlies van onbetaalde facturen quasi volledig dragen (inclusief het aandeel van de netwerkkosten, terwijl het aandeel van de levering slechts 25 tot 30% vertegenwoordigt).

Luminus is sinds 2012 concrete engagementen aangegaan om de situatie van kwetsbare klanten niet te verergeren.

De interne processen werden aangepast opdat:

- de klanten proactief worden gecontacteerd wanneer hun jaarlijkse factuur veel hoger is dan voorzien;
- de aanvragen van klanten die dreigen te worden afgesloten, prioritair worden behandeld;
- klanten in moeilijkheden in contact worden gebracht met organisaties voor maatschappelijk welzijn.

Daarnaast worden tijdens de jaarafrekening maandelijks voorschotten berekend, waardoor betalingen kunnen worden gespreid, om onaangename verrassingen en het risico op een te hoge schuldgraad te voorkomen.

Wanneer een klant tijdelijke problemen meldt, kan de klantendienst voorstellen om de betalingen te spreiden. Dat commercieel gebaar veronderstelt dat de situatie van de klant wordt onderzocht, zodat het voorgestelde betaalplan zo realistisch mogelijk is en zonder problemen kan worden nagekomen.

De klantendienst evalueert voortdurend het verwerkingsproces van achterstallige facturen, om waar mogelijk verbeteringen aan te brengen.

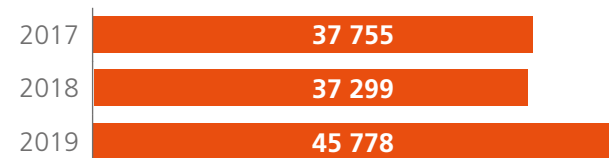
In juli 2018 is een nieuw proces ingevoerd om betalingsincidenten te voorkomen. In geval van een laattijdige betaling kan de klant bij een extra herinnering akkoord gaan met een betalingsplan over een heel korte termijn van minder dan een maand.

De indicatoren

Vrijwillige betalingsplannen voor particuliere klanten stijgen

In 2019 is het aantal toegestane afbetalingsplannen aan residentiële klanten op vrijwillige basis 22,7% gestegen in vergelijking met 2018. Deze stijging kan grotendeels worden toegeschreven aan de toename van afbetalingsplannen over een zeer korte termijn (minder dan een maand).

Betalingsplannen voor particuliere klanten op vrijwillige basis

Bron: Luminus.

Energieoplossingen

Het kader: aanbod voor residentiële klanten

Luminus streeft ernaar de residentiële klanten een brede waaier aan producten en diensten voor te stellen om ze te helpen de milieu-impact van hun energieverbruik te verminderen:

- Comfy Green Elektriciteit garandeert 100% Belgische groene stroom
- Comfy Gas biedt klanten een substantiële korting op het onderhoud van hun CV-installatie.
- Ecoflex (variabel product, inclusief groene stroom en klimaatneutraal gas).

Alle klanten kunnen een korting van 20 tot 60% genieten op de aankoop van led-verlichting.

Onder de aangeboden diensten vinden we:

- De installatie van een nieuwe ketel waardoor men tot 35% energie kan besparen en waardoor de CO₂-uitstoot eveneens afneemt.
- Onderhoudscontracten voor de ketels die de klant de kans geven het energieverbruik te optimaliseren, proactief te worden gecontacteerd om het onderhoud te plannen en de betaling te spreiden over het jaar.
- In heel België kunnen zonnepanelen worden geplaatst op de meest geschikte daken. In geval van problemen met reeds geïnstalleerd zonnepanelen is de hotline Zonnepanelen dag en nacht bereikbaar, elke dag van de week.
- Thuisbatterijen, te combineren met zonnepanelen, om het elektriciteitsoverschot van de panelen op te slaan en later te gebruiken.

- Met de app MyLuminus, toegankelijk via de Luminus-website of de smartphone, kan het reële verbruik worden opgevolgd en vergeleken met dat van andere consumenten. Verder kunnen de maandelijkse voorafbetalingen worden aangepast om onaangename verrassingen bij de jaarlijkse afrekening te vermijden.

Bovendien stelt de Luminus-website de klanten sinds 2019 in staat om een gepersonaliseerde energiebalans op te stellen, met aanbevelingen voor verbeteringen, gerangschikt in volgorde van prioriteit. Dankzij deze gratis module kan men zijn woning energiezuiniger maken.

In 2019 kon Luminus door de aankoop van koolstofkredieten, geassocieerd met een aantal van de verkochte producten, zijn indirecte emissies van gasverbranding compenseren ten belope van 25%.

** De blog lumiworld.be biedt voortdurend updates aan omtrent efficiënt energiegebruik en inspireert regelmatig met verhalen van duurzame Verschilmakers.

Nieuw B2C-aanbod

In 2019 werd een nieuw aanbod gelanceerd voor particuliere klanten. Het gaat om Comfy Green Electricity, dat 100% Belgische groene stroom garandeert, en Comfy Gas, dat een fikse korting op het onderhoud van de verwarmingsinstallatie inhoudt. Een goed onderhouden installatie draagt immers bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot.

Een succesvolle campagne rond energie-efficiëntie

In juni en oktober 2019 lanceerde Luminus bij zijn residentiële klanten een advertentiecampagne rond 'energie-efficiëntie'.

Deze campagne genereerde:

- 497.629 bezoeken op de "Energie-efficiëntie"-pagina's van de Luminus- en Lumiworld-websites**
- 59.730 deelnemers aan het individueel besparingsplan

De campagne heeft bijgedragen aan de verkoop van energiediensten (isolatiediensten, installatie van zonnepanelen, installatie van ketels of batterijen) aan residentiële klanten. In totaal is de verkoop van energiediensten in 2019 met 10% gestegen.

Daarnaast lanceerde Luminus in 2019 energy-challenges om zijn klanten aan te moedigen klimaatvriendelijke acties te ondernemen. Meer dan 8.000 klanten engageerden zich om een maand lang geen droogkast of minder vaak elektronische toestellen te gebruiken. Als tegenprestatie plantte Luminus voor elk van hen een boom, in samenwerking met het Jane Goodall Instituut België.

Het kader: aanbod voor bedrijven

Om hun verbruik, factuur of ecologische voetafdruk te verlagen, kunnen bedrijven rekenen op de energiediensten van de Luminus-groep en al zijn dochterondernemingen: ATS, Newelec, Van Parijs Engineers, Dauvister, Insaver en Luminus Solutions.

De aanbiedingen betreffen:

- Energieprestatiecontracten die een duurzame en rendabele vermindering van het energieverbruik beogen. De implementatie van dit soort contracten begint met een evaluatie van de energieprestatie van de gebouwen. Vervolgens wordt bepaald en berekend op welke manieren het energieverbruik kan worden verminderd, zowel vanuit het oogpunt van hun kostprijs als van de verwachte energiebesparing, die op lange termijn moet worden gegarandeerd.
- Renovatie van de verlichting in de kantoren, opslagruimten, enz. om het comfort en de veiligheid van het personeel te verbeteren en tegelijk het verbruik te verlagen. De geïntegreerde formule omvat de financiering van de werken.
- Installatie van WKK-installaties op aardgas of biogas, die zorgen voor een gelijktijdige productie van warmte en elektriciteit op een duurzame en efficiënte manier.
- Installatie van zonnepanelen of het terugkopen van de overtollige elektriciteit geproduceerd door zonnepanelen vermindert de ecologische voetafdruk van klanten en van Luminus.
- Promotie van elektrische mobiliteit, door op zorgvuldig gekozen plaatsen elektrische snellaadpunten te installeren, helpt ook om de uitstoot van vervoersmiddelen te verminderen. Dankzij deze dienst kunnen ondernemingen het gedeelte "brandstofverbruik" van hun ecologische voetafdruk verminderen (scope 1).

- Luminus geeft ondernemingen ook de mogelijkheid om een leveringscontract met garanties van oorsprong te kiezen. Die kunnen van een verschillend type zijn: elektriciteit 100% hernieuwbaar, Belgisch of buitenlands; elektriciteit afkomstig van warmtekrachtkoppelingssystemen. De garanties van oorsprong geven het type energie en de productiesite voor elke geleverde MWh weer. Ze kunnen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de ecologische voetafdruk (scope 2 berekend op basis van de markt).
- Met het terugkopen van de overtollige elektriciteit geproduceerd door "groene" installaties (biogas, waterkrachtcentrales, windenergie, warmtekrachtkoppeling, enz.) kan Luminus zijn behoeften aan groenestroomcertificaten dekken en de ecologische voetafdruk van zijn eigen aankopen verkleinen. Deze dienst stelt ondernemingen in staat het gedeelte "eigen elektriciteitsverbruik" van hun ecologische voetafdruk te verminderen (scope 2).
- De oplossing "HVAC-automatisering van gebouwen". Het BACS (Building Automation and Control System) is een intelligent automatiserings- en controlesysteem voor verwarming, ventilatie en koeling in industriële of kantoorgebouwen. Door de installatie van een dergelijk systeem, na een audit van de installaties, kan het energieverbruik van een gebouw zeer significant worden verlaagd (tot 30%).

Bovendien stelt Luminus bedrijven verschillende diensten voor die bijdragen tot de continuïteit van de levering, op de site van de klant zelf of via verschillende soorten contracten:

- Een flexibiliteitsaanbod geeft klanten met een modulair verbruik of klanten die beschikken over een flexibele productiecapaciteit (bijvoorbeeld serreverwarming met warmtekoppeling) of energieopslagcapaciteit (diepvriezers) de mogelijkheid om hun productie /

verbruik aan te passen in functie van de marktprijzen. De klanten worden vergoed op basis van de flexibiliteit die beschikbaar wordt gesteld aan de transportnetbeheerder.

- Een aanbod om verouderde hoogspanningscabines, die een risico vormen voor de stroomtoevoer van de klant, te renoveren / vervangen.

Drie nieuwe "Building Solutions" voor bedrijven

In december 2019 lanceerde Luminus, met zijn dochteronderneming Luminus Solutions, drie nieuwe "Building Solutions" om bedrijven te helpen bij het beheren en verbeteren van de energieprestaties van hun industriële of kantoorgebouwen.

Building Essential, Building Efficiency en Building Performance bieden oplossingen, waaronder een gedetailleerde technische expertise van gebouwen en hun verbruik, evenals transformatiewerkzaamheden (verlichting, verwarming, isolatie, enz.).

Building Performance in het bijzonder biedt een "all-in"-oplossing die een energiebesparing garandeert na de werkzaamheden om de energieprestatie van gebouwen te verbeteren.

Building Performance zorgt voor een volledig beheer van de installaties, in het bijzonder HVAC-installaties (Heating Ventilation Air Conditioning), en de mogelijkheid van een 24/7 tussenkomst, wat zorgt voor een optimaal comfort.

Alle informatie over Luminus Building Solutions is te vinden via deze link: <https://www.luminus.be/nl/ondernemingen/revolutionize/>

De indicatoren

Gecumuleerd vermogen van de zonnepanelen bij onze klanten in een jaar tijd verdubbeld

In 2019 is het aantal zonnepaneleninstallaties bij de klanten, zowel residentiële als zakelijke, zo goed als verdubbeld ten opzichte van 2018.

Het gecumuleerd vermogen is meer dan verdubbeld. Eind december 2019 bedroeg het 43,6 MW.

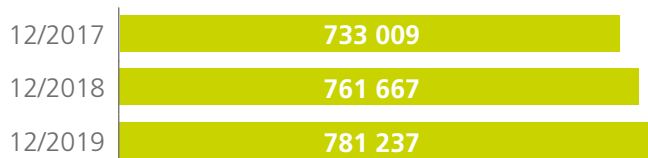
Met name bedrijven als Coca Cola, Safran, Isomo, Wellen, Coldset Printing Partners deden een beroep op de diensten van Luminus-dochterondernemingen Insaver en Dauvister.

67,2% van de maandelijkse facturen verstuurd zonder papier

Om het verbruik en de facturatiekosten te drukken, moedigt Luminus zijn klanten aan om gebruik te maken van de elektronische facturatie. Het bedrijf doet dit tijdens de verkoop van energie en bij elke interactie met de klanten.

In december 2019 was er een lichte stijging (+ 2,6%) van het aantal maandelijkse elektronische facturen vergeleken met december 2018. In totaal werd 67,2% van de facturen elektronisch verstuurd, in 2018 was dat 65% en in 2017 62%. Bepaalde online tarieven sluiten de verzending van maandelijkse facturen op papier volledig uit.

Maandelijkse facturen van residentiële klanten elektronisch verstuurd

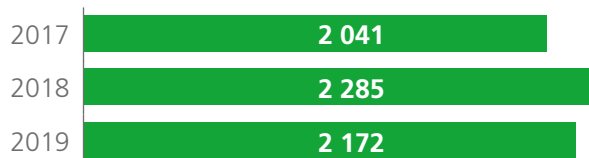
Bron: Luminus.

Verkoop van elektriciteit met oorsprongsgarantie

De elektriciteit die wordt verkocht onder het label "gegarandeerd uit hernieuwbare oorsprong" geeft heel wat ondernemingen de kans om hun ecologische voetafdruk te verkleinen.

In 2019 daalde het volume verkochte elektriciteit met oorsprongsgarantie met 5% ten opzichte van 2018, tot 2.172 GWh. Bedrijven als epsico, Volvo, Ferrero, Vandermoortele, Bakker Belgium, PSA, Alken Maes NV genieten dergelijke contracten met oorsprongsgaranties.

Verkoop van elektriciteit met oorsprongsgarantie (GWh)

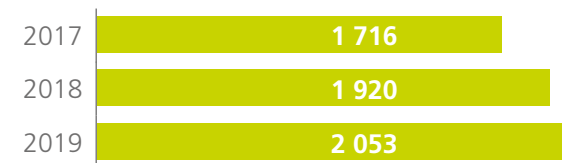
Bron: Luminus.

Terugkopen van "groene" energie geproduceerd door de ondernemingen

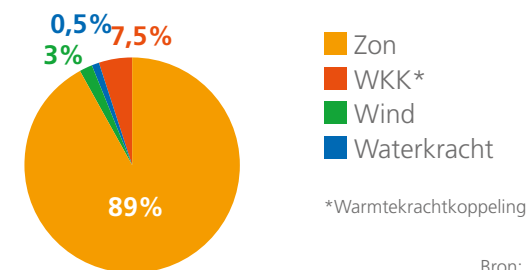
Het aantal auto-producenten bij wie de elektriciteit wordt aangekocht via een "Green Power"-contract is in 2019 nog toegenomen (+6,9%), wat zich vertaalt in een vermindering van de ecologische voetafdruk van Luminus (scope 3).

In 2019 waren de auto-producenten bij wie Luminus hernieuwbare elektriciteit aankoopt overwegend eigenaars van zonnepanelen, hoewel er een daling is van 3,3% ten opzichte van 2018. Het aantal WKK- en windenergiecontracten en het aantal waterkracht-energiecontracten is licht gedaald in vergelijking met 2018.

Green Power contracten (toegangspunten)

Type energie verworven in 2019 als een percentage per toegangspunten

Bron: Luminus.

Center Parcs installeert eerste WKK-eenheid met ondersteuning van Vanparijs Engineers

Center Parcs-domein “De Vossemeren” in Lommel heeft een gloednieuwe WKK-eenheid in gebruik genomen. Ze zal elektriciteit opwekken en warmte leveren aan het subtropisch zwemparadijs. Het proefproject, goed voor een vermogen van 635 kWe, werd al opgevolgd door een tweede project in vakantiepark De Haan.

Center Parcs, de beroemde uitbater van vakantieparken, heeft besloten om zich geleidelijk aan toe te leggen op een duurzaam energiebeheer en een verkleining van zijn ecologische voetafdruk. Een van de geïmplementeerde strategieën daartoe is de installatie van WKK-eenheden in de domeinen. Deze maken het inderdaad mogelijk om zelf een deel van de nodige elektriciteit te produceren en om de warmte die door het proces wordt gegenereerd te recupereren voor de verwarming van de installaties, in het bijzonder de zwembaden.

Een proefproject

De Vossemeren is zo het eerste Belgische vakantiedorp dat is uitgerust met een WKK-eenheid. Ze produceert er elektriciteit voor de Market Dome, het hoofdgebouw. De warmte die door de installatie wordt geproduceerd, wordt gerecupereerd om het subtropisch zwemparadijs in het hartje van het park te verwarmen.

“Deze investering draagt bij aan de verlaging van de CO₂ voetafdruk en betekent een significante vermindering van de energiekosten voor het park”, licht Tomas Geeraert toe, Sales Account Manager bij Luminus Solutions. “We hebben ook een buffertank geïnstalleerd om de warmte die niet onmiddellijk kan worden benut toch te kunnen recupereren.”

Actief sinds oktober

De installatiewerkzaamheden van de warmtekrachtoppelingseenheid van 635 kWe zijn in mei 2019 gestart. Luminus Solutions en Vanparijs Engineers, dochterondernemingen van Luminus, hebben de krachten gebundeld voor het ontwerp, de installatie, inbedrijfstelling en het onderhoud van de installatie en staan ook in voor het beheer van de warmtekrachtcertificaten. Het project wordt gefinancierd door Power2Green, het investeringsplatform van Luminus.

De voorlopige oplevering van de eenheid vond plaats in oktober 2019. De eerste resultaten zijn bemoedigend, aangezien de behaalde energiebesparing groter blijkt dan de eerste schattingen.

De fameuze tropische dome van De Vossemeren in Lommel.

De nieuwe warmtekrachtoppelingseenheid.

Energieprestatiecontract op 14 schoolsites: 95% van de werkzaamheden voltooid in 2019

In 2019 werd 95% van de geplande werkzaamheden als onderdeel van het energieprestatiecontract RenoWatt, in de provincie Luik, uitgevoerd door Luminus Solutions. Voor 13 van de 14 betrokken scholen is de vermindering van de CO₂-voetafdruk al gemeten: er is sprake van een daling van 41%, terwijl de aanvankelijke doelstelling lag op 32%.

Dit ambitieuze project om de energiefactuur van 14 schoolgebouwen te verlagen, maakt deel uit van het RenoWatt-plan dat in het leven is geroepen om de overheid te helpen haar energieverbruik en ecologische voetafdruk te verkleinen. In 2018 waren 60% van de geplande werken al voltooid. Eind 2019 is nu 95% van de renovatiewerkzaamheden aan de gebouwen en de optimalisatie van de verwarmingssystemen afgerond.

Gevels van het Directoraat-generaal van Onderwijs en het Provinciaal internaat van Seraing.

Links de nieuwe zinkbekleding met het nieuwe raamwerk in hoogwaardig aluminium.

Rechts de steiger tegen de gevel die wordt gerenoveerd.

Isolatie en renovatie

De door Luminus Solutions geïmplementeerde oplossingen zijn gericht op drie assen:

- Betere thermische isolatie van de gebouwen: de vervanging van meer dan 2 500 m² raamwerk door raamwerk in hoogwaardig aluminium en de isolatie van 1 000 m² gevels met natuurlijke (terracotta bakstenen) of recycleerbare (zink) materialen. Deze oppervlakken vormen een aanvulling op de 4 000 m² raamwerk die in 2017 en 2018 zijn geïnstalleerd en de 10 000 m² gevels en daken die in de voorgaande jaren zijn gerenoveerd. Hierdoor kon de verwarmingsbehoefte van 70 klaslokalen, sporthallen en internaten drastisch worden verlaagd.
- Renovatie en optimalisatie van de verwarmingssystemen (reeds uitgevoerd in 2018).
- Plaatsing van hoogwaardige ledverlichting en aanwezigheidsensoren met timer. Behalve dat ze energiebesparing opleveren, voldoen deze installaties ook aan de huidige verlichtingsnormen.

Eerste resultaten meer dan bemoedigend

De voltooiing van bijna alle werken in 2019 stelde Luminus Solutions in staat om de validatie van de energieprestaties na renovatie te starten voor 13 van de 14 sites die onder het contract vallen. Deze eerste resultaten zijn bijzonder deugddoend. Het project voorzag voor de schoolgebouwen oorspronkelijk immers een gemiddelde vermindering van de CO₂-voetafdruk met 32%. Tot dusver wijzen de metingen van de prestaties echter op een vermindering van 41%. En volgens de projectingenieur kunnen die cijfers nog beter uitvallen.

Opdracht meer dan geslaagd voor Luminus Solutions, dat ook tijdens vijftien jaar instaan voor het onderhoud van de installaties.

Een van de nieuwe, goed geïsoleerde daken van het IPES van Hesbaye in Waremme.

Gemeente Dilbeek verlaagt verbruik met de hulp van Luminus Solutions: doel -19%

In 2019 ondertekende de gemeente Dilbeek een energieprestatiecontract met Luminus Solutions om de energie-efficiëntie van haar gebouwen te verbeteren en een deel van haar energie te produceren uit hernieuwbare bronnen. Doel: het energieverbruik tegen 2020 met 19% verlagen.

Dit energieprestatiecontract mag dan wel ambitieus lijken - het betreft maar liefst twaalf gebouwen, waaronder het zwembad en het cultuurcentrum - toch ligt het in lijn met het engagement van de gemeente om haar CO₂-voetafdruk met 50% te verminderen tegen 2040.

Verwarming en warmtekrachtkoppeling

Een eerste poging om het energieverbruik van de gemeente te verminderen betreft de verwarming van de gebouwen. Enkele van de genomen maatregelen zijn:

- de renovatie van de stookruimte van Kasteelhoeve, een administratief gebouw;
- de installatie en configuratie van een nieuwe regeleenheid in de stookruimte van het gemeentehuis, Kasteel de Viron;
- de installatie van nieuwe ketels en een nieuwe schakelkast in de stookruimte van sporthal Ten Gaerde;
- de herprogrammering van de warmtepompen van de Welzijns-campus, het gebouw waarin de sociale diensten van de gemeente gehuisvest zijn.

Maar het belangrijkste element is de installatie van nieuwe ketels en een WKK-eenheid om het gebouw en het water van het Dilbeekse zwembad te verwarmen. De nieuwe WKK-eenheid, waarvan de installatie begon in 2019 en begin 2020 werd beëindigd, draagt aanzienlijk bij aan de besparingen van de gemeente dankzij de gelijktijdige productie van elektriciteit en warmte met een hoog rendement.

Een beroep op zonne-energie

De gemeente heeft ook besloten om de daken van haar gebouwen te bedekken met zonnepanelen en zo zelf een deel van de elektriciteit die wordt verbruikt in de gebouwen te produceren. Dit betreft in het bijzonder Dil'Arte, het gebouw waarin de Academie voor Schone Kunsten is ondergebracht (260 panelen), maar ook Cultuurcentrum Westrand (490 panelen).

Relamping en relighting

Het derde luik van het contract is gericht op besparingen met betrekking tot de verlichting in de gebouwen. Om deze doelstelling te bereiken, stelde Luminus Solutions een mix voor tussen relighting - het plaatsen van nieuwe armaturen - en relamping - het vervangen van bestaande lampen en buizen door zuinigere modellen. Relamping is goedkoper maar om technische redenen niet altijd mogelijk, vandaar het belang om elke situatie zorgvuldig te bestuderen.

Een verbintenis van tien jaar

Het energieprestatiecontract voorziet in een verbintenis van tien jaar: één jaar voor de renovatiewerkzaamheden en negen jaar waarin Luminus Solutions zal zorgen voor het onderhoud en de monitoring van de installaties om optimale energieprestaties te garanderen. De gegarandeerde energie besparingen zijn goed voor 1,2 GWh per jaar.

De ondertekening van het energieprestatiecontract is het resultaat van de inspanningen van verschillende stakeholders.

Van links naar rechts:

- Lieven Vanstraelen, Energyinvest
- Paul Vanden Meerssche, gemeenteraadslid
- Walter Zelderloo, gemeenteraadslid,
- Frank Schoonacker, Corporate Affairs Luminus
- Diane Van Hove, schepen
- Raoul Nihart, CEO Luminus Solutions
- Anneleen Van den Houte, schepen
- Miguel Casas, Energyinvest

2 046 zonnepanelen op de daken van Isomo in Kortrijk

Insaver, een dochteronderneming van Luminus, plaatste 2 046 zonnepanelen op verschillende daken van de werkplaatsen op de site van Isomo in Kortrijk. De jaarlijkse productie van de installatie komt overeen met het energieverbruik van 181 huishoudens*. Isomo zal meer dan 75% van de geproduceerde elektriciteit zelf verbruiken.

Isomo is al meer dan een halve eeuw actief in de productie en verwerking van geëxpandeerd polystyreen (EPS), in de volksmond ook piepschuim genaamd, dat vooral gebruikt wordt als verpakkings- en isolatiemateriaal. Dit isolatiemateriaal kan worden gebruikt door particulieren en bedrijven om minder te moeten verwarmen.

Volgens de CEO van Isomo, Thierry Vereecke, was het "belangrijk dat Isomo ook zelf inzet op energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Het was dan ook een logische stap om een PV-installatie te laten plaatsen en te zorgen voor onze eigen groene energie."

Insaver, een dochteronderneming van Luminus, gespecialiseerd in zonne-energie, dakwerken, isolatie en batterijsystemen plaatste 2 046 zonnepanelen op de daken van Isomo. De werken begonnen op 6 november 2019 en werden voltooid in januari 2020.

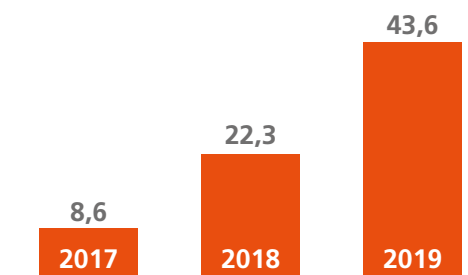
De jaarlijkse productie van de PV-installatie wordt geschat op 634 MWh, wat overeenkomt met het energieverbruik van 181 huishoudens*. Isomo zal meer dan 75% van de geproduceerde elektriciteit zelf verbruiken.

"Bedrijven en gezinnen helpen om hun ecologische voetafdruk te verkleinen, is onze bestaansreden", aldus Jan Pollaris, CEO van Insaver.

*met een verbruik van 3,5 MWh/jaar

Een deel van een dak van de werkplaatsen op de site van Isomo.

Gecumuleerd vermogen van de zonnepanelen geïnstalleerd bij residentiële klanten en bedrijven, in België, in MW

Zonnepanelen: meer dan 20 MW geïnstalleerd door de dochterondernemingen van Luminus

In 2019 hebben Insaver en Dauvister, de twee dochterondernemingen van Luminus die gespecialiseerd zijn in de installatie van zonnepanelen (naast andere energiediensten), hun eerdere record zwaar overtroffen. In één jaar installeerden ze meer dan 20 MW, een stijging van meer dan 95% ten opzichte van 2018.

920 zonnepanelen op het dak van Campus Spoor West dankzij het Power to School-programma

Op 17 mei 2019 huldigde Luminus 920 zonnepanelen in die werden geïnstalleerd op het dak van Campus Spoor West van scholengroep Sint-Goedele Brussel, in Anderlecht. Deze worden geplaatst in het kader van het Power to School-programma, het resultaat van een samenwerking tussen Luminus en GoodPlanet, ondertekend in 2017.

“Een Power to School-project omvat de installatie en het onderhoud van zonnepanelen, plus de volledige financiering ervan door Luminus. Tezelfdertijd bieden we een educatief programma aan om studenten en hun ouders bewust te maken van het belang van duurzame ontwikkeling”, aldus Inne Peersman, adjunct-directeur van GoodPlanet. “Via onze projecten, campagnes en workshops planten we zaadjes voor een duurzame, concrete en aantrekkelijke verandering.”

De zonne-installatie van Campus Spoor West in Anderlecht telt 920 zonnepanelen met een capaciteit van 275Wp elk.

De productie wordt geraamd op zo'n 250 000 kWh/jaar, wat overeenkomt met ongeveer 40% van het elektriciteitsverbruik van het gebouw.

Scholengroep Sint-Goedele Brussel is met Campus Spoor West toe aan zijn tweede zonne-installatie in samenwerking met Luminus. In 2018 was het Sint-Jozefcollege in Sint-Pieters-Woluwe al aan de beurt (515 zonnepanelen, goed voor een geraamde opbrengst van ongeveer 140 000 kWh/jaar). Dit resulteerde in een daling van de elektriciteitsfactuur met 20% tot 50%, afhankelijk van het aantal uren zon.

De vzw Sint-Goedele Brussel zal de winst die de zonne-installaties opleveren verdelen over alle scholen binnen de scholengroep zodat ook vestigingen waar geen zonnepanelen kunnen worden gelegd, een lagere energiefactuur genieten waardoor er middelen vrijkomen voor kinderen, leerlingen en studenten.

Dankzij het Power to School-programma genieten scholen van een vermindering van hun energiefactuur en hun ecologische voetafdruk. Na tien jaar wordt de installatie overgedragen aan de school.

Gloednieuwe zonnepanelen, ingehuldigd door, van links naar rechts:

- Frank Schoonacker, director corporate affairs Luminus,
- Inne Peersman, adjunct-directeur Goodplanet,
- Piet Vandermot, algemeen directeur vzw Sint-Goedele Brussel,
- Guy Vanhengel, minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en voorzitter van het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), bevoegd voor onder meer onderwijs.

Newelec betrokken bij duurzaammobiliteitsbeheer in Brussel, met Effia

In 2019 werkte Newelec, een van de dochterondernemingen van Luminus, samen met Effia Belgium om de nieuwe transitparking van Parking.Brussels in Anderlecht te voorzien van alle technische apparatuur die nodig is voor het beheer ervan. Voor Newelec betekende dit voornamelijk de plaatsing en de inbedrijfstelling van 34 oplaadpunten voor elektrische voertuigen.

Eind december 2018 haalden Effia en Newelec samen een aanbesteding binnen die was uitgeschreven door het parkeeragentschap van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Parking.Brussels. De opdracht bestond erin een nieuwe transitparking uit te rusten nabij metrostation Ceria. De parking ligt aan de rand van Brussel en telt 1 350 plaatsen voor auto's en 300 plaatsen voor fietsen. Ze vormt een van de sleutelementen van het mobiliteitsbeleid van het Brussels gewest.

Op die manier kunnen pendelaars hun auto of fiets immers achterlaten op een veilige plek aan de rand van Brussel, en de rest van hun traject afleggen met het openbaar vervoer.

Het contract had betrekking op de installatie van de technische apparatuur die nodig is voor het beheer van de parkeergarage: het detectiesysteem 'vrij' of 'bezet' zodat automobilisten zo snel mogelijk kunnen parkeren, het videobewakingsysteem, de installatie van betaalautomaten en het systeem voor het lezen en herkennen van nummerplaten om de uitrit uit de parkeergarage vlot te laten verlopen.

Het project had ook een ecologisch luik: de plaatsing en inbedrijfstelling van 34 laadpunten - 17 dubbele laadstations - voor elektrische of hybride "plug-in"-voertuigen. Deze laadstations zijn geïnstalleerd op de eerste verdieping van de parkeergarage en zijn aangesloten op een regelsysteem dat in staat is om het opladen van de voertuigen in realtime te moduleren en prioriteit te geven op basis van het beschikbare vermogen, de kosten en het laadniveau van de batterij. Een manier om meer automobilisten te overtuigen om over te schakelen op elektrisch aangedreven voertuigen door ze de mogelijkheid te bieden hun batterijen overdag op te laden.

Het geheel werd in de loop van 2019 geïnstalleerd en in gebruik genomen. Voor 2020 staat een nieuwe fase gepland met de installatie van een carport met zonnepanelen op de bovenste verdieping van de parkeergarage. De 720 panelen van 335 watt moeten 240 kW piekvermogen kunnen leveren aan de laadstations. De regeleenheid zal worden aangepast om waar mogelijk de voorkeur te geven aan zonne-energie, zodat het aandeel hernieuwbare energie bij het opladen van de voertuigen zo groot mogelijk wordt.

Een van de
17 laadstations
die zijn
geïnstalleerd
door Newelec.

De parking op de eerste verdieping.

LuWa: begin van de renovatiewerkzaamheden van de verlichting op de grote assen van de Waalse autosnelwegen

Het contract voor de modernisering van de verlichtingsinfrastructuur op de grote assen van de Waalse autosnelwegen, eind 2018 binnengehaald door het LuWa-consortium, omvatte een eerste inventarisatiefase, die werd afgerond in de zomer van 2019. Het tweede luik van het contract dat is gericht op de werkzaamheden die drie en een half jaar moet duren, begon in november 2019.

Een publiekprivaat partnerschap om 110 000 lichtpunten te renoveren

Op 14 december 2018 kende het Waals Gewest het contract "Lichtplan 4.0" toe aan het LuWa-consortium (bestaande uit Citelum, Luminus, CFE en DIF), als onderdeel van een Europese aanbesteding van SOFICO (Société wallonne de Financement Complémentaire des infrastructures). Het contract met een looptijd van 20 jaar omvat het ontwerp, de modernisering, de financiering, het beheer en het onderhoud van de openbare verlichtingsinfrastructuur op de door SOFICO beheerde snelwegen, of 2 700 km wegen, waarvan 400 km verkeerswisselaars.

Op termijn zal 76% energie kunnen worden bespaard en zal de lichtvervuiling vermindert worden. Men is immers van plan om meer dan 110 000 natriumlampen te vervangen door LED-lampen, 850 elektrische bedieningspunten in overeenstemming te brengen of te vervangen en een CMMS-platform (computerondersteund onderhoudsbeheer) op te zetten.

In 2019 zijn drie soorten diensten geïmplementeerd:

- Vanaf de eerste dag van het contract, op 13 februari, werd het 24/24 onderhoud van de volledige infrastructuur overgenomen door het consortium.
- Er is een gedetailleerde inventarisatie gemaakt om de reikwijdte van het contract te bepalen en om zo goed mogelijk te anticiperen op de uitvoering van de werkzaamheden. Deze inventarisatiefase duurde langer dan gepland, tot augustus.
- Er is een aanvang genomen met de renovatie van de elektriciteitscabines en de bijbehorende lichtpunten, die drie en een half jaar in beslag zal nemen. Eind december 2019 waren zeven cabines gerenoveerd.

Op 14 augustus 2019 vond tijdens de inventarisatiefase een dodelijk ongeval plaats, hoewel de werf was gesignaleerd volgens de geldende normen. Een arbeider stierf toen een automobilist de controle over zijn voertuig verloor. Na deze tragische gebeurtenis, heeft het consortium in overleg met de Service Public de Wallonie beslist vanaf september 2019 de signalisatieregels te verstrengen om dergelijke omgevallen koste wat het kost te voorkomen.

Installatie van de LED-lamparmaturen.

Interventie bij een van de 110 000 te moderniseren lichtpunten.

Bevoorradingzekerheid

Het kader

De rol van de transportnetbeheerder

Om het evenwicht op het hoogspanningsnet te allen tijde te verzekeren, doet Elia een beroep op “evenwichtsverantwoordelijken”, elektriciteitsleveranciers die op elk moment een aanpassing kunnen garanderen tussen wat hun klanten consumeren en wat ze zelf produceren en / of doorverkopen aan Elia.

Elia moet ook kunnen beschikken over vermogensreserves, opwaarts of neerwaarts, waarmee een residueel en / of incidenteel onevenwicht kan worden gecompenseerd.

Er kunnen verschillende middelen worden gemobiliseerd om deze aanpassingen door te voeren:

- de primaire controlereserve - frequentiestabilisatie (FCR), automatisch geactiveerd in minder dan 30 seconden, opwaarts en neerwaarts;
- de secundaire controlereserve - automatisch frequentieherstel (aFRR), continu geactiveerd, opwaarts en neerwaarts;
- de tertiaire controlereserve - manueel frequentieherstel (mFRR), kan alleen opwaarts worden geactiveerd en gebruikt in geval van een aanzienlijk onevenwicht;
- het niet-gereserveerde vermogen dat opwaarts en neerwaarts kan worden geactiveerd in het kader van een CIPU-contract (Contract for the Injection of Production Units);
- import en export van elektriciteit, gecontracteerd bij naburige transportnetbeheerders.

Op elk moment bijdragen tot het evenwicht tussen productie en consumptie: de rol van Luminus

Dankzij zijn thermische centrales levert Luminus verschillende soorten diensten aan transportnetbeheerder Elia die bijdragen tot het evenwicht van het net en de bevoorradingzekerheid van het land:

(1) Een functie van “evenwichtsverantwoordelijke”, verzekerd in realtime, ten belope van de volumes die door zijn klanten worden verbruikt. Als onderdeel van deze functie moet Luminus permanent en in realtime op de transmissie- of distributienetten een hoeveelheid energie injecteren die gelijk is aan die van het verbruik van zijn klanten. Elk onevenwicht heeft een kostprijs, die hoog kan oplopen, vooral als een verondersteld beschikbare capaciteit niet in staat is om de energie te produceren die door de netten wordt vereist. Want een bevoorradingstekort, gecumuleerd met eventuele incidenten kan gevolgen hebben voor het totale evenwicht van het systeem.

Het evenwicht op elk ogenblik verzekeren, waarbij de risico's zoveel mogelijk worden beperkt, veronderstelt:

- een goede inschatting van de consumptieprofielen van de klanten op lange, middellange en korte termijn, om op voorhand de middelen te voorzien om deze behoeften optimaal te dekken, zowel wat de kostprijs als de betrouwbaarheid van de geleverde energie betreft;
- een evaluatie of meting van de schommelingen van de hernieuwbare productie;
- een activering van de flexibiliteit die beschikbaar is bij de klanten en/of bijsturing in realtime van de productie van de meest flexibele installaties (gecombineerde cycli in werking, open cycli, warmtekrachtkoppeling,...) om schommelingen in de hernieuwbare productie of een uitval van de basiseenheden (kerncentrales) te compenseren.

- dekking van de financiële risico's met betrekking tot de zeer grote schommelingen van de elektriciteits- en gasprijzen op de groothandelsmarkt. De prijzen kunnen immers plots stijgen, bijvoorbeeld bij onvoorziene onbeschikbaarheden. Of omgekeerd aanhoudend dalen, in geval van structurele overproductie ten opzichte van de behoeften, waardoor de inkomsten van de producenten afnemen.

(2) Een bijdrage aan het evenwicht van het netwerk via de levering van ondersteunende diensten, ook in realtime of op zeer korte termijn:

- automatisch frequentieherstel (aFRR);
- manueel frequentieherstel (mFRR);
- blackstart service geactiveerd in geval van black-out.

Luminus draagt als producent bij tot het evenwicht tussen productie en verbruik dat wordt verzekerd door de transportnetbeheerder, in het kader van periodieke aanbestedingen voor die verschillende ondersteunende diensten, dankzij zijn eigen productie-eenheden.

Gascentrales essentieel om het evenwicht tussen productie en verbruik en de bevoorradingszekerheid te garanderen

De opstart van de niet-gereserveerde, flexibele productie-eenheden gebeurt op basis van de prijzen van de verschillende producenten, te beginnen bij de minst dure, totdat aan de vraag is voldaan. De centrales van de buurlanden nemen deel aan deze groothandelsmarkt binnen de gelimiteerde beschikbare interconnectiecapaciteit.

De rentabiliteit van de gasgestookte elektriciteitscentrales hangt af van de “clean spark spread”, dit wil zeggen het prijsverschil tussen de aankoopprijs van gas en de gerelateerde CO₂ enerzijds, en de prijs van de elektriciteit die wordt verkocht op de groothandelsmarkten anderszijds. De thermische centrales die niet zijn gereserveerd om evenwichtsdiensten te leveren, werken enkel wanneer de marktprijzen de dekking van de variabele productiekosten garanderen.

Dit betekent dat de groothandelsmarkten de investeringskosten van de producenten niet systematisch vergoeden.

De indicatoren

Aan de hand van verschillende soorten gegevens wordt de bijdrage van het bedrijf aan de bevoorradingszekerheid beoordeeld.

Bepaalde productie-eenheden, uitgerust met dieselmotoren, kunnen worden aangesproken door Elia in het kader van de black-startcontracten (opstart van de eenheid zonder externe voeding, in geval van een black-out). De centrale van Seraing en de twee open cycli van Gent-Ham, waarvan de dieselmotoren elke maand worden getest, leveren dit soort service. In 2019 is echter geen enkele black-starttest uitgevoerd op vraag van Elia. Aangezien de GRI-indicatoren die in voorgaande jaren waren gedefinieerd om de bijdrage van Luminus aan de bevoorradingszekerheid te meten in 2019 niet van toepassing waren *, werd in de loop van het jaar een andere relevante indicator gedefinieerd.

Het gaat om de beschikbaarheidsgraad van productie-eenheden met een geïnstalleerd vermogen van meer dan 100 MW - gegevens toegankelijk via het REMIT-platform (Regulation on wholesale Energy Market Integrity and Transparency).

Krachtens de REMIT-verordening moeten Europese elektriciteitsproducenten zogenaamd fundamentele gegevens verstrekken, zoals gegevens over de beschikbaarheid en het gebruik van productiefaciliteiten die "belangrijk zijn voor de markt".

In het geval van Luminus behaalden de productie-eenheden van meer dan 100 MW (Seraing en Ringvaart) een beschikbaarheidsgraad van 88,8%, van juli tot december 2019.

Bevoorradingszekerheid

Beschikbaarheid van elektriciteitsproductie-eenheden van meer dan 100 MW
(van 1 juli 2019 tot 31 december 2019)

88,8%

* Een tweede indicator betrof de geplande of onaangekondigde opstarttesten van de gecombineerde gascyclus geselecteerd voor de strategische reserve - een bepaling die in 2019 niet langer van toepassing is.

Gasturbine van Gent-Ham wordt een turbine met open-cyclus

Nieuwe transformatie van de site Gent-Ham in 2019: de gecombineerde cyclus gasturbine die in 2017 werd gesloten, is omgezet in een open cyclus, om beter te kunnen inspelen op schommelingen in het evenwicht tussen vraag en aanbod en om de ontwikkeling van intermitterende energieën te bevorderen.

Na de “definitieve” sluiting in 2017 zou de gecombineerde cyclus gasturbine van Gent-Ham (52 MW) worden ontmanteld*. In de winter van 2018-2019 kreeg hij echter een kort tweede leven om de onverwachte productiedaling van de Belgische nucleaire park op te vangen. In 2019 besliste Luminus, gezien de ontwikkelingen op de groothandelsmarkt, om deze gecombineerde cyclus om te bouwen tot een turbine met open cyclus, en zo over een ultraflexibele productiecapaciteit te beschikken - in plaats van hem te ontmantelen.

Twee “open cyclus” gasturbines die in 2008 in Gent-Ham werden geïnstalleerd, vervullen deze rol al. Met ongeveer 40% ligt hun rendement lager dan de 62% van een gecombineerde cyclus van de laatste generatie (in een gecombineerde cyclus worden de gassen van de verbrandingsturbine gerecycleerd naar een tweede, stoomgestookte turbine). Anderzijds duurt het slechts een tiental minuten voordat deze turbines na opstart hun volle vermogen bereiken - en ze stoppen net zo snel. Deze flexibiliteit is essentieel om de rol als back-up voor de productie van wind- en zonne-energie te vervullen.

Ombouw

Voor de ombouw naar een open cyclus werden van juli tot oktober 2019 werkzaamheden uitgevoerd. Het doel was een “bypass” te creëren om de verbrandingsgassen direct af te voeren, zonder ze in de stoomcyclus te injecteren. Deze transformatie maakt het nu mogelijk om snel te voorzien in een tijdelijke levering van elektriciteit wanneer dat nodig is.

Met drie “state-of-the-art” turbines wordt de energiecentrale van Gent-Ham dan ook een pijler in de Luminus-strategie om de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen in België te bevorderen.

* Het rendement van de gecombineerde cyclus van Gent-Ham, die in de jaren 90 in gebruik werd genomen, lag lager dan dat van de recentere gecombineerde cycli. Hij draaide steeds minder en kon de vaste kosten niet meer dekken. Hem sluiten was dan ook een logische beslissing.

**Kraan om de nieuwe schoorsteen te plaatsen.
Op de voorgrond de opslagtank voor
gedemineraliseerd water.**

**Omhulsel van de
nieuwe bypass-
schoorsteen (plaatsing
isolatie, in situ).**

Complementair aan windenergie

Met een Belgisch productiepark dat zich steeds meer richt op hernieuwbare energie, en in het bijzonder windenergie, zowel op het niveau van Luminus zelf als in België, zijn gasturbines essentieel geworden om de intermitterende hernieuwbare energiebronnen te compenseren.

De energietransitie versnellen

De uitdagingen

Als antwoord op de klimaatverandering en rekening houdend met de toegenomen druk op de traditionele activiteiten (dalend verbruik en lagere marges), richt Luminus zich in zijn strategie op de ontwikkeling van energiediensten en hernieuwbare energie, om zo zijn volle rol te spelen in het koolstofarm maken van de economie en de elektrificatie die daarmee logischerwijze gepaard gaat.

Innovatie is een van de sleutels tot de ontwikkeling van een onderneming, zeker in een context van versnelde energietransitie, met sterk veranderende verwachtingen van de klanten. Er zijn technologische ontwikkelingen aan de gang op alle niveaus: minder schadelijke energiebronnen voor het milieu; een efficiëntere infrastructuur; digitale hulpmiddelen om het verbruik beter te meten, beheren en beperken.

Het kader

Om zijn nieuwe activiteiten te ontwikkelen, moet Luminus voortdurend innoveren en nieuwe competenties verwerven. Dit betekent dat een deel van de financiële, menselijke en technische middelen wordt besteed aan de voorbereiding van de toekomst. Deze belangrijke as in de Luminus-strategie is opgebouwd rond twee pijlers:

- een "Power to Innovate"-programma om innovatie te stimuleren, bedrijfstransformatie te versnellen en nieuwe economische modellen te testen, met name op basis van de #next-incubator en de #now-aanpak die in 2019 werd gelanceerd en die innovatie wil losweken in het hart van de dagelijkse activiteit van de Luminus-teams;
- cross-functionele business development teams, georganiseerd in "agile" modus, om nieuwe producten of aanbiedingen te ontwikkelen.

Power to Innovate

In 2016 lanceerde Luminus het programma "Power to Innovate", met drie doelstellingen:

- Een cultuurverandering faciliteren door innovatie centraal te stellen in de werkmethodes en zo iedereen te mobiliseren.
- Sneller nieuwe producten en diensten ontwikkelen en op de markt brengen om de concurrenten voor te blijven.
- Durven te experimenteren met nieuwe businessmodellen en andere disruptieve ideeën, om de groeimotoren van morgen te identificeren.

#next

Nog in 2016 richtte Luminus #next op, een innovatie-accelerator met eigen governance. Werknemers kunnen minstens drie maanden worden gedetacheerd om ze met de steun van Start-it@KBC de mogelijkheid te geven prototypes te ontwikkelen.

De projecten worden geselecteerd door een comité dat ook externe experts en managers van dochterondernemingen van Luminus bevat.

Business Development

Sinds 2018 zet Luminus ook specifieke middelen in voor "Business Development"-activiteiten om de meest veelbelovende concepten te valideren, met name door pilootprojecten op te starten met verschillende partners (Belgische start-ups, dochterondernemingen van de EDF-groep, de O&O-afdeling van de groep). Deze activiteiten staan toe rond prioritaire thema's de positionering van Luminus te verduidelijken, het marktpotentieel te evalueren, een product of aanbod te structureren en de time to market te versnellen.

Opvallende feiten

Eén incubator, twee spin-offs

In 2016 gaf het programma Power to Innovate aanleiding tot de organisatie van een online wedstrijd om de oprichting van start-ups te stimuleren. Meer dan de helft van de medewerkers nam hieraan deel, er werden meer dan 80 virtuele start-ups bedacht. Drie start-ups werden geselecteerd om verder te worden uitgewerkt in het kader van de incubator #next, met de steun van Start-it@KBC.

In 2019 zagen verschillende nieuwe bedrijven het daglicht na een test- en pre-ontwikkelingsfase als onderdeel van de incubator #next. In het bijzonder:

- **bcheck**, een start-up die zich toelegt op het voorspellend onderhoud van verwarmings ketels;
- **Bolt**, een verkoper van lokale groene energie die klanten en lokale producenten met elkaar in contact brengt via een digitaal platform.

In 2019 werd, naast de projecten die zich al in de testfase bevinden, een interne #next2019-campagne gelanceerd. Alle personeelsleden konden deelnemen, zolang hun idee maar paste binnen een van de zogenaamde “strategische” uitdagingen. Meer dan 350 collega’s deden mee, er werden 98 verschillende concepten voorgesteld. Vijf van de 98 concepten werden geselecteerd en zullen in 2020 worden getest als prototype in de incubator #next.

Verder werden twee nieuwe samenwerkingen aangegaan met Belgische en Europese start-ups, en werd ook de samenwerking met Watt Factory, aangevat in 2018, verdergezet.

Wat het “business development”-programma betreft, hadden de thema’s voor 2019 betrekking op elektrische mobiliteit, waterstof, biogas, energieopslag en energiegemeenschappen.

De indicatoren

150,7 miljoen euro geïnvesteerd in 2019

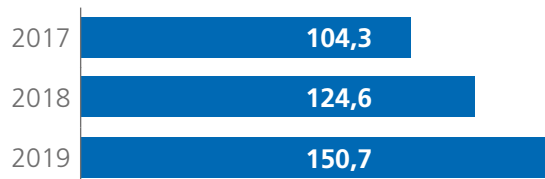
In 2019 bedragen de investeringen van Luminus 150,7 miljoen euro (BEGAAP-equivalent).

Als we in het bedrag van de totale investeringen de indirecte investeringen meenemen in windontwikkelingsbedrijven waarin Luminus een belang heeft, bedraagt het investeringspercentage in hernieuwbare energie 65,4% in 2019.

Deze investeringen maakten de bouw van 27 windmolens mogelijk, in Villers 4 (13), Eeklo (2 op 6), Lierneux (1 op 6), Colas Feluy (1), Le Roeulx (1), Ghislenghien (2), Geel West (3) en Turnhout (4 op 5). In totaal bedragen de investeringen van Luminus in hernieuwbare energie, hetzij rechtstreeks, hetzij via zijn ontwikkelingsfilialen (e-NosVents, opgericht in 2016, ActiVent Wallonie, opgericht in 2017 enz.) 130,8 miljoen euro.

De diensten en energie-efficiëntie-activiteiten werden verder uitgebouwd door succesvolle overnames, met name die van Censatech door ATS, en die van Ervac door Newelec.

Investerings in miljoen euro

GRI 203-1

Bron: Luminus (BEGAAP-norm).

Belastingverlagingen voor innovatie en hernieuwbare energie

Voor zijn initiatieven op het vlak van Onderzoek & Ontwikkeling in 2019 kreeg Luminus een verlaging op de bedrijfsvoorheffing ten bedrage van 3,29 miljoen euro.

De belastingbesparing voor de investeringen van 2019 in hernieuwbare energie wordt geraamd op 10,94 miljoen euro.

Belastingverlagingen voor innovatie en hernieuwbare energie

Miljoen euro verlaging op de bedrijfsvoorheffing voor innovatie

Miljoen euro belastingbesparing voor investeringen in hernieuwbare energie

GRI 201-4-a

Bron: Luminus.

Drijvende zonnepanelen: Pulse-prijs voor test op ware grootte in Dessel

Een rendementsverschil van bijna 20% ... De door Luminus geïnstalleerde drijvende dubbelzijdige zonnepanelen hebben hun belofte waargemaakt. De LotuSun-technologie kaapte de "Pulse"-prijs weg die wordt uitgereikt door medewerkers van de EDF Groep als onderdeel van de jaarlijkse innovatiewedstrijd.

Deze innovatie, gepatenteerd door de EDF Groep, is het resultaat van een samenwerking tussen de productieteams van Luminus, de R&D-afdeling van de groep, EDF Renewables en EDF Hydro.

De technologische oplossing die in Dessel werd geïmplementeerd bestaat uit de plaatsing op een wateroppervlak van een of meer vloten met dubbelzijdige zonnepanelen. Het oppervlak van de vloten is bedekt met een reflecterend materiaal, speciaal ontworpen om zoveel mogelijk zonlicht te reflecteren, waardoor de elektriciteitsproductie met 14% toeneemt in vergelijking met enkelzijdige panelen, tegen een verwaarloosbare meerkost. Koeling, geleverd door water en wind, verbetert de opbrengst met nog eens 6% in vergelijking met panelen op het dak.

Beter gebruik van de ruimte

Door zonnepanelen te installeren op kunstmatige waterlichamen (in Europa voornamelijk oude groeves die zijn omgevormd tot meren en opvangbekkens voor waterkrachtcentrales), wordt ruimte op het land bespaard. De vloten zijn zo ontworpen dat vogels die erop landen ook zonder problemen weer kunnen wegvliegen. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van panelen ervoor dat er minder water verdampt en dat er minder algen groeien.

Oude zandwinningsput

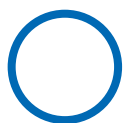
De gekozen site voor de testinstallatie ligt in de buurt van Dessel, in een groeve van de Sibelco-groep. Het is een oude zandwinningsput die nu gevuld is met water. De impactstudies die in 2017 en 2018 werden uitgevoerd, bevestigden de lage impact van de panelen op een milieu met een arme biodiversiteit. Het vlot kon in juni 2019 worden geassembleerd door flexibele structuren en stijve dragers te combineren om het drijfvermogen en de veerkracht van de vloten te garanderen. Zo konden in 2019 al zes maanden lang productiegegevens worden verzameld en de prognoses over de opbrengst worden bevestigd. Sibelco gebruikt de elektriciteit die door de panelen wordt geproduceerd, wat overeenkomt met het jaarlijkse verbruik van ongeveer vijf gezinnen.

Tewaterlating van het vlot dat is gebouwd op de oever van het meer. Het vlot meet ongeveer 20 op 30 meter en draagt een vijftigtal zonnepanelen of een geïnstalleerd vermogen van 17 kW.

Het vlot is met een kabel verbonden met een station op de oever. De reflecterende bekleding is zichtbaar onder de panelen.

Industriële warmtepompen: prototype getest in Ham

Om de energie-efficiëntie van de nieuwe WKK-eenheid van Gent-Ham verder te optimaliseren, heeft Luminus geïnvesteerd in een hoge temperatuur warmtepomp van 300 kW die al uitgebreid bestudeerd is door teams van de onderzoeks- en ontwikkelingsafdeling van de EDF-groep in Frankrijk.

Met dit prototype kan een extra deel van de door de WKK-eenheid geproduceerde restwarmte gerecupereerd worden om het rendement verder te verhogen. Deze restwarmte zou anders afgevoerd worden naar het kanaal. De 300 kW geproduceerd vanuit het koelcircuit met lage temperatuur komt overeen met een rendementswinst van 3%.

De warmtepomp van Gent werd in 2019 onderworpen aan verschillende operationele tests, waarbij ze bewezen heeft te kunnen voldoen aan de verwachtingen qua performantie.

De hoge temperatuur warmtepomp gekoppeld aan de nieuwe WKK-eenheid van de site van Gent-Ham.

Individuele en collectieve verwarming: innovatieve monitoringoplossingen met bcheck

Start-up bcheck, ondersteund door de incubator van Luminus en Finance&invest.brussels, biedt twee producten aan: het ene, INDI, is bestemd voor individuele verwarming, het andere, COLL, voor collectieve verwarmingsinstallaties in gebouwen. Een verbetering van het onderhoud en de energie-efficiëntie van woningen speelt daarbij een sleutelrol.

bcheck heeft een systeem met sensoren ontwikkeld die op een gasketel worden gemonteerd om de werking en efficiëntie ervan te monitoren. De verzamelde gegevens kunnen dankzij verschillende algoritmes worden uitgelezen om relevante voorspellingen te doen met betrekking tot eventuele problemen met een installatie. Het systeem is uniek op de markt, het is makkelijk te plaatsen en het respecteert de privacy (de gegevens zijn slechts voor een zeer beperkte tijd toegankelijk).

bcheck richt zich tot zowel eigenaars en gebouwenbeheerders, als verzekeraars en installateurs. Het systeem en de bijbehorende app bieden heel wat voordelen: verhoogde betrouwbaarheid door het voorkomen van schade en pannes, kostenbeheersing, planning van onderhoud, en verder een verbeterd comfort voor de bewoners en betere energiestatistieken.

Finance&invest.brussels heeft 1,1 miljoen euro geïnvesteerd in deze spin-off van Luminus, waarin Luminus eind december 2019 een aandeel van 32,4% bezat. Luminus heeft ook meer dan een miljoen euro geïnvesteerd in de technologische en commerciële ontwikkeling van het bedrijf, binnen zijn innovatieplatform #next, dat in 2017 is opgericht in nauwe samenwerking met accelerator Start it @ KBC, om de ontwikkeling van nieuwe energiediensten aan te moedigen.

Het product INDI werd getest tussen april en juni 2019 op 25 individuele wandketels, dankzij de nauwe samenwerking met Zuiderhaard, die meer dan 2 000 sociale woningen beheert in Vorst en Sint-Gillis.

Het product COLL is geïnstalleerd op verschillende grote ketels van de Anderlechtse Haard, als onderdeel van het energieprestatiecontract dat wordt geïmplementeerd door Luminus Solutions.

De medeoprichters van bcheck, Eric Dirix, Pieter Dirix en Jacques Bolzer hebben de steun genoten van incubator #next en Start It @ KBC, gespecialiseerd in de begeleiding van start-ups.

Het systeem bcheck wordt vervaardigd in België en verkocht in het Verenigd Koninkrijk, België en Italië.

Nieuw gebouw ATS Groep: een showroom in het teken van automatisering en energie-efficiëntie van bedrijven

ATS Groep, dochteronderneming van Luminus en multidisciplinaire technologiegroep, heeft zijn mechanische activiteiten samengebracht op een nieuwe site aan de Langerbruggekaai, in de haven van Gent. Dit gebouw van meer dan 10 000 m² werd volledig herbekeken en gerenoveerd volgens de meest geavanceerde gebouwentechnologie op de markt, en vormt een inspiratiebron voor bedrijven in volle energietransitie. De volledige site, zowel de kantoren als de werkplaatsen, wordt ondersteund door een volledig geïntegreerd gebouwbeheersysteem.

Tijdens de renovatie werd het gebouw helemaal gestript en optimaal geïsoleerd. De studie, het ontwerp, de installatie van de verschillende systemen en de plaatsing van het gecentraliseerde gebouwbeheersysteem is een totaalproject gerealiseerd door ATS.

In de kantoren integreert het geautomatiseerde platform alle bedieningselementen voor de verlichting, verwarming, ventilatie en zonwering. Deze diensten kunnen op elk moment worden bijgesteld dankzij aanwezigheidsdetectie, daglichtmeting en gegevens van het weerstation. Alle technieken interageren met elkaar om het comfort van de gebruikers en de energieprestaties van het gebouw te optimaliseren. De kantoren van 1 200 m² slagen er op die manier in om zowel energie- als CO₂-neutraal te zijn.

In de werkplaatsen met een oppervlakte van 9 500 m² worden ook aanwezigheidsdetectie en daglichtmeting gebruikt om de verlichting, verwarming en airconditioning te regelen in maar liefst elf verschillende zones. De ledverlichting wordt optimaal aangestuurd door het geautomatiseerde platform. De elf zones worden verwarmd via gasdonkerstralers die 50% energiezuiniger zijn dan luchtverwarming via klassieke luchtverhitters.

De nieuwe site kan ook een beroep doen op hernieuwbare energie: 1 100 zonnepanelen die eind 2018 door Insaver zijn geïnstalleerd, kunnen tot 478 kWp produceren. Tot slot werd er ook geïnvesteerd in een energieopslagsysteem of BESS (Battery Energy Storage System). Dit systeem kan tot 360 kWh energie opslaan in lithium-ionbatterijen en werd geplaatst om het eigen energieverbruik te optimaliseren. De BESS kan eveneens dienst doen als noodstroomvoorziening en kan samen met de PV-installatie het gebouw voor beperkte tijd als autonome grid laten functioneren.

Het ventilatiesysteem van de site (12 000 m³ lucht/u) is een integraal onderdeel van de showroom.

Het verwarmingssysteem: links de buffertanken achteraan de twee warmtepompen van 50 kW.

ATS test sinds midden 2019 een systeem dat tot 360 kWh energie kan opslaan in lithium-ionbatterijen.

Naamse start-up door Luminus bekroond op de Energie- en Milieuprijs

Een 100% ecologisch wasmiddel uit de circulaire economie? Dat is het innovatieve wasmiddel van LaverVert, een Naamse start-up die Luminus op 6 juni 2019 in de kijker wou zetten tijdens de Energie- en Milieuprijs.

LaverVert is een Naamse start-up die is opgericht in 2017. Met 12 jaar ervaring in het wasserijwezen besloot Jean-François Eloin om met zijn vriend Adrien Pierson, een zelfstandig verpleger, een wasmiddel te ontwikkelen dat 100% ecologisch is en uit de circulaire economie komt. In 2019 wonnen ze met "Laver Vert, het innovatieve wasmiddel dat uit zijn as herrijst", de Luminus Premium Award tijdens de uitreiking van de Belgische Energie- en Milieuprijs, naast hun nominatie in de categorie "Circulaire economie".

Luminus sponsorde drie jaar lang de Belgische Energie- en Milieuprijs, naast Brussel Leefmilieu, om de realisatie van projecten aan te moedigen die volledig passen bij zijn visie op de toekomst en de duurzame ontwikkeling. Iedereen mag deelnemen: burgers, bedrijven, verenigingen en besturen.

De prijsuitreiking vond plaats op 6 juni 2019 in aanwezigheid van personaliteiten, zoals Nic Balthazar, Belgisch regisseur en klimaatactivist, en Joseph Smits, voormalig voorzitter van de Waalse milieuraad voor duurzame ontwikkeling.

Luminus bekroonde een project dat een methode om wasmiddel te maken "op grootmoeders wijze" in een modern jasje heeft weten te steken. LaverVert recycleert as die wordt geproduceerd door de industrie, maar ook door scholen, om er een betaalbaar ecologisch wasmiddel van te maken dat uit de circulaire economie komt. De koolzaadolie die in het wasmiddel wordt verwerkt, wordt tien kilometer van hun vestiging geproduceerd. En voor de levering van hun producten doen ze een beroep op Hytchers, een collectieve bezorgdienst die is bedacht door een Luikse start-up. Van ontwerp tot levering, alle inspanningen van LaverVert maken deel uit van een aanpak die de mensheid en de planeet een betere toekomst wil bieden.

"De Premium Award van Luminus ontvangen was een droom voor ons", erkent Jean-François Eloin. "De informatie prijkt nu op onze verpakking, het is een enorme meerwaarde voor onze geloofwaardigheid".

De gelukkige laureaten van de door Luminus uitgereikte Premium Award: in het midden en rechts Jean-François ELOIN en Adrien Pierson, medeoprichters van LaverVert, links André Neugroschl, marketing director B2B Luminus.

Hernieuwbare energiegemeenschappen: Luminus actief in Doornik-West

Sinds juli 2019 neemt Luminus samen met een tiental bedrijven van de economische activiteitszone Doornik-West, waaronder IDETA en ORES, deel aan de werking van een hernieuwbare energiegemeenschap, eCloud.

In mei 2019 keurde de Waalse regering een decreet goed betreffende de implementatie van hernieuwbare energiegemeenschappen, dat tot doel heeft het lokale collectieve zelfverbruik van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen te bevorderen.

Sinds 1 juli 2019 maakt Luminus samen met een tiental bedrijven van het bedrijvenpark Doornik-West deel uit van een pilotgemeenschap. Dit park krijgt stroom van een windturbine van 2,2 MW (eigendom van e-NosVents, een dochteronderneming van Luminus) en zonnepanelen (281 kWp).

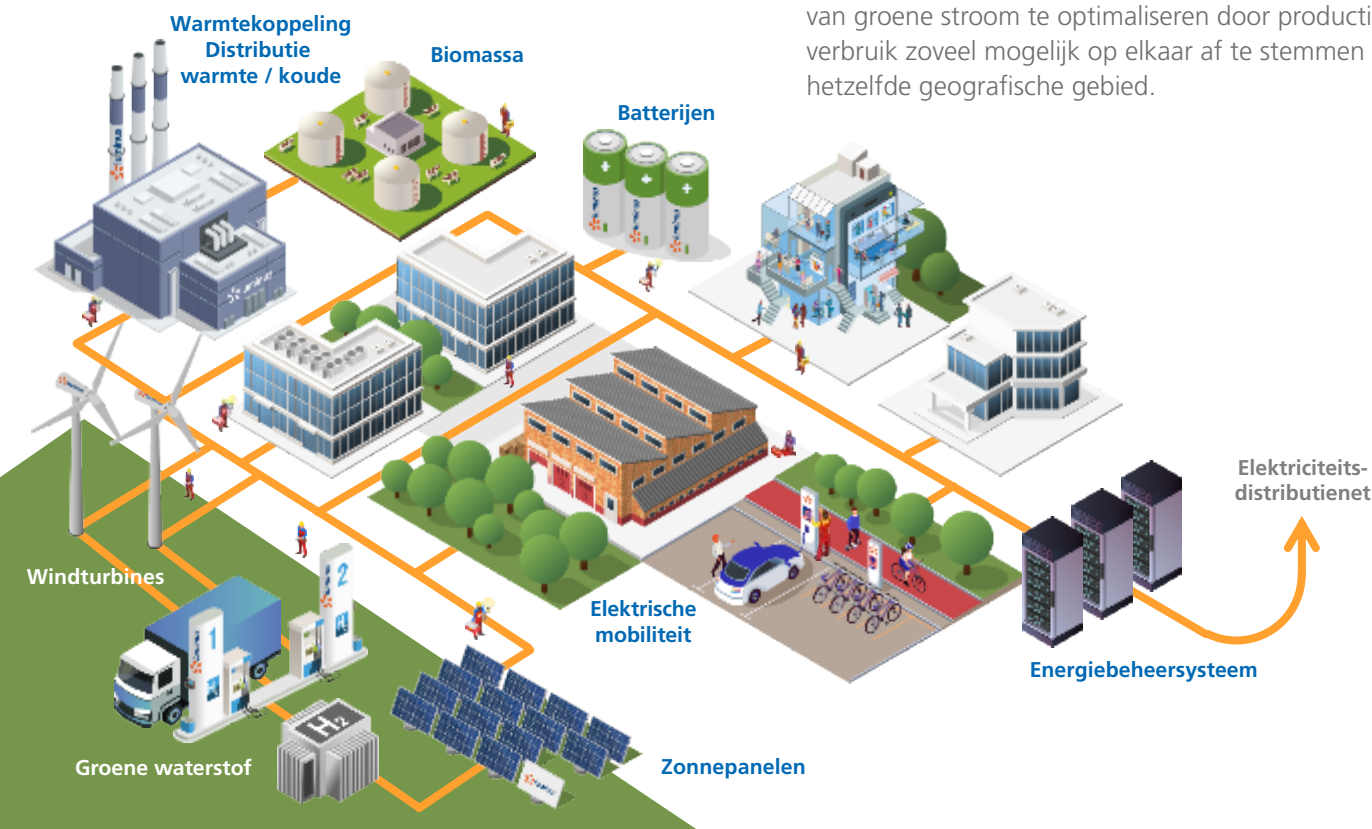
Het doel van de gemeenschap is om het lokale zelfverbruik van groene stroom te optimaliseren door productie en verbruik zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen in hetzelfde geografische gebied.

Door hun energiebehoeften te enten op de realtime productie van de gemeenschap, nemen bedrijven vrijwillig actie om hun ecologische voetafdruk te verkleinen en kunnen ze hun concurrentievermogen vergroten door de elektriciteit zelf te verbruiken tegen een voordelig tarief.

In Doornik stelt Luminus lokaal geproduceerde elektriciteit ter beschikking, zorgt het voor de facturatie tussen de verschillende bedrijven voor de zelfverbruikte energie en begeleidt het de deelnemende bedrijven gedurende het hele project.

Door het consumptiegedrag van elk bedrijf regelmatig te analyseren, stuurt Luminus hen en werkt het met hen samen om hun eigen verbruik binnen de lokale energiegemeenschap te optimaliseren.

Het pilotproject loopt af in juni 2020. Daarna zullen er analyses worden uitgevoerd over een volledig jaar om aanbevelingen op te stellen die zullen worden gebruikt voor de ontwikkeling van toekomstige lokale gemeenschappen.

Een hernieuwbare energiegemeenschap kan verschillende spelers groeperen: (Zelf)producenten en (zelf)consumenten.

De ontplooiing van onze medewerkers ondersteunen

Veiligheid en welzijn

Veiligheid en gezondheid

Professionele activiteiten vormen tegelijk een troef en een risico voor de gezondheid. De beroepsrisico's voor de gezondheid en de veiligheid van het personeel variëren naar gelang van het uitgeoefende beroep. De risico's zijn niet dezelfde in een industriële, administratieve of commerciële omgeving. De vermindering van de risico's die verbonden zijn aan de werkomgeving of het individueel gedrag, is een prioriteit om de veiligheid en gezondheid van het eigen personeel en dat van de contractors te vrijwaren.

Levenskwaliteit op het werk

Het welzijn op het werk heeft rechtstreeks invloed op de sfeer op het werk en de motivatie, de prestaties en het innovatievermogen van het personeel. Het is een belangrijk aandachtspunt geworden voor bedrijven die werknemers willen aantrekken die zich ten volle willen ontplooiën. Daarenboven zijn we ervan overtuigd dat tevreden medewerkers zorgen voor tevreden klanten.

Competentieontwikkeling

Onze onderneming moet niet alleen haar competenties in haar traditionele activiteiten onderhouden maar ook nieuwe competenties ontwikkelen binnen de toekomstgerichte en groeidomeinen van de onderneming. Dat veronderstelt de identificatie van de sleutelfuncties en -profielen, het aantrekken van nieuw talent en het motiveren en behouden van de meest performante medewerkers.

Diversiteit

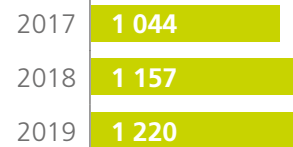
De diversiteit van het personeel, in al zijn vormen (competenties, ervaring, leeftijd, geslacht, cultuur enz.) is een bron van innovatie en zorgt ervoor dat we ons beter kunnen aanpassen aan de verwachtingen van de klanten. Een bron van duurzame ontwikkeling dus, zowel op menselijk als op economisch vlak. Het blijft ook een aandachtspunt ter bevordering van teamwork.

Dochterondernemingen van Luminus: personeelsbestand neemt toe

In 2019 groeide het personeelsbestand van de dochterondernemingen van Luminus, die zich toeleggen op energiediensten, met 5,4%. De overname van Censatech door ATS en die van Ervac door Newelec hebben hieraan bijgedragen.

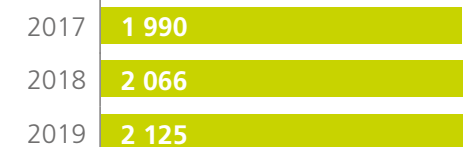
In totaal kent het personeelsbestand van Luminus en zijn dochterondernemingen een stijging van 2,8%.

Personeelsbestand van de dochterondernemingen van Luminus

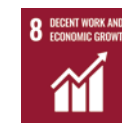

GRI 102-7

Personeelsbestand van de Luminus-groep

Bron: Luminus.

Veiligheid en gezondheid

Duidelijke en ambitieuze doelstellingen

Voor zijn eigen medewerkers streeft Luminus systematisch naar “nul ongevallen”.

De frequentiegraad van toepassing op zowel “het personeel als de onderaannemers” maakt deel uit van de criteria om de jaarlijkse bonus voor kaderleden toe te kennen. De maximale frequentiegraad die geaccepteerd wordt, is elk jaar meer ambitieus. Voor 2019 was de maximale frequentiegraad 1,6. Voor 2020 is de limiet 1,5.

Veiligheid is ook een van de factoren die in rekening genomen wordt bij de evaluatie van het baremieke personeel.

Het kader

Sinds 2010 heeft Luminus een geïntegreerd beheersysteem voor gezondheid, veiligheid en milieu. Op alle werkplaatsen en in de meeste professionele situaties werd een risicoanalyse uitgevoerd. Deze wordt regelmatig geactualiseerd. De oorzaken van elk ongeval of bijna ongeval worden minutieus geanalyseerd om herhaling van ongevallen te vermijden, om de materiële oorzaken te elimineren en de menselijke factoren te verminderen.

In de loop van 2016 werd een nieuwe fase ingeluid met de uitrol van een “Zero Harm”-beleid dat een stap verder gaat dan de “Nul Ongevallen”.

“Zero Harm”, aldus Katleen Daems, Corporate Director, Human Resources, “betekent dat we ons inzetten om gezonde, veilige en aangename werkplekken te creëren zonder ongevallen of psychosociale incidenten en zonder materiële of milieuschade.”

Het voorkomen van dodelijke ongevallen blijft een prioriteit. De medewerkers en onderaannemers worden hierrond gesensibiliseerd via de “10 Life-Saving Rules” en de “5 eenvoudige handelingen” waarop Luminus de nadruk legde in 2018.

Om het personeel nog meer bewust te maken van het risico op dodelijke ongevallen, werd in november 2019 een “Safety Stop” georganiseerd. Dit werd vertaald in een collectieve onderbreking van het werk gedurende 20 tot 30 minuten, om te herinneren aan ieders verantwoordelijkheden en om ideeën te verzamelen om de veiligheidscultuur verder te verbeteren.

Luminus gebruikt een reeks sleutelindicatoren die de prestaties op het vlak van veiligheid of onderliggende indicatoren (bijvoorbeeld aantal bijna ongevallen) rechtstreeks meten. De evolutie van deze indicatoren wordt maandelijks gemonitord en gecommuniceerd aan alle managementleden en aan elke Raad van Bestuur.

Luminus sensibiliseert zijn medewerkers al vele jaren via een wekelijks “Zero Harm” -bericht, waarin een veiligheidsthema kort wordt uitgelegd. “De managers moeten de boodschap rechtstreeks overbrengen”, bevestigt Ben Aelbrecht, preventieadviseur psychosociale aspecten. “We sturen ook wekelijkse berichten rond over veiligheid en gezondheid die in teamverband moeten worden besproken, zodat iedereen zich voortdurend bewust is van de uitdagingen.”

Luminus N.V., sinds juni 2013 OHSAS 18 001-gecertificeerd, schakelde in 2019 succesvol over naar ISO 45001. Deze certificering veronderstelt een continue verbetering en systematische rapportering van een aantal indicatoren.

De indicatoren

Vijf jaar zonder ongevallen met werkverlet

In 2019 kende Luminus geen arbeidsongevallen met werkverlet. De frequentiegraad en de ernstgraad zijn dus voor het vijfde jaar op rij: 0. Ter vergelijking: in 2018 bedroeg de frequentiegraad in de Belgische energiesector 3,2 en de ernstgraad 0,26.

Vier ongevallen bij de onderaannemers

Bij de onderaannemers werden 4 ongevallen met werkverlet geregistreerd, wat resulteert in een frequentiegraad van 5,2 ten opzichte van 2,9 in 2018. Drie van deze ongevallen vonden plaats tijdens de werken in de hydraulische centrale van Monsin.

- Bij het eerste ongeval, in april, viel tijdens de ontmanteling een metalen onderdeel op de schouder van een arbeider.
- Bij het tweede ongeluk stootte het slachtoffer zijn knie tegen een metalen plaat.
- Het derde ongeval vond plaats in Angleur, waar bij de opbouw van een stelling het slachtoffer 2,7 m naar beneden viel.
- Bij het vierde ongeval, in juni in Monsin, werd de duim van het slachtoffer geplet tussen het aanslagmateriaal en de last (bij een hijsopdracht).

In totaal gaat het om 167 dagen werkverlet. De globale frequentiegraad voor 2019 (werknemers + onderaannemers) bedraagt 0,09.

Naar aanleiding van de ongevallen bij de renovatiewerkzaamheden aan de elektriciteitscentrale van Monsin werd op 25 juni een "Safety Stop" opgelegd om de veiligheidsmaatregelen te versterken en de werkzaamheden opnieuw op te starten in goede omstandigheden.

Meer structureel werd er een transversale werkgroep opgericht om het niveau van de veiligheidscultuur van de onderaannemers te verbeteren, zodat ze aan de verhoogde veiligheidseisen van Luminus kunnen voldoen.

Stijging met 16% van de opleidingsuren in veiligheid

In 2019 bedraagt het totaal aantal opleidingsuren besteed aan veiligheid 6.385 uur (of een stijging van 16% ten opzichte van 2018).

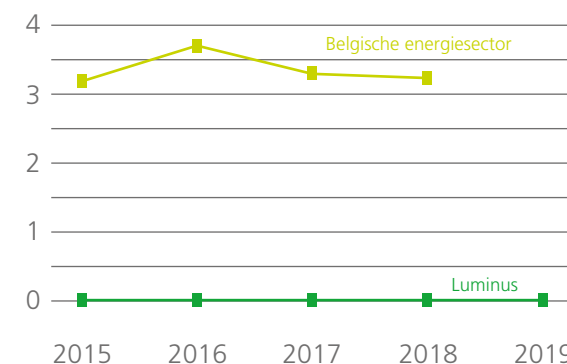
Deze stijging is te wijten aan het feit dat er in 2019 een pakket GWO-opleidingen* heropgefrist moest worden (2-jaarlijks, meer dan 600 uur).

Daarnaast werd in 2019 nog een aantal kleinere opleidingen (sommige nieuwe, andere niet-recurrent) gelanceerd, zoals de opleiding Chemische Producten (via e-learning), of de opleiding Burgerlijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van de hiërarchische lijn.

*GWO staat voor Global Wind Organisation.

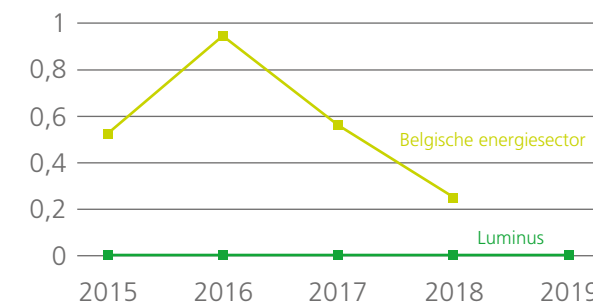
Frequentiegraad ongevallen met werkverlet

GRI 403-2-a

Bron: Luminus.

Globale ernstgraad

GRI 403-2-a

Bron: Luminus.

Levenskwaliteit op het werk

De processen

Welzijn op het werk is een zeer breed begrip waarbij gekeken moet worden naar hygiëne, ergonomie, lichamelijke gezondheid (zie “gezondheid en veiligheid”) en de mentale gezondheid van de medewerkers.

Om de evolutie van het welzijn op alle sites te meten en aangepaste acties voor te stellen, doet Luminus een beroep op verschillende hulpmiddelen.

Zo meet Luminus jaarlijks de personeelstevredenheid. De resultaten van de enquête worden in elk team besproken en leiden tot actieplannen. Verder tonen de drie HR-managers dagelijks betrokkenheid op hun respectievelijke afdelingen en telt het bedrijf acht vertrouwenspersonen en een interne preventieadviseur psychosociale aspecten.

Daarnaast is er ook een voortdurende sensibilisering rond gezondheid. In 2019 werd dit opgebouwd rond het thema ‘4 batterijen’, waarbij de nadruk werd gelegd op vier domeinen (fysiek, mentaal, relationeel, spiritueel) en de impact die medewerkers hierop zelf kunnen hebben. Via een Challenge Box, waar medewerkers een aantal uitdagingen kregen die inspeelden op bovenstaande domeinen, werd een sensibiliseringscampagne gelanceerd. Daarnaast is er ook een individuele benadering bij de re-integratie na een langdurige ziekte.

Ten slotte blijft Luminus ‘poositivisme’ promoten (de drie ‘o’s’ staan voor openheid, objectiviteit en optimisme). “Welzijn op het werk komt niet alleen vanuit het management, iedereen werkt er samen aan”, weet Ben. “Onze slogan is ook hier van toepassing: Samen maken we het verschil!”

De indicatoren

De personeelsbetrokkenheid blijft stijgen

De motivatie van het personeel is een van de indicatoren die het management van het bedrijf nauwgezet opvolgt. Deze wordt jaarlijks gemeten door een extern bedrijf.

De resultaten van het onderzoek van 2019 wijzen op een verbetering ten opzichte van vorig jaar, met een betrokkenheidsgraad van 82%. Dit resultaat ligt duidelijk hoger dan het Belgische gemiddelde en is een van de hoogste binnen de EDF Groep.

De participatiegraad aan dit intern onderzoek bedroeg 82%, een stijging van twee punten.

Na verspreiding van de resultaten worden deze in elke afdeling geanalyseerd om actieplannen op te stellen die zijn afgestemd op de specifieke behoeften van elk team.

Vertrouwenspersonen worden iets vaker ingeschakeld

De vertrouwenspersonen, van wie de benoeming moet worden goedgekeurd door de sociale partners, spelen zowel een preventieve als een curatieve rol. Ze kunnen anoniem worden ingeschakeld op eenvoudig verzoek, zowel door de medewerker als door de manager, in geval van psychosociale problemen (geschillen, stress, pesten en geweld op het werk).

Sinds 2010 beschikt Luminus over een gediversifieerd netwerk op het vlak van geslacht, taal, hiërarchisch niveau en geografische lokalisatie.

Het huidige netwerk is veel groter in aantal dan door de wet wordt voorgeschreven (acht personen in plaats van één). Via de verschillende interne informatiemiddelen wordt het personeel op regelmatige tijdstippen op de hoogte gebracht van de namen van de vertrouwenspersonen. Met name in april 2019 gebeurde dit nog eens.

De vertrouwenspersonen werden in 2019 iets meer ingeschakeld dan in 2018, zonder dat er een trend of gevoelig punt kon worden geïdentificeerd, gezien de anonimisering van de interventies.

Er werd in 2019 geen enkele formele interventie-aanvraag ingediend bij de interne of externe psychosociale preventieadviseurs.

Er werd in 2019 geen enkele klacht ingediend bij de rechtelijke instanties.

Meldingen bij vertrouwenspersonen

GRI 406-1

Bron: Jaarrapport van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Competentieontwikkeling

De processen

Het huidige opleidingsbeleid bij Luminus is gebaseerd op de volgende concepten:

1. We vertrekken steeds vanuit de bereidheid van het individu, team of de leidinggevende om zo een maximaal leereffect te bereiken.
2. De identificatie van de leernoden wordt individueel of in teamverband bepaald, indien nodig met ondersteuning.
3. Leren is een leerproces, geen one shot. Bij het zoeken naar leeroplossingen gaan we steeds op zoek naar geïntegreerde leertrajecten met concrete toepassingen om zo een optimaal leereffect te bereiken.
4. Iedereen heeft een eigen manier en voorkeur van leren. Daarom ook dat we meer gediversifieerde leeroplossingen aanbieden (face-to-face cursussen, e-learning, MOOC's (Massive open online courses), mentorships, coachings, lezingen, ...) om hieraan tegemoet te komen.

"Om onze ambitie te bereiken, ontwikkelen we ons continu als organisatie", aldus Evelien De Kerpel, Director People Engagement. "We werken samen aan de evolutie naar een 'future proof' organisatie. Een organisatie met geconnecteerde teams en individuen die elkaar inspireren in de ontwikkeling van toekomstige competenties. Zo bereiken we ons maximale potentieel."

De leider organiseert jaarlijks met zijn/haar team een collectieve denkoefening om de ambitie van het team helder te formuleren, de vertaalslag te maken naar hun doelstellingen (team en individueel) en deze verder te vertalen naar collectieve en/of individuele leernoden. De HR-afdeling biedt ondersteuning indien nodig.

Zodra de leernoden in kaart gebracht zijn, gaat het individu en/of team aan de slag met de 'learning experience creator'. Samen gaan ze op zoek naar de meest effectieve leeroplossing voor de bepaalde leernood.

Competentietransformatie

Eind 2019 werd het programma 'Future-proof organisation and skills' gelanceerd als onderdeel van het transformatieplan van het bedrijf, dat een tiental prioritaire initiatieven omvat. Het heeft als doel, door middel van samenwerking met universiteiten, opleidingsprogramma's aan te bieden die zijn afgestemd op de uitdagingen van de toekomst, met name met betrekking tot de leer- en managementmethoden.

De indicatoren

Opleidingsuren

Het gemiddelde aantal opleidingsuren per medewerker bedraagt 32 uur per jaar, een lichte daling in vergelijking met vorig jaar.

Deze daling is toe te schrijven aan onze continue inspanningen om leren in onze organisatie efficiënter te maken voor onze mensen. Dit via kortere sessies (van een uur of een halve dag i.p.v. hele dagen), e-learningen en leren on-the-job. Formele opleidingen worden op die manier schaarser, maar dagelijkse coaching neemt toe aan belang.

842 werknemers (93% van het totale personeelsbestand) kregen in 2019 minstens één uur opleiding.

Opleidingsuren vergeleken met het totaal aantal gewerkte uren (%)

GRI 404-1

Bron: Luminus.

De indicatoren (vervolg)

44% van de vacatures intern ingevuld

Bij Luminus verschijnen de meeste vacatures gedurende twee weken op het intranet van de onderneming voordat ze buiten het bedrijf worden bekendgemaakt. De leidinggevende van een werknemer, die voor een vacature wordt geselecteerd, mag zich niet verzetten tegen deze selectie. Enkel overgangperiodes van maximaal drie maanden zijn bespreekbaar.

Dit beleid, alsmede het individuele opleidingsplan dat jaarlijks met de directe manager wordt besproken, draagt bij tot een hoge graad van interne promotie.

Elk jaar zorgt Luminus ervoor dat 100% van de medewerkers baat heeft bij een jaarlijks evaluatiegesprek, waardoor met name het individuele opleidingsplan kan worden ontwikkeld. Dit percentage houdt geen rekening met de werknemers die vallen onder de "oude voorwaarden" (149 personen op 31 december 2019) van wie het contract geen formele jaarlijkse evaluatie toestaat.

In 2019 werd 44% van de bekendgemaakte en ingevulde vacatures ingevuld door interne bewegingen.

35 personen konden intern doorstromen na sollicitatie voor een vacature.

Internationale opportuniteiten: 7 kaderleden met een opdracht in het buitenland

Als filiaal van een internationale energiemarktleider kan Luminus zijn personeel carrièrekansen buiten België aanbieden.

Op 31 december 2019 hadden zeven kaderleden van Luminus een opdracht in het buitenland, als expat binnen de EDF-groep. In 2019 werkten gemiddeld zes expats voor Luminus in België.

Luminus voor de zevende keer verkozen tot Top Employer

In maart 2019 ontving Luminus voor de zevende keer op rij het Top Employer label, alweer een mooie erkenning voor het HR-beleid. In de energiesector is Luminus de enige leverancier die dit label heeft behaald en daarmee is het een van de 64 gecertificeerde werkgevers in het land. Luminus werd beoordeeld op basis van een HR Best Practices Survey en moest vragen beantwoorden die waren onderverdeeld in tien thema's en 600 HR-praktijken, waarvoor het nauwkeurige en gedetailleerde antwoorden moest geven.

De toekenning van het label rust op een dubbele vergelijking: enerzijds de evolutie van praktijken van het ene jaar op het andere jaar en anderzijds de vergelijking met de praktijken van andere bedrijven op internationaal niveau.

De Top Employer-certificering wordt toegekend na een HR Best Practices Survey, onderverdeeld in tien thema's zoals arbeidsomstandigheden, opleidingen, doorgroeimogelijkheden en bedrijfscultuur. Voor het onderzoek naar 600 HR-praktijken moest Luminus gedetailleerde en gedocumenteerde antwoorden geven, naast concrete voorbeelden om haar uitspraken te bewijzen. De in 2019 behaalde certificering is met name te danken aan:

- "veiligheidsbezoeken" die ter plaatse worden uitgevoerd door leden van het uitvoerend comité, soms onverwacht, die bijdragen tot goede veiligheidsresultaten;
- het salarispakket waarmee medewerkers voor een deel van hun variabel loon kunnen kiezen uit verschillende opties: huur elektrische fietsen, extra verlof enz.;
- e-learningen en cursussen die online toegankelijk zijn voor alle medewerkers.

Katleen Daems, Corporate Director Human Resources: "De erkenning van de kwaliteit van onze HR-praktijken helpt ons bedrijf zich te positioneren als een uitzonderlijke werkgever. Deze certificering is belangrijk voor Luminus want het bedrijf wil nieuw talent en nieuwe competenties blijven aantrekken gezien de transformaties die gaande zijn in de sector en de innovaties die moeten worden doorgevoerd om de duurzaamheid van het bedrijf te waarborgen. De Top Employer-certificering garandeert dat we continu werken aan het verbeteren van onze HR-praktijken."

NB: in februari 2020 werd voor het achtste opeenvolgende jaar het "Top Employer" label toegekend aan Luminus.

Diversiteit

De processen

Luminus streeft ernaar om elke vorm van discriminatie te vermijden, van bij het wervingsproces tot de toegang tot de belangrijkste functies.

Non-discriminatie is een van de wettelijke verplichtingen die al lang vermeld worden in de Gedragscode van Luminus. Als werkgever "is Luminus vastbesloten om haar werknemers gelijke kansen te bieden voor erkenning en loopbaanontwikkeling, ongeacht hun overtuiging, geslacht, leeftijd, handicap, afkomst of seksuele geaardheid."

De interne Gedragscode van Luminus is gebaseerd op de bepalingen van de wet van 10 mei 2007, waarin discriminatie wordt verboden op basis van leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke stand, geboorte, vermogen, religieuze of filosofische overtuiging, lidmaatschap van een politieke partij of vakbond, taal, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, een lichamelijke of genetische eigenschap of sociale afkomst. Verschillende indicatoren worden opgevolgd om bepaalde acties, desgevallend, beter aan te passen aan de doelgroepen in kwestie.

"Bovendien is de CEO van Luminus in 2016 een expliciet engagement aangegaan voor diversiteit op alle niveaus van het bedrijf: "Vooral onze managers moeten zich bewust zijn van discriminatie op grond van geslacht - zichtbaar, onzichtbaar of onbewust - die de beslissingen van zowel vrouwen als mannen kan beïnvloeden. Als we deze onbewuste vooroordelen goed kennen, kunnen we er komaf mee maken!"

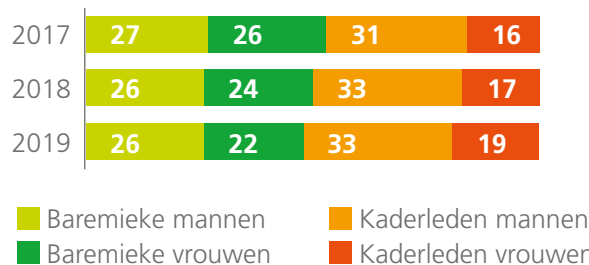
De Leadership Ambition, geformaliseerd in 2018, specificeert het gedrag dat van leidinggevend wordt verwacht: "Ik waardeer de diversiteit bij mijn collega's en pas me aan iedereen aan." Tot slot is collectief succes, "all together", een van de drie kernwaarden van het bedrijf, samen met "customer first" en "entrepreneurship."

De indicatoren

Genderverdeling van het personeel: meer vrouwelijke kaderleden

De vrouwen vertegenwoordigen al verschillende jaren 41% van het personeel van Luminus, een cijfer dat significant hoger ligt dan het gemiddelde van de actoren in de energiesector (rond de 25%). Het aantal vrouwelijke kaderleden stijgt licht (+2% van het totale personeelsbestand). 37% van de kaderleden is een vrouw. In 2019 bereikte de verhouding van kaderleden 52% van het totale personeel, m.a.w. een lichte stijging van 2%.

Genderverdeling van het personeel in (%)

GRI 102-8 405-1

Bron: Luminus.

100% neemt vaderschapsverlof op

In 2019 kwamen 35 medewerkers in aanmerking voor het vaderschapsverlof.

Al deze medewerkers hadden op 31 december 2019 alle beschikbare uren opgenomen, d.w.z. 100% van het toegestane verlof, ten opzichte van 93% in 2018.

Personen met een beperking

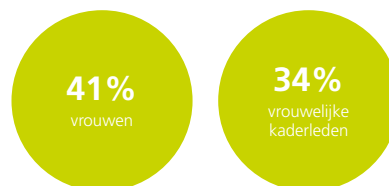
Luminus stelt 1 persoon tewerk van wie de handicap een aanpassing van de arbeidsomstandigheden vereist.

Naast de aanpassingen voor erkende handicaps, kunnen voor personen met specifieke problemen individuele maatregelen worden getroffen (configuratie van het kantoor, type voertuig enz.). Zo zijn er op verzoek grote schermen beschikbaar voor slechtziende medewerkers, zonder dat deze worden meegeteld bij de regelingen voor personen met een handicap.

Dertien nationaliteiten

Op 31 december 2019 waren er in het bedrijf dertien nationaliteiten vertegenwoordigd (naast expats).

De werknemers met een Belgische nationaliteit vertegenwoordigen 94% van het totaal. Fransen, Italianen en Nederlanders maken 4,1% uit van het totale personeelsbestand.

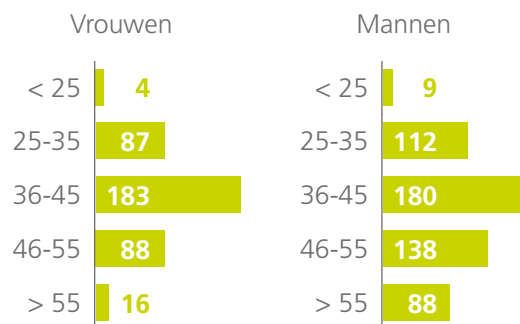
Diversiteit (vervolg)

Leeftijdspiramide

Bovenstaande grafiek laat een opwaartse trend zien in de categorieën >55 jaar (+ 6%) en -25 jaar (+ 30%) en een afname in de categorie 25-35 jaar (-42%). De categorieën 36-45 en 46-55 zijn stabiel in vergelijking met 2018.

Het aantal jonge medewerkers neemt toe, met 13 medewerkers jonger dan 25 jaar tegenover 10 in 2018. Deze stijging is voornamelijk te danken aan de toename van de aanwervingen.

Leeftijdspiramide

Bron: Luminus.

Personeel

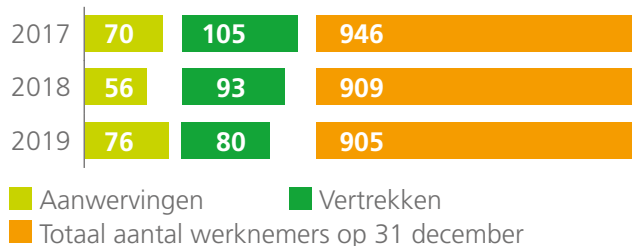
Personeelsbestand stabiel

Het personeelsbestand van Luminus is stabiel (-0,5%).

Het aantal aanwervingen nam toe (+ 27,5%), vooral in opkomende takken (windenergie, innovatie, nieuwe energiediensten), en informatiesystemen (insourcing van sleutelvaardigheden).

Het aantal personen dat het bedrijf heeft verlaten, is voor het tweede opeenvolgende jaar gedaald (-14% in 2019 en 11,4% in 2018).

Personeelsbeweging

GRI 102-8 405-1

Bron: Luminus.

Overwegend contracten van onbepaalde duur (97%)

In 2019 is het aantal contracten van onbepaalde duur (voltijds) zeer licht gedaald (-1,2% ten opzichte van 2018). Het aantal contracten van onbepaalde duur (deeltijds) is zeer licht gestegen (+ 0,7%). De contracten van bepaalde duur (voltijds en deeltijds) vertegenwoordigen 1,7% van het totale personeelsbestand tegenover 1,4% in 2018, terwijl het aandeel uitzendkrachten evolueert van 1,3% in 2018 naar 1,6% in 2019.

17% van het personeel werkt deeltijds

In 2019 is het percentage deeltijdse werknemers, op vrijwillige of contractuele basis, licht gedaald (17,5% van het totale personeelsbestand ten opzichte van 20% in 2018).

Het aantal deeltijdse werknemers kent een stijging bij de vrouwen (+4%) en een daling bij de mannen (-12,9%).

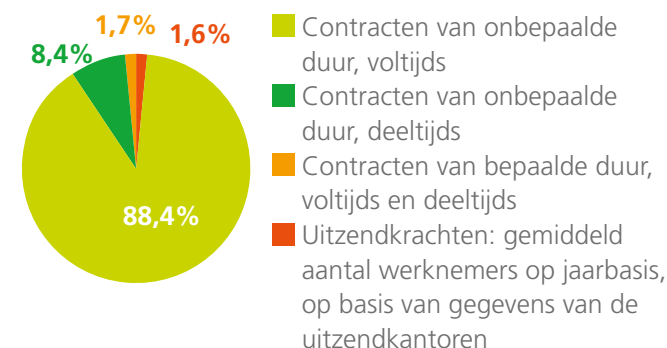
Deeltijdse werknemers op 31 december, op contractuele en vrijwillige basis

GRI 102-8

Bron: Luminus.

Contracttypes (%)

GRI 102-8

Bron: Sociale balans 2019.

Verbetering van de financiële resultaten

De uitdagingen

De ontwikkeling van het bedrijf staat of valt met de rentabiliteit van zijn activiteiten. Die maakt het mogelijk om de aandeelhouders te vergoeden en te investeren in de toekomst van het bedrijf en van zijn personeel.

Met het bedrijfsresultaat moeten immers het onderhoud en de vernieuwing van de bestaande assets worden gefinancierd en nieuwe activiteiten worden ontwikkeld, om te kunnen inspelen op de ontwikkelingen van de markt, zowel op technologisch als maatschappelijk vlak.

Het kader

Luminus streeft ernaar zijn activiteiten winstgevend te houden. In de traditionele bedrijfstakken (thermische productie, energielevering) veronderstelt dit de optimalisering van de kosten. Er worden ook investeringen gedaan in groeisectoren, zoals energiediensten of hernieuwbare energie.

De gedetailleerde jaarrekeningen van Luminus NV zijn beschikbaar op de website van de Nationale Bank.

De indicatoren

Stijgende omzet

De omzet van het bedrijf nam in 2019 toe met 110 miljoen euro, een stijging van 4,6% ten opzichte van 2018*. Deze stijging is voornamelijk te danken aan de verkoop van energie en diensten, en andere groeiactiviteiten.

Positief bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat bedroeg 14,1 miljoen euro, na twee jaar negatieve resultaten. De sterke stijging van het resultaat is voornamelijk het gevolg van de prestaties van het portefeuillebeheer, het toegenomen gebruik van de gascentrales, de beschikbaarheidsgraad van de meest recente kerncentrales (waarvan Luminus voor 10,2% mede-eigenaar is), evenals de ingebruikname van nieuwe windparken. Een verhoging van de nucleaire provisies, die plaatsvond naar aanleiding van de driejaarlijkse herziening, beïnvloedde dit resultaat echter ten belope van 84,7 miljoen euro.

Nettoresultaat fors gestegen

De sterke stijging van het nettoresultaat is grotendeels te danken aan de stijging van het bedrijfsresultaat, een daling van de financiële lasten met 4,5 miljoen euro, en een belastingkrediet ten gevolge van de laatste belastinghervorming. Dit nettoresultaat werd niettemin beïnvloed door een verhoging van de nucleaire provisies, die plaatsvond naar aanleiding van de driejaarlijkse herziening.

Omzet in miljard euro

GRI 201-1 Bron: Jaarverslag van de raad van bestuur aan de algemene vergadering van april 2020 (BEGAAP).

Bedrijfsresultaat in miljoen euro

GRI 201-1 Bron: Jaarverslag van de raad van bestuur aan de algemene vergadering van april 2020 (BEGAAP).

Nettoresultaat in miljoen euro

GRI 201-1 Bron: Jaarverslag van de raad van bestuur aan de algemene vergadering van april 2020 (BEGAAP).

* Vanaf 2018 worden de activiteiten met betrekking tot de aankoop en verkoop van energie gerelateerd aan portefeuillebeheer duidelijk gepresenteerd (in- en verkoopactiviteiten gekoppeld aan de aanpassing van vraag en aanbod). De cijfers van 2017 zijn herwerkt om ze te kunnen vergelijken met de presentatie van 2018 en 2019.

Balans stabiel, eigen kapitaal omhoog

Het balanstotaal op 31 december 2019 bedraagt 1.800 miljoen euro, m.a.w. een lichte daling van 26 miljoen euro ten opzichte van 2018. Het positieve nettoresultaat, volledig toegewezen aan de reserves, versterkt het eigen vermogen, dat 654,2 miljoen euro (of 11,7 miljoen euro meer dan in 2018), waarvan 491 miljoen euro kapitaal, bedraagt.

Negatieve kasstroom

De netto liquiditeitspositie bedraagt minus 46 miljoen euro (tegenover minus 57,5 in 2018). Deze lichte verbetering, ondanks investeringen op recordniveau, houdt voornamelijk verband met de cash gegenereerd door de activiteiten en een verminderde behoefte aan werkkapitaal dankzij de voortzetting van het factoringprogramma.

Het in 2018 gelanceerde factoringprogramma voor een deel van de portefeuille van handelsvorderingen, werd voortgezet. Het droeg bij aan de verbetering van de kasstroom voor een bedrag van 101 miljoen euro, ten opzichte van 78 vorig jaar.

Lichte daling van heffingen en bijdragen

Luminus verwacht voor 2019 minder vennootschapsbelasting te betalen door fiscale overdrachten uit voorgaande jaren.

Het totaalbedrag van de belangrijkste heffingen en belastingen die zijn betaald door Luminus, exclusief vennootschapsbelasting, bedroeg 33,21 miljoen euro. Dit is een daling van -5,2% ten opzichte van 2018. Deze daling is het gevolg van een lichte daling van de nucleaire bijdrage met -0,73 miljoen euro, en de daling van de bedrijfsvoorheffing, ondanks een verhoging van de belasting die op de site van Seraing wordt geheven door de stijging van de productie. De nucleaire bijdrage bedraagt 7,49 miljoen euro.

Bestemming van het resultaat

Het boekjaar is afgesloten met een nettowinst na belastingen van 11,32 miljoen euro. De algemene vergadering van 29 april 2020 stelde voor om 5% van de winst toe te wijzen aan de wettelijke reserve, of 565.860 euro, en het saldo, 10,75 miljoen euro, toe te wijzen aan de beschikbare reserves.

Balans en eigen kapitaal

GRI 102-7

Bron: Jaarverslag van de raad van bestuur aan de algemene vergadering van 29 april 2020 (BEGAAP).

Vennootschapsbelasting

Totaal van de voornaamste belastingen en heffingen

GRI 201-1

Bron: Luminus.

Luminus is met name onderworpen aan bedrijfsvoorheffing, roerende en onroerende voorheffing, belasting op drijfkracht en afvalwater en een nucleaire bijdrage.

Wat de "retributiebijdrage" voor de 4 kerncentrales betreft waarin Luminus een aandeel van 10,2% heeft, heeft de Federale Overheid voor de periode 2017-2026 een mechanisme ingevoerd waarbij het hoogste bedrag wordt geheven tussen enerzijds een jaarlijks minimumbedrag en anderzijds 38% van de marge gegenereerd door het Belgische nucleaire park. Deze marge wordt beïnvloed door de evolutie van verschillende gegevens: kostenindex, productievolumes en elektriciteitsprijzen.

Financiering van de huidige en toekomstige kosten van kernenergie

Als eigenaar van 10,2% van vier Belgische kerncentrales is Luminus verplicht bij te dragen tot de exploitatie- en onderhoudskosten van die centrales, alsmede tot de lopende investeringen, ten belope van zijn aandeel. Die kosten worden door de exploitant van de vier centrales in rekening gebracht en omvatten een component "beheerskosten". Luminus is eveneens verplicht voorzieningen aan te leggen voor de kosten voor de ontmanteling en het beheer van de verbruikte splijtstof voor die centrales.

De Commissie voor nucleaire voorzieningen heeft immers Synatom gevraagd de actualisatievoet te verlagen van 3,5% naar 3,25%, vanaf 2019, voor wat de voorziening voor gebruikte splijtstof betreft. Voor de ontmantelingsvoorziening daalt de door Synatom vereiste actualisatievoet geleidelijk naar 3% in 2019.

De herziening van de technische specificaties alsmede de herziening van de actualisatievoet hebben de volgende gevolgen gehad:

- een verhoging van de ontmantelingsvoorziening met 29,9 miljoen euro,
- een extra kost van 54,8 miljoen euro voor het beheer van de verbruikte splijtstof.

Luminus doet beroep op de groene obligaties van de EDF-groep om een deel van zijn investeringen in hernieuwbare energie te financieren

In februari 2019 verkreeg Luminus 100 miljoen euro aan financiering, gekoppeld aan groene obligaties (Green Bonds) uitgegeven door de EDF-groep. Die inbreng van fondsen droeg bij aan de realisatie van zeven projecten, voor een totaal van 74 miljoen euro geïnvesteerd in 2019.

Sinds november 2013 heeft EDF, het moederbedrijf van Luminus, 4,5 miljard euro uitgegeven in de vorm van "Green Bonds". Deze obligaties van een bepaald type zijn specifiek bedoeld om fondsen te werven op de markten om investeringen te financieren die aan twee voorwaarden voldoen:

- er is een verband met de energietransitie en de doelstellingen van EDF om de CO₂-uitstoot te verminderen;
- er worden strikte ethische criteria nageleefd, niet alleen met betrekking tot het milieu, maar ook met betrekking tot het projectbeheer en de arbeidsomstandigheden.

Als dochteronderneming van EDF tekende Luminus in 2019 in op de toekenning van een lening van 100 miljoen euro om projecten te financieren die aan deze criteria beantwoorden.

Ethiek en transparantie

De Green Bonds, of groene obligaties, zijn het antwoord van de financiële sector op de groeiende vraag naar maatschappelijk verantwoorde beleggingsproducten, in lijn met de ESG-criteria (environment, social en governance).

Bedrijven die groene obligaties uitgeven, verbinden zich er niet alleen toe de ingezamelde middelen te gebruiken om investeringen in de energietransitie te financieren, maar ook om te bewijzen dat ze voldoen aan een reeks milieu- en sociale criteria (zie kader).

Beheerders van projecten die met Green Loans worden gefinancierd, moeten zich er niet alleen toe verbinden om een gevestigde en betrouwbare methodologie te volgen, maar ook om te bewijzen dat deze verbintenissen zijn nagekomen vanaf de aanbesteding tot de definitieve oplevering van de werken. Daartoe controleert een auditkantoor alle documentatie met betrekking tot het beheer van het project: procedures, aanbestedingen, impactstudies, toezicht op en selectie van onderaannemers, gezondheids- en veiligheidsprocedures op de werkvloer enzovoort. Het duurzame karakter van het project wordt daarom geënt op ethische eisen en een transparantieplichting.

Zeven projecten in 2019

In de loop van 2019 kon Luminus het grootste deel gebruiken van de eerste schijf van 100 miljoen euro die door EDF is toegekend. Met deze fondsen konden zes nieuwe windparken worden gerealiseerd, waaronder die van Villers 4, Turnhout en Geel West, en een deel van de renovatie van de waterkrachtcentrale van Monsin. De totale investeringen bedroegen 74 miljoen euro in 2019. Het saldo van de eerste schijf moet helpen bij de financiering van een nieuwe investeringsronde in 2020.

Milieu- en sociale criteria

1. Beoordeling van de situatie van het land van investering in termen van mensenrechten en openbaar bestuur
2. Beoordeling van de milieu-impact van het project
3. Goede hygiëne- en veiligheidspraktijken voor alle mensen die betrokken zijn bij het project
4. Ethische en verantwoorde relaties met onderaannemers
5. Raadpleging van de stakeholders met betrekking tot de locatie van projecten

ALGEMENE INFORMATIE-ELEMENTEN (GRI 102)

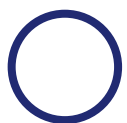
GRI Norm	Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Organisatieprofiel				
102-1	Naam van de organisatie	Luminus nv		
102-2	Activiteiten, merken, producten en diensten	Gas, elektriciteit en energiediensten		
102-3	Zetel van de organisatie	BoKoning Albert II-Laan 7, 1000 Sint-Joost-ten-Node		
102-4	Landen waar de organisatie actief is	België		Nee
102-5	Kapitaal en rechtsvorm	Nv met een kapitaal van 491 miljoen euro		Nee
102-6	Afzetmarkten	Kerncijfers België: residentiële klanten en bedrijven	2	Nee
102-7	Grootte van de organisatie	Personeelsbestand; Economische prestaties	106-107	Nee
102-8	Informatie over de werknemers en andere medewerkers	Personeelsbestand	106	Nee
102-9	Toeleveringsketen van de organisatie	Context, belangrijkste trends en effecten: waardeketen **	24	Nee
102-10	Veranderingen in de organisatie en haar toeleveringsketen	Bestuursorganen; Ethiek en verantwoordelijkheid: Gedragscode voor leveranciers	8, 44	Nee
102-11	Inachtneming van het voorzorgsprincipe of de preventieve aanpak	Ethiek en verantwoordelijkheid: MVO-beleid	43	Nee
102-12	Handvesten, principes en andere initiatieven die door de organisatie worden onderschreven	Ethiek en verantwoordelijkheid	43-46	Nee
102-13	Lidmaatschappen van verenigingen	Cogen Vlaanderen, Edora, FEBEG, ODE, The Shift, UWE, VKW Limburg, Voka		Nee
Strategie				
102-14	Verklaring van het Senior Management	Bestuursorganen	8	Nee
Ethiek en integriteit				
102-16	Waarden, principes, gedragsnormen en -regels van de organisatie	Ethiek en verantwoordelijkheid	43-44, 46	Nee
102-17	Interne en externe meldingssystemen voor ethisch onverantwoord of onwettig gedrag	Ethiek en verantwoordelijkheid	44	Nee

GRI INDEX - ALGEMENE INFORMATIE-ELEMENTEN (GRI 102)

GRI Norm	Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Bestuur				
102-18	Bestuursstructuur en commissies die onder de raad van bestuur vallen	Bestuursorganen	8	Nee
102-22	Samenstelling van het hoogste bestuurslichaam	Bestuursorganen	8	Nee
Betrokkenheid van stakeholders				
102-40	Lijst van de stakeholdersgroepen	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix	27	Nee
102-41	Collectieve arbeidsovereenkomsten	100% **		Nee
102-42	Identificatie en selectie van de stakeholders	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix	27	Nee
102-43	Benadering van de betrokkenheid van stakeholders	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix	27-34	Nee
102-44	Grootste uitdagingen en bekommernissen	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix; Dialogo met de stakeholders: Ipsos-enquête	28, 32, 35	Nee
Rapportagepraktijken				
102-45	Entiteiten opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening	Luminus nv		Nee
102-46	Definitie van de inhoud van het rapport en de reikwijdte van de uitdaging	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix; Context, belangrijkste trends en effecten: effecten	25-26	Nee
102-47	Lijst met relevante vraagstukken	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix	28-29	Nee
102-49	Wijzigingen met betrekking tot de rapportage	Dialogo met de stakeholders: materialiteitsmatrix	29-30	Nee
102-50	Verslagperiode	2019		Nee
102-51	Datum van het recentste gepubliceerde verslag	2018		Nee
102-52	Verslaggeving cyclus	Jaarlijks		Nee
102-53	Aanspreekpunt voor vragen over het verslag	csr@luminus.be		Nee
102-54	Verslaggevingsverklaring in overeenstemming met de GRI-richtlijnen	Essentiële criteria		Nee
102-55	GRI-inhoudsopgave	GRI-index	110-115	Nee

* Externe controle ** Overeenkomst inzake maatschappelijke verantwoordelijkheid van de EDF-groep

SPECIFIEKE INFORMATIE-ELEMENTEN

GRI Norm		Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Ethiek en Verantwoordelijkheid					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Ethiek en verantwoordelijkheid	25, 43	Nee
	103-2	Beschrijving van de managementbenadering	Ethiek en verantwoordelijkheid: het kader	43	Nee
	**	Aantal nieuwe medewerkers die de e-learning rond ethiek hebben gevolgd	Ethiek en verantwoordelijkheid: indicatoren	44	Nee
	**	Inventaris van de aan EDF gemelde ethische incidenten	Ethiek en verantwoordelijkheid: indicatoren	44	Nee
GRI 205: Strijd tegen corruptie	205-3	Bevestigde gevallen van corruptie en genomen maatregelen	Ethiek en verantwoordelijkheid: lokale ethische melding	44	Nee
GRI 414 - Sociale evaluatie van leveranciers	414-2	Aantal geëvalueerde/geauditeerde leveranciers op ecologisch en sociaal vlak	Ethiek en verantwoordelijkheid: indicatoren	44	Nee
	**	Leverancierscontracten met MVO-bedingen	100%		Nee
Milieu					
HERNIEUWBARE ENERGIE					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Milieu-uitdagingen	25, 47	Nee
	103-2	Beschrijving van de managementbenadering	Hernieuwbare energie: het kader	48	Nee
	**	Investeringen in hernieuwbare energie	Hernieuwbare energie: indicatoren	48-49	Nee
	**	Aantal windmolens	Hernieuwbare energie: indicatoren	48-49	Nee
KOOLSTOFDIOXIDE-VOETAFDRUK					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Milieu-uitdagingen	25, 47	Nee
GRI 302: Energie	302-1	Energieverbruik binnen de organisatie	Koolstofdioxide-voetafdruk: Scope 2	57	Ja
	302-5	Vermindering van de energiebehoefte van producten en diensten	Koolstofdioxide-voetafdruk; Hernieuwbare energie	48-54, 58	Nee
GRI 305 - Uitstoot	305-1	Directe uitstoot van broeikasgassen (scope 1)	Koolstofdioxide-voetafdruk: Scope 1	57	Ja
	305-2	Indirect uitstoot van broeikasgassen (scope 2)	Koolstofdioxide-voetafdruk: Scope 2	57	Ja
	305-3	Andere indirecte uitstoot van broeikasgassen (scope 3)	Koolstofdioxide-voetafdruk: Scope 3	58	Ja
	305-5	Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen	Koolstofdioxide-voetafdruk: de voetafdruk verkleinen	62	Ja
	**	Emissies van het wagenpark van Luminus	Koolstofdioxide-voetafdruk: de voetafdruk verkleinen	62	Ja

GRI INDEX - SPECIFIEKE INFORMATIE-ELEMENTEN

GRI Norm		Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Milieu (volgend)					
VEILIGHEID VAN DE INSTALLATIES					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Milieu-uitdagingen	25, 47	Nee
	**	Jaarlijks aantal gemelde milieu-incidenten	Veiligheid van de installaties: indicatoren	63	Nee
BESCHERMING VAN DE ECOSYSTEMEN					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Milieu-uitdagingen	25, 47	Nee
GRI 303 - Water en afvalwater	303-1	Contact met water als gedeelde hulpbron	Bescherming van de ecosystemen: waterverbruik	64	Nee
GRI 304 - Biodiversiteit	304-3	Beschermde of herstelde habitats, compenserende maatregelen	Bescherming van de biodiversiteit: indicatoren	68	Ja
GRI 305 - Uitstoot	305-7	NO _x , SO ₂ en andere significante uitstoot in de lucht	Bescherming van de ecosystemen: waterkwaliteit	66	Nee
GRI 306 - Afval	306-1	Afvalproductie en significante afvalgerelateerde gevolgen	Bescherming van de ecosystemen: beheer industrieel afval	67	Nee
	**	Bodemverontreiniging - inventaris	Bescherming van de biodiversiteit: indicatoren	68	Nee
Klanten					
CONSUMENTENBESCHERMING					
	**	Net Promoter Score voor "nieuwe klanten" na ondertekening van het contract	Handelspraktijken	74	Nee
	**	Net Promoter Score in de week na een contact	Kwaliteit van de dienstverlening	75	Nee
	**	Net Promoter Score over de nieuwe diensten	Kwaliteit van de dienstverlening	75	Nee
GRI 203 - Indirecte economische gevolgen	203-2	Significante indirecte economische gevolgen: betalingsplannen op vrijwillige basis	Kwetsbare klanten	77	Nee
ENERGIEOPLOSSINGEN					
	**	Gecumuleerd vermogen van de zonnepanelen bij de klanten	Energieoplossingen	84	Nee
	**	Maandelijkse facturen verstuurd zonder papier	Energieoplossingen	80	Nee
	**	Contractlabel "hernieuwbaar"	Energieoplossingen	80	Nee
	**	Aankoop van groene stroom	Energieoplossingen	80	Nee

GRI INDEX - SPECIFIEKE INFORMATIE-ELEMENTEN

GRI Norm		Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Klanten (volgend)					
		BEVOORRADINGSZEKERHEID			
	**	Beschikbaarheid van elektriciteitsproductie-eenheden van meer dan 100 MW	Bevoorradingszekerheid: indicatoren	89	Nee
Innovatie					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Innovatie: de uitdagingen	25, 91	Nee
GRI 201 - Economische prestaties	201-4	Belastingverlaging voor innovatie en hernieuwbare energie	Innovatie: indicatoren	92	Nee
GRI 203 - Indirecte economische gevolgen	203-1	Totale investeringen	Innovatie: indicatoren	92	Nee
Sociale uitdagingen					
		VEILIGHEID EN WELZIJN OP HET WERK			
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Toelichting van de relevante uitdaging en haar reikwijdte	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Sociale uitdagingen	25, 99	Nee
	103-2	Beschrijving van de managementbenadering	Veiligheid en welzijn: doelstellingen en kader; Levenskwaliteit op het werk: het kader	100, 102	Nee
GRI 403 - Gezondheid en veiligheid op het werk	403-2	Identificatie van de gevaren, risicobeoordeling en onderzoek naar ongewenste voorvallen	Veiligheid en welzijn: het kader ***	100	Nee
	403-9	Arbeidsongevallen	Veiligheid en gezondheid: indicatoren	101	Nee
	**	Opleidingsuren in verband met veiligheid	Veiligheid en gezondheid: indicatoren	101	Nee
	**	Betrokkenheidsgraad van het personeel	Levenskwaliteit op het werk: indicatoren	102	Nee
	**	Meldingen bij vertrouwenspersonen	Levenskwaliteit op het werk: indicatoren	102	Nee
		COMPETENTIEONTWIKKELING			
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Toelichting van de relevante uitdaging en haar reikwijdte	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Sociale uitdagingen: competentieontwikkeling	25, 99	Nee
GRI 404 - Opleiding en ontwikkeling	404-1	Gemiddeld aantal opleidingsuren per jaar en per werknemer	Competentieontwikkeling: indicatoren	103	Nee
	**	Intern ingevulde vacatures	Competentieontwikkeling: indicatoren	104	Nee

* Externe controle ** Bijkomende niet-GRI-informatie *** HSE-beleid

GRI INDEX - SPECIFIEKE INFORMATIE-ELEMENTEN

GRI Norm		Titel	Hoofdstuk(ken) van het MVO-rapport van 2019	Pagina(s)	EC*
Sociale uitdagingen (volgend)					
DIVERSITEIT					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Toelichting van de relevante uitdaging en haar reikwijdte	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Sociale uitdagingen: diversiteit	25, 99	Nee
	103-2	Beschrijving van de managementbenadering	Diversiteit: het kader	105	Nee
GRI 405 - Diversiteit en gelijkheid van kansen	405-1	Diversiteit van bestuursorganen en medewerkers	Diversiteit: indicatoren ***	105	Nee
	**	Spreiding van werknemers naar geslacht	Diversiteit: indicatoren	105	Nee
	**	Leeftijdspiramide	Diversiteit: indicatoren	106	Nee
PERSONEELSBESTAND					
GRI 102 - Algemene informatie-elementen	102-8	Totaal aantal werknemers naar type arbeidsovereenkomst en geslacht	Sociale uitdagingen: personeel	106	Nee
Economische prestaties					
GRI 103 - Managementbenadering	103-1	Presentatie van de relevante vraagstukken en de reikwijdte van hun impact	Context, belangrijkste trends en effecten: effecten; Economische prestaties: de uitdagingen	25, 107	Nee
GRI 201 - Economische prestaties	201-1	Gegenereerde en gedistribueerde directe economische waarde	Economische prestaties: indicatoren	107-108	Ja

* Externe controle ** Bijkomende niet-GRI-informatie *** Luminus-site (Uitvoerend comité)

Update van de GRI's ten opzichte van het rapport van 2018. De in de index van 2018 vermelde G4-, OG2-, OG3-, OG4- en EU2-normen zijn niet langer van toepassing. In de bovenstaande index zijn de GRI-normen en de indicatoren die zijn toegevoegd of geherformuleerd volgens de laatste versie (2019) van de GRI-richtlijnen geel gemarkeerd.

Een succesvolle campagne rond energie-efficiëntie

In juni en oktober 2019 lanceerde Luminus bij haar residentiële klanten een advertentiecampaigned rond 'energie-efficiëntie'.

Deze campagne genereerde:

- 497 629 bezoeken op de "Energie-efficiëntie"-pagina's van de Luminus- en Lumiworlworld-websites
- 59 730 deelnemers aan het individueel besparingsplan

De campagne heeft bijgedragen aan de verkoop van energiediensten (isolatiediensten, installatie van zonnepanelen, installatie van ketels of batterijen) aan residentiële klanten. In totaal is de verkoop van energiediensten in 2019 met 10% gestegen.

De visual hiernaast werd in juni 2019 gepubliceerd om de energie-efficiëntiediensten die Luminus aanbiedt aan bedrijven in de kijker te plaatsen.

Mijn bedrijf gaat
VOORUIT
want mijn energiekost
gaat achteruit

Energie-efficiëntie is een uitdaging van formaat voor elk bedrijf. Vraag maar aan **Caroline Craenhals, CEO van Belgian Scrap Terminal**. Luminus begeleidt haar bedrijf bij **de grote stappen** van de energietransitie. Met duurzame end-to-end solutions voor de optimalisatie van haar gebouwen **en processen, in harmonie met haar hart voor recyclage**. Oplossingen die de impact van haar bedrijf op het klimaat én haar factuur verlagen. Maar energie-efficiëntie betekent ook zelf energie produceren. Met zonnepanelen, windmolens of warmtekrachtkoppeling. Kortom, alles wat de energie-efficiëntie van uw gebouw, systemen en apparatuur verbetert, en daarbij ook nog eens het comfort en de prestaties van uw medewerkers bevordert.

Benieuwd wat duurzaam en spaarzaam voor uw bedrijf kunnen betekenen?

Ontdek het op www.luminus.be/onderneming

Samen maken we het verschil.

Het beperken van onze uitstoot van broeikasgassen: kerncijfers

- 224 miljoen euro geïnvesteerd in hernieuwbare energie in 3 jaar, waarvan 81,5 miljoen in 2019
- 212 windturbines in totaal, waarvan 26 nieuwe windturbines gebouwd in 2019, goed voor 519 MW (+ 19%)
- 44,3 MW zonne-energie bij de klanten, waarvan 21 MW in 2019 (+90%)
- 88,8% beschikbaarheid voor onze centrales met gecombineerde cyclus van juli tot december, om bij te dragen aan het evenwicht tussen productie en verbruik
- 25% van de aardgasverkoop CO₂-gecompenseerd in 2019
- 1 307 ton CO₂-equivalent uitgestoten door het wagenpark van Luminus (-10% in twee jaar)
- 105 851 km afgelegd met de fiets door onze medewerkers van en naar het werk in 2019 (+ 19%)

V.U. Pierre de Firmas, Koning Albert II laan 7, 1000 Brussel, september 2020